

LZ

LATVIJAS
ZINĀTNIKI

*Latvijas Senāta
senators*

AUGUSTS
LĒBERS

Biobibliogrāfija

LZ

LATVIJAS
ZINĀTNEKI



Augusts Lēbers (Loeber)

Latvijas Akadēmiskā bibliotēka

LZ

LATVIJAS
ZINĀTNIKI

*Latvijas Senāta
senators*

AUGUSTS
LĒBERS

Biobibliogrāfija

Rīga, 2002



UDK 016:34
Le 056

Sastādītājas
Māra Kadiķe, Gunita Štāle, Dzintra Zaķe
Redaktores
Līga Krūmiņa, Svetlana Čvanova

2. labotais un papildinātais
izdevums

© Dītrihs A. Lēbers, priekšvārds, biogrāfija,
2002
© Latvijas Akadēmiskā bibliotēka, sērija
«Latvijas zinātnieki», 2002

ISBN 9984-538-57-5

PRIEKŠVārds OTRAM Izdevumam

Dītrihs A. Lēbers

Pateicos Latvijas Akadēmiskai bibliotēkai par aicinājumu, sagatavot Augusta Lēbera biobibliogrāfijas jauno izdevumu. 1997. gadā publicētais pirmais izdevums ir pilnīgi izpirkts.

Biobibliogrāfijas *ievada daļa*, kurā aplūkots «Augusts Lēbers Latvijas tiesībnieku saimē» (5.-90. lpp.), pamatā ir saglabāta, taču daži dati ir laboti, un avoti ir aktualizēti, nedaudz papildināti.

Biobibliogrāfija *otrā daļa*, kas aptver Augusta Lēbera publikāciju sarakstu (93.-117. lpp.) un literatūru par viņu (118.-146. lpp.), ir paplašināta. Tagad iekļauta arī «atbalsis» uz Augusta Lēbera rakstiem. Ar «atbalsi» ir domāta sabiedrības atbilde, kas dokumentēta citu autoru rakstos. Pievienojot šādus materiālus, ceru tuvoties jau pirmajā izdevumā izvirzītam mērķim, - uztvert Augustu Lēberu kā sava laika pārstāvi Latvijas tiesībnieku saimē (7. lpp.).

Apkopot «atbalsi» uz konkrētiem rakstiem ir līdz šim reti praktizēta metode bibliogrāfiskā darbā. Šādā veidā atklājas, cik tālu atstātais mantojums ienācis zinātniskā aprītē, kādi jautājumi kādā laikā ir piesaistījuši uzmanību, kurš no juristiem ir reaģējis uz literatūrā izvirzītajām domām un kādos izdevumos. Jāņem vērā laika konteksts. Republikas sākumgados, piemēram, juridiskā literatūra veidojās apstākļos, kad kara un revolūciju rezultātā apgādi bija stipri cietuši vai pat pilnīgi iznīcināti.

Ja ieskatāmies «atbalsī», izrādās, ka Igaunijas kolēģi rūpīgi sekojuši Latvijas juristu darbiem un ka arī Lietuvā tiem veltīta

uzmanība. Ārpus Baltijas valstīm bija vērojama zināma rezonanse, ja raksts iznācis kādā plašāk izplatītā valodā. Latvijā attiecīgas publikācijas liecina par dzīvu zinātnisku dialogu. Starp diskutantiem mēs sastopam juristus, kuriem ir nopelni Latvijas tiesību sistēmas attīstībā. Viņu vidū ir daži, kuri pēc 1940. gada kļuva par padomju un vācu okupācijas varu upuriem. Īpaši vēlētos izcelt *Konstantinu Čaksti* un *Kristapu Upelni*ku. Nozīmīgi ir, ka Latvijas Senāts savos spriedumos vairākkārt ir atsaucies uz Augusta Lēbera darbiem.

Padomju laikā Augusta Lēbera publikācijas tika noklusētas, bet Atjaunotajā Latvijā juristi atkal norāda uz dažiem viņa rakstiem, tādā kārtā veidojot saikni ar pirmskara Latvijas tiesību zinātni.

**AUGUSTS LĒBERS (LOEBER)
(1865-1948)
LATVIJAS TIESĪBNIEKU SAIMĒ**

Materiālus sakopojis Dītrihs A. Lēbers

Senators Augusts Lēbers mira 1948. gadā bēgļu apstākļos Vācijas britu okupācijas joslā. Tas bija laiks, kad Latvija pārdzīvoja Staļina diktatūras gadus. Skaidrs, ka kāda «buržuāziskās» Latvijas jurista nāve Latvijā toreiz netika atzīmēta.

1998. gadā apritēja 50. gadskārta, kopš Augusts Lēbers ir aizgājis aizsaulē. Pateicos Latvijas Zinātņu akadēmijai par ierosinājumu uzņemt senatoru Augustu Lēberu Akadēmiskās bibliotēkas izdotajā sērijā «Latvijas zinātnieki». Man tika uzticēts izdevumam sakopot tēva biogrāfiju. Svārstījos, jo bērni ne vienmēr ir vispiemērotākie biogrāfi saviem vecākiem. Virsroku ņēma apsvēruma, ka es savu rakstu varu veidot tā, ka, aprakstot tēva dzīves gaitu, uztvertu viņu kā tā laika pārstāvi.

Šādā skatījumā mans uzdevums būtu iezīmēt - līdz ar tēva biogrāfiju - veselas juristu paaudzes centienus. Tāpēc mēģināšu apkopot arī vairāku sava tēva līdzgaitnieku likteņus un atgriezt apziņā viņa paaudzes laika garu. Ar to es saprotu garīgo mantojumu. Tas atbilstu mūsdienu Latvijas Tiesnešu biedrības mērķiem, kuri ietver Latvijas «tiesisko tradīciju apzināšanu un saglabāšanu».

Šāds akcents ir būtisks arī tāpēc, ka padomju «laika plūdums aizskalojis no tautas atmiņas» cilvēkus, kurus komunisti atteicās atzīt kā «augšupejošās virzības ideju nesējus». Vēl piecpadsmit

gadus atpakaļ Latvijā valdīja uzskats, ka «buržuāziskās diktatūras posms latviešu tautas dzīvē» ir bijis «tikai tāds īslaicīgs vēstures līklocis». Pie tam šis posms tika raksturots kā «slimīga novirze no (...) progresīvas virzības ceļa»¹. Pienācis laiks atbrīvoties no šādas ideoloģizētas un šauras vēstures uztveres.

Augusts Lēbers bija viens no tiem juristiem, kas stāvēja pie šūpuļa Latvijas tiesību sistēmas izveidošanā. Vienu mēnesi pēc Latvijas valsts dibināšanas 1918. gadā viņš tika iecelts par Latvijas Senāta senatoru un šo augstākās tiesas tiesneša amatu pildīja 20 gadus. Viņš vairākkārt tika iesaistīts Latvijas likumu izstrādāšanā. Viņš piedalījās Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes dibināšanā: 1919. gadā Ministru kabinets viņu apstiprināja par tās pirmo «pagaidu dekānu». Fakultātē Augusts Lēbers darbojās kā mācītbspēks līdz 1935. gadam. Viņš bija aktīvs arī tiesību zinātņu laukā un piedalījās sabiedriskajā dzīvē. Tādā veidā tēva biogrāfija atļauj ieskatīties vairākās Latvijas tiesiskās dzīves attīstības jomās no pirmsākumiem līdz 30. gadu beigām.

Par avotu apzināšanu

Lasītājam es gribētu paskaidrot, kādi bija mani motīvi, vācot materiālus par savu tēvu. Otrais pasaules karš un tā sekas ir cēlonis, kāpēc es kopš 18 gadu vecuma dzīvoju atšķirts no saviem vecākiem. Tikai reti izdevās viņus apciemot. Uz manu lūgumu tēvs uzrakstīja atmiņas, kas daļēji izmantotas šajā ievadrakstā. Tomēr mani neatstāja sajūta, ka es par sava tēva darbu zinu pārāk maz. Vēlāk, sakarā ar savu profesionālo darbu, es apmeklēju nevienu vien zinātnisku bibliotēku Rietumu pasaulē. Arvien centros apzināt fondus arī par Latvijas tiesībām un tad bieži uzdūros

¹ Vilis Samsons. Tā paiet pasaules godība // «Neatkarīgā» Latvija - kāda tā bija. - Rīga, 1987. - 7., 9.-10. lpp.

tēva vārdam. Biju pārsteigts atrast literatūrā kaut ko tādu, kas man agrāk nebija zināms. Pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas darbu turpināju Rīgā.

Piedzīvoju priecīgu pārsteigumu, kad apciemoju Poznaņu 1957. gadā, kur mūsu ģimene dzīvoja kara laikā. Dzīvokļa jaunie īrnieki man laipnā kārtā atļāva paņemt līdž visu, kas saglabājies no tām mantām, kuras vecāki bēgļu naktī 1945. gadā bija atstājuši. Daudz kas kara beigu jucekļi tika iznīcināts, bet starp atliekām atradu vairākus dokumentus, Senāta fotogrāfijas, arī dažas piemiņas lietas un grāmatas par Latvijas tiesībām.

Kāds cits tēva materiālu fragments sasniedza mūs pasta ceļā. Pēc Staļingradas kaujas 1943. gadā vecāki no Poznaņas bija nosūtījuši paku ar vēsturiski vērtīgākām lietām vienai privātpersonai Rietumvācijā glabāšanai. Pēc kara kādā jaukā dienā pastnieks mums šos materiālus nebijātus piegādāja uz mūsu bēgļu mītni pie Ziemeļjūras.

Darbība Latvijas Senātā

Senāta pastāvēšanas laikā tajā darbojušies pavisam 30 senatori, bet vienlaicīgi nekad vairāk par 18 (1937-1939). Sākuma gados (1918-1924) senatoru skaits sasniedza 6 līdz 9.

Pasaulē nav citas Augstākās tiesas, kuras tiesnešus būtu piemēklējis tāds bargs liktenis kā Igaunijas, Latvijas un Lietuvas Augstākās tiesas. Latvijā 1941. gadā uz Padomju Savienību tika deportēti septiņi senatori. Visi septiņi gājuši bojā izsūtījumā. No pārējiem 16 senatoriem un bijušiem senatoriem divi bija izceļojuši 1939. gadā, divi nomira Latvijā vācu okupācijas laikā, bet 11 devās trimdā 1944. gadā. No trimdiniekiem vienam senatoram izdevās nokļūt Zviedrijā, seši nomira Vācijā un pieci ceļoja tālāk uz ASV. Padomju armijai no jauna ienākot Latvijā 1945. gadā, tikai viens vienīgs senators bija palicis uz vietas

Referāts par Senāta vēsturi (1936)

A. M.

Latvijas tiesu vēsture.

Tieslietu ministrija š. g. sākumā ierosināja jautājumu par tiesu vēstures sarakstīšanu, kādā nolūkā griezās ar attiecīgām ierosinājumam tiesu iestādēs un pie atsevišķiem bij. tiesu darbiniekiem. Darbs ir plašs un sarežģīts un tā pabeikšanu prasīs krietni ilgu laiku, kādēļ ministrija lūdz jau laikus pie tā ķerties. It sevišķi ministrija griežas pie atsevišķiem, kā bijušiem, tā arī tagadējiem tiesu darbiniekiem ar lūgumu uzrakstīt savas atmiņas par tiesu darbības pirmiem posmiem un tādas iesūtīt ministrijai.

Mazai ilūstrācijai par to, cik interesantas un svarīgas var būt šādas uzrakstītas atmiņas atsevišķas tiesas vēsturē, pievienojam šeit senātora prof. Loebera atziņas par Senāta vēsturi.

Prof. A. Loebera referāts par Senāta vēsturi.

Čurām ejot jāpiezīmē, ka mūsu šās dienas sanāksme taisni dibinājās uz minēto Ministru kabineta 19. decembra lēmumu. Arī 19. decembrī 1918. g. pirmais kopējās rīcības sēdes žurnāls konstatē, ka „senātori” minētā dienā „faktiski stājušies pie amata pienākumu izpildīšanas”.

1919. g. 10. septembra kopējās rīcības sēdes žurnāls:

Tā tad, par mani tajā žurnālā atzīmēts, „neizņemot arī A. Loeberi, kuram par viņa iecelšanu amatā liels ziņots mulskis no tieslietu ministra”. Tāds iecelšanas veids notika jau pie seniem romiešiem, kur praetors, lietai pārejot no pirmās proce-

sa stadijas (judicium) uz nākošo (in jure), pats jau iecēla attiecīgo tiesnesi: „Titius iudex esto”. Atsaucos šajā ziņā uz kolēģas Bukovska Civilprocesa mācības grāmatu 31. lpp. Istenībā, par iecelšanu man tika puzlūots jau ar K. V. kga vizitkarti. Tā tad, paziņošanu par manu iecelšanu amatā varu, galu galā, dibināt uz kolēģas K. V. vizitkarti; par formālu paziņošanu nav nekādu pēdu.

Augusts Lēbers. Referāts par Senāta vēsturi.
Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. 1936. gads.
Izviliumi. Samazināts

Atgriežoties mūsu leģitīmai valdībai uz Rīgu, Senāts 1919. g. 15. jūlijā atjaunoja savu darbību, kaut pirmais protokols sastādīts tikai par jau minēto 10. septembra „kopējo rīcības sēdi”, noturot katru nedēļu 4—5 sēdes, kurās starp citu tika apspriesti saimniecības un organizācijas jautājumi. Žurnālus kopējām rīcībās sēdēm sāka vest tikai no 1919. g. 10. septembra.

Mūsu sēdes bija tomēr jāpārtrauc no jauna, par laiku no 1919. g. oktobra sākuma līdz 1. novembrim, un proti, sakarā ar bermontlešu uzbrukumū; ar to arī izskaldrojams, ka par laiku no 2. oktobra līdz 1. novembrim sēžu žurnālu nav.

Pa to laiku Senāta apspriedes istabā iekritusi granāta un, proti, tālāk pēc tam, kad mēs tikko atstājām apspriedes istabu. Telpas no granātas tika sabojātas tik lielā mērā, ka bija jāpārceļas uz citām telpām. Jau agrāk, līdz tam, otrā apspriedes istabā, īgauglem apšaudot Rīgu, bija iekritusi granāta, kas šo istabu pārvērtusi drupās, arī toreiz mēs tikko bijām atstājuši istabu.

Senāts tad nu savā 1. novembra kopējā rīcības sēdē, levdērojot, ka „līdzšinējās telpas ļoti nepietiekošas un bojātas no granātas”, nolēma noirēt uz vlienu gadu dzīvokli Paulucl (tagad Merķeļa) ielā 21, dz. 4 no 1. novembra 1919. g. par L. R. 5500 ires naudas gadā ar apkurināšanu. Šādu dzīvokli mēs iepēinām līdz 1920. g. 1. janvārim (sk. 1919. g. 5. dec. lēmumu).

Telpas pagaldām bija puslīdz pietiekošas: sēžu zāle, 2 kancelejas istabas, apspriedes istaba un „ēdamistaba”. Šajā ēdamistabā tika noliktas arī „n a t u r ā l i j a s” (produkti), kādas mēs sapēmām virs algas par ļoti mērenām cenām.

Sakarā ar pārēšanu uz jaunām telpām bija vajadzīgas arī mēbeles. Šā jautājuma noskaidrošanai (1919. g. 5. novembra sēdē) tika levdēlēta komislija no V. Z., K. V. un virssekretāra Arāja. Tomēr mēbeļu iepirkšanai nebija pietiekošu līdzekļu. Tāpēc arī es ledevu Senāta rīcībā kādas mēbeles no sava dzīvokļa, starp citu velas skapi, kas tika izlietots kā akšu skapis, rakstānigalds, krēslus un elektrības pakařamu lampu. Šo pēdējo Senāts pēc tam no manis nopirka, levdēstot to ar „brevl manu traditio” saskaņā ar CL. 644. p., kas paredz, ka ja kāda rokās lletu jau atrodas, tad vliņš levdēst valdijumu ar vienkāršu nodomu to valdīt kā savu. Minētā lampa vēl tagad atrodas Senātā, Administrātivā departamenta resp. Apvienotās sapulces apspriedes telpās.

1920. g. j a n v ā r ī Senāts iepēma savas iepriekšējās telpas.

Sastādītāja piezīme: Tekstos saīsināti minēto personu vārdi un uzvārdi ir:
A. M. - Aleksandrs Mengēlsons; K. V. - Kristaps Valters;
V. Z. - Voldemārs Zamuels.

(Jānis Ankravs). Viņu notiesāja 1952. gadā; pēc Staļina nāves viņš 1955. gadā varēja atgriezties dzimtenē.²

1. Senāts kā Latvijas Augstākā tiesa

Senātā bija izveidoti četri orgāni:

- 1) Apvienotā sapulce;
- 2) Civilais kasācijas departaments;
- 3) Kriminālais kasācijas departaments;
- 4) Administratīvais departaments.

Par Senāta pamatlikumu ir uzskatāms 1918. gada 6. decembra Pagaidu nolikums par Latvijas tiesām. Piemērojams bija arī pārveidotais (Krievijas 1864. gada) Tiesu iekārtas likums, kas bija atstāts spēkā, «ciktāl» tas nerunā pretim Latvijas valsts iekārtai.³ Tuvākais bija noteikts īpašā Senāta iekārtas likumā. 30. gados Senāts izveidoja komisiju jaunās Senāta Satversmes izstrādāšanai. Saglabājies raksts, ar kuru Dr. A. Lēbers «komisijas uzdevumā» 1936. gadā ielūdz astoņus komisijas locekļus-senatorus uz nākošo sēdi.⁴

Senāta sastāvā darbojās arī Augstākā disciplinārā tiesa⁵. Šajā tiesā uz vienu gadu ievēlēja trīs senatorus un divus Tiesu palātas

² Par senatoru likteņiem: Augusts Rumpēters. Atskats uz Senātu // Latviešu Juristu Raksti (Kalamazoo, Michigan). - Nr. 12 (1973), 1.-26. lpp.; Dītrihs A. Lēbers. Latvijas Senāts // Universitāte (Ņujorka). - Nr. 37 (1976), 48.-50. lpp.; Latvijas Senāts, 1918-1940: rādītāji Latvijas Senāta spriedumu krājumiem / Dītriha A. Lēbera red. - Rīga, 1995. - 1. sēj., 45.-47. lpp. (2. izd., 1997). Par senatoriem, kas līdzdarbojās Civillikuma izstrādāšanā: Dītrihs A. Lēbers. Latvijas 1937. g. Civillikums // Universitāte. - Nr. 59 (1987), 42.-46. lpp.; angļu tulkojums grāmatā: Comparative and international law: essays in honor of John H. Merryman. - Berlin, 1990. - P. 197-204; Dietrich A. Loeber // Kontinuität und Neubeginn: Festschrift für Georg Brunner. - Baden-Baden, 2001. - S. 492-504 (šeit 495.-496. lpp.).

³ Likumu krājums 1919, 10; Tiesu iekārta, 1924. un 1936. gada izdevumi, 57.-61. pants; Augusts Rumpēters. Atskats .. (sk. 2. atsauci), 2., 6. lpp.

⁴ 1936. g. 3. novembra raksts. Ģimenes arhīvs Latvijas Republikas Augstākās tiesas muzejā.

⁵ Tiesu iekārta (sk. 3. atsauci), 60.-61., 196. pants; grozījums: Likumu krājums 1938, 88.

locekļus. Senāta Apvienotā sapulce ievēlēja Augustu Lēberu par Augstākās disciplinārās tiesas locekli 1922. un 1927. gadā⁶.

1934. gadā tika ievests Goda tiesneša amats. Senāta Goda tiesnešu iecelšanu ierosināja Senāta Apvienotā sapulce, bet Ministru kabinets šādu lēmumu apstiprināja.⁷ Augustu Lēberu ieskaitīja Goda tiesnešos 1938. gadā, pēc viņa aiziešanas pensijā. Šādā amatā tēvs ir piedalījies Senāta darbā. Publicēts ir viens spriedums, kur viņš referē kā Goda tiesnesis.⁸

Sakarā ar ieskaitīšanu Goda tiesnešos ir vērts atzīmēt vienu maz zināmu notikumu, kas raksturo tā laika strāvojumus. Pēc 1934. gada 15. maija Senāta priekšsēdētājs saņēma mājienu iecelt Kārli Ulmani par Goda tiesnesi. Šāda priekšlikuma izšķiršana bija Apvienotās sapulces kompetencē. Kad senatori uzzināja, ka ir paredzēts jautājumu iekļaut nākošās sēdes dienas kārtībā, vairāki no viņiem cēla iebildumus. Tā Kārli Ulmani arī neieskaitīja Goda tiesnešos. Par šo epizodi stāstījis senators Mintauts Čakste 1958. gadā Stokholmā sarunā ar Ādolfu Šildi.⁹

2. *Senāta telpas.*

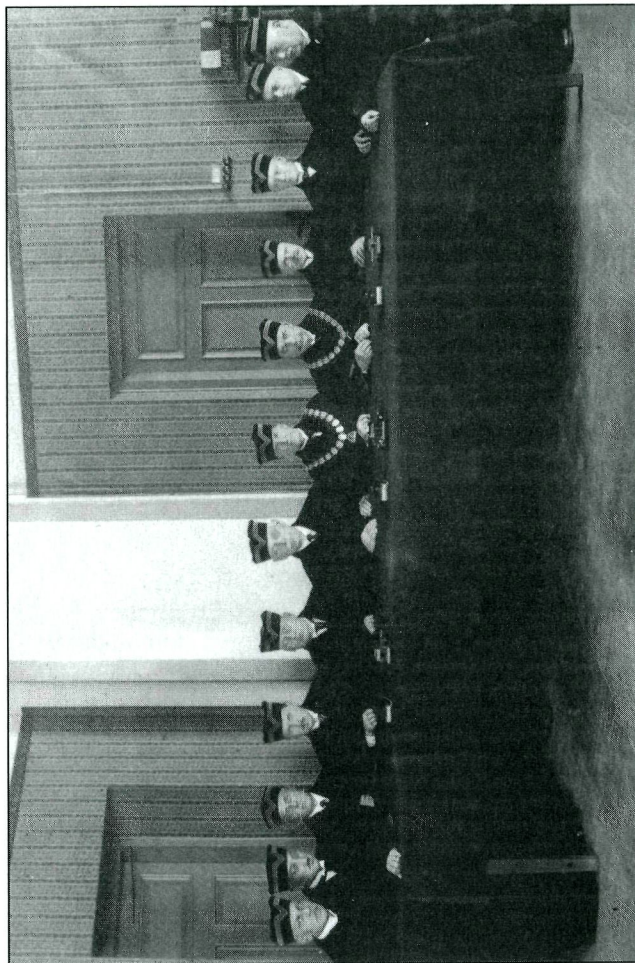
Senāta pirmās telpas bija agrākajā Miertiesnešu sapulces ēkā Rīgā, Brīvības bulvārī 10. Bermontiešu uzbrukumam laikā 1919. gadā šīs telpas sapostīja ienaidnieka granāta. Tā izsita ārsienu, iekrītot Senāta apspiežu istabā, kuru senatori tikko bija atstājuši. Tā kā otrā apspiežu istaba jau agrāk bija sabojāta, igauņiem pēc Cēsu kaujām apšaudot Rīgu, tad Senātam nācās pāriet uz noīrētu dzīvokli Merķeļa ielā, no kura tas 1920. gadā atgriezās uz savām izremontētām telpām Brīvības bulvārī.

⁶ Latvijas Valsts vēstures arhīvs (turpmāk: LVVA), 1533. fonds, 3. apraksts, 122. lieta, 6.-7. lpp.; 1536. fonds, 2. apraksts, 242. lieta, 7. lpp.

⁷ Likumu krājums 1934, 224; Tiesu iekārta (sk. 3. atsauci), 165.1-5 pants.

⁸ Senāta Apvienotās sapulces spriedumi, 1938, Nr. 12 (Latvijas Senāta spriedumi: faksimilizdevums. - Rīga, 1997. - 1. sēj., 387. lpp.)

⁹ Ādolfa Šildes sarunas pieraksta kopija autora arhīvā.



Latvijas Senāta senatori 1925. gadā. *No kreisās puses:* Aleksandrs Haritonovskis, Feliks Blūms, Fricis Zilbers, Kārlis Puriņš, Aleksandrs Gubens, Andrejs Šimānis, Kristaps Valters (ar ķēdi), Kārlis Ozoliņš (ar ķēdi), Augusts Lēbers, Jānis Kalacs, Bronislavs Nagujevskis, Aleksandrs Pētersons.

Šajās telpās daudzas mēbeles kara un revolūcijas mutuļu laikos bija izvazātas. Nebija arī līdzekļu to iegādei. Tāpēc senatori, kas to spēja, aizdeva savas personīgās mēbeles. Viņu vidū bija senators Augusts Lēbers.

Kad 1936. gadā Miertiesnešu sapulces namu nojauca, uzceļot tā vietā Tiesu pili, Senāts pārgāja pagaidu telpās Saeimas namā. Pēc Tiesu pils atklāšanas 1938. gadā Senātam šajā ēkā ierādīja Augstākai tiesai cienīgas telpas, kurās senatori darbojās līdz Senāta likvidācijai 1940. gadā.¹⁰

3. *Senatori - kolēģi.*

Pirmā desmitgadē Senāta Civilais kasācijas departaments sastāvēja no trim senatoriem:

1) KĀRLIS OZOLIŅŠ kā priekšsēdētājs. Viņš darbojās Senātā no 1918. gada līdz savai nāvei 1933. gadā;

2) ALEKSANDRS PĒTERSONS. Viņš strādāja departamentā no 1922. gada līdz savai nāvei 1931. gadā;

3) AUGUSTS LĒBERS, kurš bija departamenta loceklis no 1918. gada līdz aiziešanai pensijā 1938. gadā.

Civilkasācijas departamentam 1928. gadā pievienojās senators Fridrihs Konradi, 1930. gadā - senators Osvalds Ozoliņš un 1933. gadā - senators Mintauts Čakste. Vēlāk departamentā darbojās arī profesors Vladimirs Bukovskis (1934-1937), Jēkabs Grots (no 1934), Pēteris Leitāns un Pēteris Stērste (no 1937), Augusts Rumpēters (no 1938) un Maksis Ratermanis (no 1939).

Kārlis Ozoliņš sākumgados bija mana tēva tuvākais līdzstrādnieks. Par to liecina laikā no 1919.-1933. gadam taisītie šī departamenta spriedumi. Kārli Ozoliņu tēvs savās atmiņās raksturo kā labsirdīgu un ideāli noskaņotu cilvēku. Viņš esot bijis liels puķu mīlētājs. Kā tiesnesis Kārlis Ozoliņš esot bijis tīrs praktiķis bez

¹⁰ Augusts Lēbers. Referāts par Senāta vēsturi // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 17. g., Nr. 3 (1936), 560.-565. lpp. (šeit 561. lpp.), izvilkami: Biobibliogrāfijā 10.-11. lpp.; Augusts Rumpēters. Atskats .. (sk. 2. atsauci), 8.-9. lpp.

dziļākām teorētiskām zināšanām. Bet viņam bija izcilas uztveres spējas un pareizais skatiens uz lietas būtību.¹¹

Darba gaitā nodibinājās tuvas personīgas attiecības. Kārlis Ozoliņš savās mājās «Puntužos» (Siguldas tuvumā) 1922. gada vasarā uz vairākām nedēļām uzņēma manu toreiz 15 gadu veco brāli Franku. Tēvs tur arī ir viesojies. 73 gadus vēlāk (1996) Anna, viena no senatora Kārļa Ozoliņa meitām, vēstulē no ASV piemin toreizējos ciemiņus lauku mājās un atceras, ka senators Lēbers «ar papu bija labi draugi». Satricina tas, ko Anna raksta par Kārļa Ozoliņa ģimenes likteņiem. Baigajā gadā māte nošautā, pēc citām ziņām mirusi ar vēzi, tāpat kā māsa Marija. Vecāko māsu Maiju ar mazu bērniņu aizveda 1941. gada 14. jūnijā, un abas ceļā aizgāja bojā. Brāli Jēkabu komunisti nošāva, jo viņš partizāniem bija piegādājis pārtiku.¹²

Pēc Kārļa Ozoliņa Civilkasācijas departamenta priekšsēdētāja vietā bija **Osvalds Ozoliņš** (1888-1942). Kopā ar Augustu Lēberu un citiem viņš piedalījās Latvijas 1937. gada Civillikuma izstrādāšanā. Osvalds Ozoliņu tēvs atceras kā enerģisku, apdāvinātu un spējīgu juristu.¹³

1941. gadā komunistu vara Osvaidu Ozoliņu kopā ar sievu un divām meitām deportēja uz Padomju Savienību. Tuvākais izriet no viņa krimināllietas¹⁴, kura - tāpat kā citu represēto senatoru lietas - glabājas Latvijas Valsts arhīvā (turpmāk: LVA). 14. jūnija apcietināšanas lēmumu bija apstiprinājis Semjons Šustins,

¹¹ Par Kārli Ozoliņu: Senators Kārlis Ozoliņš // Universitāte (Rīga). - Nr. 14 (1933), 246. lpp.; tālākas norādes: Latvijas zinātne un literatūra. - 1933. - 15. sēj., 186. lpp.

¹² Anna Dārziņa-Ozoliņa. 1995. gada augusta vēstule, rakstīta 84. gadu vecumā no Sietlas (Seattle), ASV. Par Annu Dārziņu: Māksla un arhitektūra biogrāfijās. - Rīga, 1995. - 1. sēj., 113.-114. lpp.

¹³ Par Osvaidu Ozoliņu: T[eodors] Zvejnieks. Osvalda Ozoliņa piecdesmit mūža gadi // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 19. g., Nr. 4 (1938), 1112.-1113. lpp.; Augusts Rumpēters. Senators Osvalds Ozoliņš // Latviešu Juristu Raksti. - Nr. 1 (1959), 41. lpp.

¹⁴ Latvijas Valsts arhīvs (turpmāk: LVA), 1986. fonds, 2. apraksts, P-6025. lieta; No NKVD līdz KGB: politiskās prāvas Latvijā, 1940-1986. - Rīga, 1999. - 552. lpp.

Valsts drošības kapteinis¹⁵. Osvaldu Ozoliņu administratīvā kārtā aizveda uz «Vjatlagu», NKVD nometni pie Vjatkas upes (Rietumos no Urāliem, 300 km uz ziemeļiem no Kazaņas). Nākošā gadā (1942) ierosināja krimināllietu. Osvalds Ozoliņš tika apsūdzēts palīdzības sniegšanā buržuāziskām organizācijām, kas veica naidīgu darbību pret PSRS, un bez tam aktīvā cīņā pret revolucionāro kustību pie kontrevolucionāras valdības pilsoņu kara posmā, tas ir, noziegumos, kas paredzēti Padomju Krievijas 1926. gada Kriminālkodeksā (58.4 un 58.13 pantos). Tas nozīmē, ka viņš tika saukts pie kriminālatbildības par nodarījumiem, kas izdarīti Latvijā pirms padomju varas nodibināšanās pēc ārzemēs spēkā esošā kodeksa. Tieši tādu iespēju paredzēja kāds PSRS 1940. gada 6. novembra dekrēts.¹⁶ Apsūdzības rakstā kā pirmais punkts izcelts, ka Osvalds Ozoliņš ir bijis Latvijas Senāta loceklis. Bez tam viņam pārmet līdzdalību Latviešu biedrībā, korporācijā «Fraternitas Metropolitana» un arī Aeroklubā. PSRS Iekšlietu tautas komisariāta «Sevišķā apspriede» (Особое совещание) piesprieda nāves sodu. Lēmums datēts ar 1942. gada 18. novembri, bet lietas nākošajā lappusē atzīmēts, ka Osvalds Ozoliņš jau nomiris 1942. gada 21. aprīlī. Lietā tālāk iesieta meitas Ilgas 1956. gada vēstule, kurā viņa vēstī, ka māte un jaunākā māsa izsūtījumā kara laikā esot mirušas, bet tēvs esot gājis bojā «bada nāvē, strādādams meža darbos».

Savās atmiņās tēvs piemin arī pirmo Senāta priekšsēdētāju **Kristapu Valteru** (1861-1944). Valtera atmiņa esot bijusi fenomenāla. Pat pēc gadiem viņš atcerējās lietu materiālu sīkākās detaļas. 1934. gadā pēc 15. maija apvērsuma Valteru atbrīvoja no ieņemtā amata. Par iemesliem liecinājis viņa dēls Nikolajs Valters. Drīz pēc 15. maija «Senāts saņēma autoritatīvu mājienu Senāta Apvienotās sapulces vārdā nosūtīt Ministru prezidentam

¹⁵ Par Semjonu Šustinu: Enciklopēdiskā vārdnīca. - Rīga, 1991. - 2. sēj., 237. lpp.

¹⁶ Ведомости Верховного Совета СССР. - N 46 (1940); Latvijas PSR 1940. g. 25. novembra paziņojums // Hronoloģiskais likumkrājums .., 1940-1959. - Rīga, 1960. - 22. lpp.

K[ārlim] Ulmanim apsveikumu, tanī izceļot apvērsuma tiesisko jēgu. Tam pretojās Kristaps Valters, norādīdams, ka apsveikumu var sūtīt, bet atzīt apvērsuma likumību nav iespējams».¹⁷

Kriminālā kasācijas departamenta ilggadīgs priekšsēdētājs bija *Aleksandrs Gubens*. Tēvs atceras viņu kā «caur un cauri godīgu cilvēku». Gubens bija dievbijīgs cilvēks, kas reliģiju uztvēra kā nopietnu sirds lietu. Kā kolēģis viņš bija ļoti pretimnākošs. Pēc Augusta Lēbera dēla Franka traģiskās nāves (1927), Gubens sūtījis dziļi izjustu līdzjūtības rakstu. 1934. gadā viņu ievēlēja par Apvienotās sapulces priekšsēdētāju (Kristapa Valtera vietā). 1938. gadā viņš kļuva par Triju Zvaigžņu ordeņa kapituļa kancleru. Baigajā gadā Gubens varēja izglābties. Vācu okupācijas laikā viņš bija viens no tiem, kas pieprasīja Latvijas «faktiskās suverenitātes» atjaunošanu. Tāda prasība tika izvirzīta Latvijas Centrālās padomes 1944. gada sākumā sagatavotajā memorandā. Šo deklarāciju bija parakstījuši 190 pilsoņi, starp viņiem senatori Rūdolfs Alksnis, Mintauts Čakste, Jānis Kalacs, Pēteris Leitāns, Augusts Rumpēters, Pēteris Stērste un Voldemārs Zamuels.¹⁸ 1944. gadā Gubens devās trimdā un nonāca Pašavā (Passau), Vācijas dienvidos pie Austrijas robežas, kur viņš nomira 1952. gadā.¹⁹ Gubena dzīvesbiedre viņam uzcēla skaistu kapa piemiņekli ar uzrakstu latviešu valodā. Daudzus gadus vēlāk Pasavas kapu pārvalde man ziņoja, ka kapi nolīdzināti.²⁰ Tāds nu ir vienu-
tuju trimdinieku liktenis, kuru kapi stāv svešā pusē.

¹⁷ Nikolaja Valtera liecību pierakstījis Ādolfs Šilde Minhenē 1963. gadā, sk.: Ādolfs Šilde. Latvijas vēsture, 1914-1940. - Stokholma, 1976. - 623., 634. lpp.

¹⁸ 1944. g. 17. marta memoranda teksts ar parakstiem: Edgars Andersons, Leonīds Siliņš. Latviešu nacionālā pretestības kustība, 1943-1945 / Latvijas Centrālā padome. - Upsala, 1994. - 72., 414.-421. lpp.; Leonīds Siliņš. Nacistiskās Vācijas okupanti. - Rīga, 2001. - 274.-287. lpp.

¹⁹ Par Aleksandru Gubenu: Senators Gubens // Atpūta. - Nr. 736 (1938), 3. lpp.; Jānis Ankravs. Aleksandrs Gubens // Darbam un tiesībām. - Rīga, 1939. - 9.-14. lpp.; J[ūlijs] Šmits // Laiks (Nujorka). - Nr. 98 (1952, 6. dec.), 7. lpp.; Armīns Rūsis. Tiesnesis ar ticīgu sirdi // 1954. gada baznīcas kalendārs. - Eslingene [Vācija, 1953]. - 69.-74. lpp.

²⁰ Stadt Passau, Friedhofsamt, 1993. g. 15. novembra vēstule.

Senators *Jānis Kalacs* (1868-1947) bija izcils jurists, kurš bagātinājis arī Latvijas juridisko literatūru administratīvo tiesību laukā. Senātā viņš darbojās no 1922. gada. Pēc Kristapa Valtera atbrīvošanas no amata Kalacs tika iecelts par Administratīvā departamenta priekšsēdētāju.²¹ Tēva atmiņās mēs lasām, ka Kalacs pilnībā pārvaldījis krievu un vācu valodu. 1941. gadā Kalacs pēdējā brīdī esot izglābies no deportācijas. Viņš mira Detmoldā (Vācijā) grūtā pēckara laikā, kad ikdienas rūpes neļāva izveidot plašu sabiedrisko dzīvi. Latviešu trimdas prese tikko bija uzsākusi savas gaitas. Karš, okupācija un bēgļu gaitas ir par iemeslu tam, ka senatora Kalaca nāve nekādā plašākā rakstā netika atzīmēta.

Senators *Fridrihs Konradi* (Conradi; 1881-1946) juristu aprindās bija plaši pazīstams kā krājuma «Izvilcumi no Senāta Civilā kasācijas departamenta spriedumiem» sastādītājs. Laikā no 1925. līdz 1940. gadam iznākuši 16 sējumi. Konradi, kas savu juridisko izglītību bija pabeidzis Maskavā, vienu laiku bija Vācu juristu biedrības vicepriekšsēdētājs. Viņš bija precējies ar Sofiju Canderi (Zander), pazīstamā padomju raķešbūves pioniera Fridriha Candra māsu.

Starp senatoriem bija viens Lāčplēša kara ordeņa kavalieris: senators *Pēteris Stērste* (1893-1976). Viņa tēvs, Andrejs Stērste, bija ievērojams jurists un atmodas laika darbinieks. Trimdā Vācijā Pēteris Stērste aktīvi iekļāvās sabiedriskajā darbā un pirms izceļošanas uz ASV bija Latvijas Centrālās padomes priekšsēdētājs.²² Amerikā dzīvo viņa bērni un mazbērni.

Lieli nopelni Latvijas civiltiesību laukā bija profesoram *Vladimiram Bukovskim* (1867-1937), kuru 1934. gadā iecēla par senatoru. Viņš 1914. gadā bija publicējis divsējumu Baltijas provinču civillikumu kopojumu ar komentāriem, kas juristiem praktiķiem kļuva par rokasgrāmatu. Pēc autora lūguma Augusts Lē-

²¹ Par Jāni Kalacu: Fr[īcis] Zilbers. Senatora Jāņa Kalaca 70 gadi // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 19. g., Nr. 2 (1938), 516.-519. lpp.

²² Par Pēteri Stērsti: Laiks (Ņujorka). - Nr. 26 (1976, 31. marts), 6. lpp.; Pēteris Sekste. Senators Pēteris Stērste // Universitāte. - Nr. 38 (1976), 55.-56. lpp.; Lāčplēša Kara ordeņa kavalieri: biogrāfiska vārdnīca. - Rīga, 1995. - 489. lpp.

bers bija piedalījies vienas komentāru nodaļas sagatavošanā (par mantojuma tiesībām, kurās toreiz valdīja teritoriālais partikulārisms). Latvijas laikā senators Bukovskis bija viens no 1937. gada Civillikuma autoriem. Viņš vadīja visas trīs šī likuma izstrādāšanas komisijas (1920-1937).²³

Senators *Mintauts Čakste* (1893-1962) vācu okupācijas laikā līdzdarbojās sava brāļa profesora Konstantīna Čakstes vadītajā Latvijas Centrālajā padomē. 1944. gadā vācu drošības iestādes abus brāļus un citus padomes locekļus apcietināja, bet Mintautu Čaksti drīz atbrīvoja, acīmredzot tāpēc, ka Konstantīns Čakste visu atbildību bija uzņēmis pats, lai paglābtu pārējos apcietinātos. Pēc Konstantīna Čakstes nāves vācu koncentrācijas nometnē 1945. gadā par viņa pēcnācēju Latvijas Centrālā padome bija izraudzījusi senatoru Mintautu Čaksti. Tanī laikā Mintauts Čakste ar ģimeni laivā bija jau nokļuvis Zviedrijā.²⁴ Trimdā viņš sacerēja rakstu par Padomju Savienības starptautisko tiesisko koncepciju, kuru iespieda vadošajā amerikāņu juridiskajā žurnālā (1949). Mintauts Čakste arī analizējis Padomju Latvijas agrāro iekārtu un citus juridiskus jautājumus.²⁵ Vienu viņa rakstu esmu publicējis manis rediģētajā Padomju tiesībām veltītajā žurnālā²⁶. Vēlāk Maskavā parādījās šī žurnāla recenzija ar virsrakstu «Клевета и дезинформация под маской буржуазного объективизма» (Ar melošana un dezinformācija zem buržuāziskā objektīvisma maskas, krievu valodā). Recenzents, starp citu, atzīmē, ka žurnāla autoru vidū «мелькают ‘бывшие люди’ - (...) бывшие судьи из

²³ Norādes uz literatūru par Vladimīru Bukovski: Dītrihs A. Lēbers. Latvijas 1937. g. Civillikums (sk. 2. atsauci), 46. lpp., 20. vēre.

²⁴ Edgars Andersons, Leonīds Siliņš .. (sk. 18. atsauci), 60., 76.-77., 79., 84., 91., 98., 196. lpp.

²⁵ Mintauta Čakstes 100 gadu dzimšanas dienā viņa meita Aija Čakste izdevusi krājumu: Mintauts Čakste: publikācijas. - Stokholma, 1994. - 241 lpp. Par Mintautu Čaksti: Augusts Rumpēters, Dītrihs A. Lēbers // Latviešu Juristu Raksti. - Nr. 7/8 (1973), 57.-64. lpp.; pārspiests 1994. gada krājumā: Mintauts Čakste .., 7.-14. lpp.

²⁶ Mintauts Čakste. Das persönliche Eigentum der Sowjetbürger // Osteuropa-Recht. - Jg. 1 (1955), S. 27-30; pārspiests 25. atsaucē citētajā krājumā, 238.-241. lpp.

Латвии, (...) политическое отребье, выброшенное за пределы стран социалистического лагеря ...» (pavīd 'bijušie ļaudis' - (...) bijušie tiesneši no Latvijas, politiskie atkritumi, izsviesti no sociālistiskās nometnes zemēm, krievu valodā).²⁷ Domāts droši vien ir senators Mintauts Čakste.

Mintauts Čakste pašmācības ceļā bija apguvis angļu valodu, kuru viņš brīvi lietoja savos plašajos sakaros ar ārzemju diplomātiem Latvijā un kā Latviešu-angļu biedrības priekšsēdētājs. Kopā ar savu sievu Mariju, Antona Benjamiņa meitu, Mintauts Čakste savus ciemiņus uzņēma, kā tēvs atceras, ar nemākslotu laipnību. Viņa mājās tika piekopta augsta kultūra elegantā atmosfērā.

Senatoram *Kārlim Ducmanim* (1881-apm. 1945) pēc spožas diplomāta un jurista karjeras bija lemts traģisks liktenis. 30. gados Ducmanis bija Latvijas sūtnis Ženēvā un kā tāds vadīja Latvijas delegāciju Ženēvas Starptautiskajā konferencē par vekselu un čeku tiesību unifikāciju. Citi šīs delegācijas locekļi bija Vilis Bandrevičs²⁸ un senators Augusts Lēbers. 1936. gadā K. Ducmani iecēla par senatoru. Tuvākas attiecības starp Ducmani un tēvu izveidojās arī tāpēc, ka abi vasaras laikā Ogrē dzīvoja kaimiņos. 1940. gada pavasarī Ducmanis ar savu rīcību Latvijā izsauca politiskus sarežģījumus. Ģenerāļa Jāņa Baloža uzdevumā, bet Kārlim Ulmanim par to nezinot, senators Ducmanis izstrādāja jaunas Satversmes projektu, kuru Ulmanis un Balodis pēc 15. maija apvērsuma tautai bija apsoltījuši. Pārskatīšanās dēļ Satversmes projekts nonāca Ulmaņa rokās, kurš atlaida Balodi no Kara ministra amata.²⁹

²⁷ В. И. Усенин // Советское государство и право. - N 4 (1959), с. 138-143 (Seit 142. lpp.).

²⁸ Par Vili Bandreviču (1875 - apm. 1950): Rihards Treijs // Latvijas Vēstnesis. - Nr. 40 (2002, 13. marts), 11. lpp.

²⁹ Par šo notikumu: K. Strazdiņš // Brīvā Latvija. - Nr. 46 (1994, 12.-19. dec.), 4. lpp.; Edgars Andersons. Latvijas vēsture, 1920-1940. Ārpolitika: 2. sēj. - [Stokholma], 1984. - 389., 393. lpp.; Александр А. Дризул. Латвия под игом фашизма. - Рига, 1960. - С. 328. Par Kārlī Ducmani: Alberts Prande. Latvju rakstniecība portretās. - Rīga, 1926. - 220. lpp.; Latvijas darbinieku galerija. - Rīga, 1929. - 88. lpp.; Enciklopēdiskā vārdnīca. - Rīga, 1991. - 1. sēj., 153. lpp.

Ducmani (tāpat kā Osvaldu Ozoliņu) 1941. gadā administratīvā kārtībā deportēja uz «Vjatlagu». Arī pret viņu pēc gada ierosināja krimināllietu un apsūdzēja aktīvā cīņā pret revolucionāro kustību pie kontrrevolucionāras valdības pilsoņu kara laikā. Prokurors pieprasīja augstāko soda mēru - nošaušanu. Bet pēc deviņiem mēnešiem (1942) PSRS Iekšlietu tautas komisariāta «Sevišķā apspriede» piesprieda citu sodu: «5 gadi ITL» (darba labošanas nometne). Par to, kas noticis šajos deviņos mēnešos, lieta klusē.³⁰ Par tālāko senatora Ducmaņa gaitu saglabājusies viena liecība. 1945. gadā kādā sodu nometnē pie Urāliem Ducmani ievietoja «izolatorā», tas ir, nometnes cietumā. Tur viņš savā kamerā satika, starp citu, Arturu Stegmani (1902-1987) - bijušo Ārlietu ministrijas darbinieku. Šo notikumu Stegmanis savās atmiņās apraksta sausā tonī, minot, ka Ducmanis esot bijis «puslīdz labā formā»³¹. Jāpieņem, ka Ducmanis drīz pēc tam miris.

Senators **Jēkabs Grots** (1888-1942) un mans tēvs labprāt sarunājās par abu bērniem, kuri bija līdzīgā vecumā. Kolēģi apmainījās domām par bērnu audzināšanu un izglītību. To es uzzināju no tēva atstātajām atmiņām. Pagājuši vairāk nekā 60 gadi. Grota jaunākais dēls Andrejs dzīvo Bostonā (ASV) un ir kļuvis par pazīstamu advokātu. Meita Annamarija, kas vienos gados ar mani, un vecākais Grots, Pēteris, izstaigājuši Golgātas ceļu uz Sibīriju.³² Tāds pats liktenis piemeklēja Jēkaba Grota sievu Mariju, bankas direktora Celmiņa meitu.³³ Visi trīs ap 1957. gadu varēja atgriezties Rīgā. Senators Grots pats tika apcietināts 1941. gadā, notiesāts uz nāvi un 1942. gadā nošauts. Tas notika «Usoļ-

³⁰ LVA, 1986. fonds, 2. apraksts, P-7114. lieta; No NKVD līdz KGB (sk. 14. atsauci); Es sapni par dzimteni pagalvi likšu. - Rīga, 1994. - 2. sēj., 207., 209. lpp.

³¹ Arturs Stegmanis // Atbalss. - Nr. 1 (1988), 6.-7. lpp. (šeit 7. lpp.)

³² Par Jēkabu Grotu: Es sapni par dzimteni pagalvi likšu. - Rīga, 1993. - 1. sēj., 158.-159. lpp.; No NKVD līdz KGB (sk. 14. atsauci).

³³ Marijas Grotas māsa atstājusi atmiņas: Ieva Celmiņa. Par savu tēvu un māti un viņu vecākiem // Karogs. - Nr. 12 (1989), 167.-169. lpp.; vācu tulkojums: Jahrbuch des baltischen Deutschtums. - 1991. - S. 132-136.

lagā» pie Soļikamskas, Urālos (150 km uz ziemeļiem no Permas). Procesuālā ziņā lieta līdzinājās Osvalda Ozoliņa un Kārļa Ducmaņa prāvām. Pratināšanā nometnē senators Grots «kategoriski noliedzis», ka viņš esot apmelojis padomju iekārtu, kā to bija apgalvojis kāds aģents. Tāda stāja padomju ielodzījuma apstākļos bija reta un liecina par senatora nelokamību.³⁴

Plašu pārskatu par senatoriem un viņu dzīves gaitām sniedzis senators **Augusts Rumpēters** (1899-1978) savā «Atskatā uz Senātu» (1973). Viņš bija gados visjaunākais senators, kuru iecēla mana tēva vietā 1938. gadā.³⁵ Es labi atceros senatoru Rumpēteru. Pēc kara es viņu vairākkārt apciemoju viņa mājās Ņudžersijā, ASV, kur viņš mani laipni uzņēma. Mums izveidojās draudzīgs kontakts. Senatora Rumpētera «Atskats uz Senātu» ir pēdējā dzīvā un autoritatīvā liecība par Senātu.

Senāta Civilā kasācijas departamenta sastāvā pēdējos gados darbojās arī senators **Pēteris Leitāns** (1879-1949) un senators **Maksis Ratermanis** (1893-1970). Abi miruši trimdā, pirmais - Zviedrijā, otrs - ASV.

No senatoriem Administratīvajā departamentā tēvs savās atmiņās (blakus Jānim Kalacam) piemin **Fridrihu Vesmani** (1875-1941). Latvijas tapšanas gados Vesmanis daudz paveicis jaunās republikas labā. Viņš piedalījies Satversmes sapulces darbā (1920-1922), vienlaicīgi strādājot Senātā (1922), bet 1922. gadā ticis ievēlēts par Saeimas priekšsēdētāju. 1925. gadā Vesmanis izbrauca uz Londonu kā Latvijas sūtnis Lielbritānijā. Pēc atgriešanās 1932. gadā viņš turpināja darbu Senātā (līdz 1937). Ģimenes viesu grāmatā atzīmēts, ka senators Vesmanis ir ciemojies Lēberu mājās 1921. un 1923. gadā.

1941. gadā senators Fridrihs Vesmanis 66 gadu vecumā tika izsūtīts uz «Usoļlagu» pie Urāliem. Drausmīgos nometnes ap-

³⁴ LVA, 1986. fonds, 2. apraksts, P-9985. lieta.

³⁵ Augusts Rumpēters (sk. 2. atsauci). Par Augustu Rumpēteru: Teodors Pētersons // Vita Nostra: .. Lettonia (Ņujorka). - Nr. 21 (1974), 42.-43. lpp.; Laiks (Ņujorka). - Nr. 1 (1979, 3. janv.), 6. lpp.; Teodors Pētersons // Universitāte. - Nr. 45 (1980), 66.-67. lpp.

stākļus viņš ilgi neizturēja un nomira 1941. gada 7. decembrī. Bet divas nedēļas pēc tam padomju drošības iestādes nolēma ierosināt krimināllietu pret senatoru Vesmani un uzrādīt viņam apsūdzību. Acīmredzot noņemnes birokrātija bija strādājusi lēni. Ar apsūdzētā nāvi kriminālvajāšana bija jāizbeidz. Izsūtīta bija arī sieva Berta Vesmane.³⁶

Represiju upuris bija arī Senāta Administratīvā departamenta senators *Teodors Bergtāls* (1886-1942) kopā ar sievu un meitu. Senatora dzīves ceļš apraujas «Usoļlagā» pie Urāliem. Pēc apcietināšanas 1941. gadā, T. Bergtāls nākošajā gadā tika apsūdzēts aktīvā cīņā pret revolucionāro kustību pie kontrrevolucionāras valdības pilsoņu kara laikā. Pratināšanā Bergtāls liecināja, ka Senātā viņš esot izskatījis administratīvas lietas, kurām nekāda sakara ar politiku nav bijis. Taču apsūdzības rakstā norādīts, ka apsūdzētais esot atzinis savu vainu un ka viņš esot «ieņēmis atbildīgus posteņus Latvijas tiesu orgānos». PSRS Iekšlietu tautas komisariāta «Sevišķā apspriede» piesprieda nāves sodu (расстрел). Spriedums tika izpildīts 1942. gada 9. jūnijā.

Ar to lieta gan nebeidzās. 1956. gadā Latvijas PSR Valsts drošības komiteja vēstulē ar grifu «Slepeni» ziņo PSRS Iekšlietu ministrijai, kādā veidā senatora Bergtāla nāve reģistrēta Rīgas Dzimsarakstu nodaļā. Tur atzīmēts, ka Bergtāls esot miris 1945. gada 9. februārī sirds vājuma rezultātā.³⁷ Šādu izziņu saņēmusi senatora Bergtāla sieva Marija un arī meita Olga-Helēna pēc atgriešanās no izsūtījuma. Viņas nav vienīgās, kuru valsts iestādes apzināti mānījušas. Dokumentēta arī cita lieta, kurā drošības orgā-

³⁶ LVA, 1987. fonds, 13896. lieta (Rīga). Par senatoru Fridrihu Vesmani: Alberts Prande. Latvju rakstniecība portretjās. - Rīga, 1926. - 218.-219. lpp.; Ieva Markausa // Latvijas Zinātņu Akadēmijas Vēstis. A daļa. - Nr. 11 (1993), 35.-40. lpp.; Rihards Treijs // Latvijas Vēstnesis. - Nr. 77 (2002, 23. maijs), 15. lpp.; Nr. 89 (2002, 13. jūn.), 24. lpp. F. Vesmanis ir atstājis nepublicētas atmiņas: Mani diplomāta gadi // Vesmaņu ģimenes kronika: uzziņu materiāli F. Vesmaņa kopojumā. - Rīga, 1939. - 2. sēj. - Mimeogr.

³⁷ Par Teodoru Bergtālu: LVA, 1986. fonds, 2. apraksts, P-6474. lieta; No NKVD līdz KGB (sk. 14. atsauci).

ni paziņojuši nepatiesu nāves datumu un cēloni.³⁸ Šāda prakse atklāj režīma liekulību un apsūdz pašus apsūdzētājus.

Senāta Kriminālā kasācijas departamentā (blakus priekšsēdētājam Aleksandram Gubenim) pēdējā laikā darbojās senatori Jānis Ankravs, Jānis Balodis un Jānis Skudre. *Jānis Balodis* (1890-1975) devās trimdā uz ASV, bet *Jāni Skudri* (1889-1942) represēja padomju orgāni. Kopā ar sievu Veltu un trim meitām viņš 1941. gadā tika izsūtīts. Senators nonāca «Ziemeļu Urālu noietnē» Sverdlovskas (tagad atkal: Jekaterinburga) apgabalā. Tur viņam 1942. gadā uzrādīja apsūdzību par to, ka viņš 1935.-1940. gadā esot bijis tiesnesis Latvijas Senātā un bez tam, ka viņš noietnē esot piedalījies dumpinieku organizācijā. Izmeklētāji apgalvoja, ka, frontei tuvojoties, nemiernieki esot gatavojuši sacelšanos, lai palīdzētu Vācijas bruņotajiem spēkiem. Skudri ieslodzīja noietnes cietumā, bet pratināšanā senators konsekvēnti atteicās atzīt savu vainu. 1942. gada jūlijā PSRS Iekšlietu ministrijas «Sevišķā apspriede» Jānim Skudrem piesprieda nāves sodu (расстрел). Vienu nedēļu agrāk senators bija nomiris. Sieva Velta atgriezās Latvijā 1960. gadā. Viena no meitām apprecējās izsūtījumā un palika Sibīrijā.³⁹

Jānis Ankravs (1892-1963) bija tas vienīgais senators, kas (kā minēts 9., 12. lpp.) 1945. gadā bija palicis Latvijā. Latvijas PSR Augstākā tiesa viņu notiesāja 1952. gadā.⁴⁰ Apsūdzības

³⁸ Andreja Veckalna lieta // Via Dolorosa: trešā grāmata. - Rīga, 1995. - 176.-177. lpp.

³⁹ LVA, 1986. fonds, 1. apraksts, 43908. lieta, 5. sēj., 344.-362. lpp. Par rehabilitāciju: 9. sēj., 4. lpp. un 10. sēj., 298.-306., 316.-318. lpp. Par Jāni Skudri: Tieslietu ministrijas un tiesu vēsture. - Rīga, 1939. - 206. lpp.; Es sapni par dzimteni pagālvī likšu. - Rīga, 1994. - 2. sēj., 206.-207. lpp.; Melānija Vanaga. Dvēseļu pulcēšana: saules gadī un dzisums. - Rīga, 1998. - 280.-281., 283.-285. lpp.

⁴⁰ LVA, 1986. fonds, 1. apraksts, 6646. lieta. Jāņa Ankrava meitas Lidijas Vasiļevskas liecība: Es sapni par dzimteni pagālvī likšu. - Rīga, 1994. - 2. sēj., 480.-482. lpp.; No NKVD līdz KGB (sk. 14. atsauci). Par Jāni Ankravu: Tieslietu ministrijas un tiesu vēsture. - Rīga, 1939. - 208. lpp.; Latvijas Jurists. - Nr. 3 (1993), 8. lpp.; Latvijas Universitātes absolventi-juristi, 1919-1944. - Rīga, 1999. - 23.-24. lpp.



Latvijas Senāta senatori un prokurori 1936. gadā.
Stāvēt pirmā rindā no kreisās: Blūms, Grots, Alksnis, Čakste, Vesmanis.
Stāvēt otrā rindā no kreisās: Bukovskis, Balodis, Bite, Ūdris, Konradi,
Puriņš. *Sēžot no kreisās:* Zilbers, Kalacs, Lēbers, Valters, Gubens,
O. Ozoliņš, Nagujevskis.

Par fotouzņēmumā redzamo personu likteņiem:

Feliks Blūms, Prokurora biedrs, 1941. g. deportēts uz PSRS;
Jēkabs Grots, Senators, 1941. g. deportēts uz PSRS;
Rūdolfs Alksnis, Senators, 1944. g. divies trimdā, miris ASV;
Mintauts Čakste, Senators, 1944. g. divies trimdā, miris Zviedrijā;
Fridrihs Vesmanis, Senators, 1941. g. deportēts uz PSRS;
Vladimirs Bukovskis, Senators, miris Latvijā 1937. g.;
Jānis Balodis, Senators, 1944. g. divies trimdā, miris ASV;
Erasts Bite, Prokurora biedrs, 1941. g. deportēts uz PSRS;
Teodors Ūdris, Prokurora biedrs, 1941. g. deportēts uz PSRS;
Fridrihs Konradi, Senators, 1939. g. divies trimdā, miris Vācijā;
Kārlis Puriņš, Senators, 1944. g. divies trimdā, miris Vācijā;
Fricis Zilbers, Virsprokurors, 1941. g. deportēts uz PSRS;
Jānis Kalacs, Senators, 1944. g. divies trimdā, miris Vācijā;
Augusts Lēbers, Senators, 1939. g. divies trimdā, miris Vācijā;
Kristaps Valters, Senators, miris Latvijā 1944. g.;
Aleksandrs Gubens, Senators, 1944. g. divies trimdā, miris Vācijā;
Osvalds Ozoliņš, Senators, 1941. g. deportēts uz PSRS;
Bronislavs Nagujevskis, Senators, miris Latvijā 1944. g.

rakstā Ankravam tika inkriminēta palīdzības sniegšana buržuāziskām organizācijām, kas veica naidīgu darbību pret PSRS. Viņš esot strādājis kā senators un taisījis spriedumus pret Komunistiskās partijas biedriem. Uz jautājumu, vai viņš atzīst savu vainu, Ankravs tiesas sēdē norādījis, ka viņam esot grūti atbildēt, «jo, dzīvojot buržuāziskā Latvijā, es nezināju PSRS Kriminālkodeksu». Tas bija visai spēcīgs un drosmīgs arguments, kas Staļina laika draudu priekšā spilgti atklāja lietas juridisko būtību. Tiesa Ankravam piesprieda 25 gadus darba labošanas nometnē. Pēc Staļina nāves Ankravu, kā minēts, atbrīvoja pirms termiņa.

4. Senāta spriedumi.

Savā 22 gadu ilgā pastāvēšanas laikā Senāts izšķīris vairāk nekā 65 000 lietu, tas ir caurmērā 3000 lietu gadā. No visām lietām kādi 8% ir publicēti oficiālā spriedumu krājumā (kopā nepilni 5000 spriedumu). Krājumi aptver vairāk nekā 6000 lapušu. Iesietā veidā tie sastāda 16 sējumus. Spriedumi izdoti pa Senāta departamentiem. Tātad iznāca četras sērijas, katra ar biežiem turpinājumiem hronoloģiskā secībā. Senāta spriedumos neatzīmēja referenta vārdu, publicētajos spriedumos, turpretim, uzrādīja sēdes vadītāja un lietas referenta vārdu. 1940. gadā spriedumu izdošana apstājās. Vienā sērijā publikācija apraujas sprieduma vidū, nepabeidzot teikumu.

Fotouzņēmumā trūkst:

Jānis Skudre, Senators, 1941. g. deportēts uz PSRS;
Voldemārs Zamuels, 1944. g. divies trimdā, miris Vācijā;

un pēc 1936. g. ieceltie senatori:

Kārlis Ducmanis, Senators, 1941. g. deportēts uz PSRS;
Pēteris Leitāns, Senators, 1944. g. divies trimdā, miris Zviedrijā;
Pēteris Stērste, Senators, 1944. g. divies trimdā, miris ASV;
Jānis Ankravs, Senators, 1941. g. deportēts uz PSRS, miris Latvijā;
Teodors Bergtāls, Senators, 1941. g. deportēts uz PSRS;
Augusts Rumpēters, Senators, 1944. g. divies trimdā, miris ASV;
Maksis Ratermanis, Senators, 1944. g. divies trimdā, miris ASV.

Latvijas Augstākā tiesa ar «Senatora Augusta Lēbera fonda» atbalstu 1997.-1998. gadā izdevusi Senāta spriedumu krājumu 15 sējumos. Rādītāji Senāta spriedumu krājumiem izdoti 1995. gadā trijos sējumos un 1997. gadā iespiesti no jauna.

Senātā lietas parasti izskatīja triju senatoru sastāvā. Darba gaitu lietas izspriešanā aprakstījis senators Augusts Rumpēters savā «Atskatā par Senātu»(1973), proti:

«Departamenta priekšsēdētājs parasti izraudzīja lietas referentu (...). Referents sagatavoja sprieduma projektu jau pirms tiesas sēdes. Šādu projektu nosūtīja vispirms otram piesēdētājam un, kad viņš to bija pārbaudījis, - prezidējošam senatoram (...). Tā kā Senāta spriedums skaitījās kolēģijas kopīgs darbs un pēc Senāta atzinumiem vadījās zemākās instances (Civilprocesa likums, 938. pants), tad katras sēdes sastāva interesēs bija rūpīgi pārbaudīt savu kolēģu projektus (...). Nācās taisīt savas piezīmes (...). Tas attiecas ne tikai uz juridisko argumentāciju, bet arī uz tās izteiksmi (...). Kad spriedumu projekti bija tādā veidā pārbaudīti, tad kolēģijas locekļi sanāca uz kopēju apspriedi. Tajā tad apsprieda uz sprieduma projekta taisītās piezīmes.»

Senāta prakse ir Latvijas valsts un tautas mantojuma sastāvdaļa. No Senāta spriedumiem, protams, ne viss ir izmantojams mūsdienās. Krājumos iekļauti, piemēram, spriedumi par zīmog-nodokli, kurus tagad nelieto. Bet jau nākošajā lappusē var gadīties spriedums par bankas bankrotu, par drošības līdzekļa maiņu, par goda aizskaršanu, par šķirējtiesām, par amatu savienošānu vai par citiem šodien visai aktuāliem jautājumiem. Der atcerēties tā laika «cas celēbres» (ievērojamas prāvas). Plašu atbalsi, arī ārzemēs, guva, piemēram, Maksa Reinharda laulības šķiršanas lieta⁴¹. Nedaudzus Senāta spriedumus ar zināmu aktuālu nozīmi esmu sakopojis 1992. gadā izdotajā krājumā.⁴²

⁴¹ Senāta Civilā kasācijas departamenta spriedumi, 1932, Nr. 81. Referēja senators A. Lēbers (Latvijas Senāta spriedumi: faksimilizdevums. - Rīga, 1998. - 12. sēj., 4878. lpp.).

⁴² Ieskats Latvijas Senāta spriedumos ... - Rīga, 1992. - 11.-44. lpp. (Bibliogrāfijā Nr. 231).

Pēc 1934. gada 15. maija apvērsuma mainījās valsts politika arī tiesību laukā. Vadoņa kulta garā Tieslietu ministrs uzstājās ar runām, kurās no tiesībnieku saimes prasīja izveidot «latviešu tiesas» un piemērot «latviešu tiesības».⁴³ Senāts šādus politizētus aicinājumus nav ievērojis. Pēc 1934. gada taisītie un publicētie spriedumi nedod pamatu pieņemt, ka Senāts būtu padevis kaut kādam spiedienam no autoritārās valdības puses. Tieslietu ministra norādījumu vairs nepielietot «vēsturiskā iztulkojuma veidu», piemērojot likumus⁴⁴, Senāts savā praksē nav ievērojis⁴⁵.

Senāts ar savu praksi ir ieguvis atzinību ne tikai Latvijā, bet arī ārzemēs. Ievēribu pelna īpaši metodiski pārlicinošā likumu iztulkošana un piemērošana. Senāta spriedumus atzina, kā atzīmē Augusts Rumpēters, arī tādās valstīs, ar kurām mums nebija par to attiecīgās konvencijas⁴⁶. To veicinājuši Senāta spriedumu tulkojumi citās valodās, bieži vien kopā ar komentāriem. Šādi tulkojumi parādījās Latvijas Vācu juristu biedrības žurnālā «Rigasche Zeitschrift für Rechtswissenschaft» un Latvijas Krievu juristu biedrības žurnālā «Закон и суд». Apzināti kādi 70 Senāta spriedumi, kas 1926.-1939. gadā iznākuši minētajā Rīgas žurnālā vācu tulkojumā, un vairāk nekā 30 Senāta spriedumi, kas 1929.-1938. gadā tēžu veidā izdoti Rīgā krievu tulkojumā. Bez tam apmēram 20 Senāta spriedumu tulkojumus un komentārus publicējuši ārzemju juridiskie žurnāli.⁴⁷ Viens no autoriem, kas, publicējot Senāta spriedumu tulkojumus, palīdzējis iepazīstināt juristu aprin-

⁴³ Hermanis Apsītis. 15. maijs // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 20. g., Nr. 3 (1939), 867.-877. lpp. (šeit 876.-877. lpp.)

⁴⁴ Tieslietu ministra Hermaņa Apsīša runa sakarā ar jaunā Civillikuma spēkā stāšanos 1938. g. 8. janvārī: Tieslietu ministrijas un tiesu vēsture. - Rīga, 1939. - 67.-68. lpp.

⁴⁵ Senāts vēsturisko iztulkošanas metodi pielietojis pusgadu vēlāk, kādā mantošanas lietā: Senāta Civilās kasācijas departamenta spriedumi, 1938, Nr. 75 (Latvijas Senāta spriedumi: faksimilizdevums. - Rīga, 1998. - 14. sēj., 5574. lpp.).

⁴⁶ Augusts Rumpēters. Atskats .. (sk. 2. atsauci), 17. lpp.

⁴⁷ Pirmām kārtām: Zeitschrift für osteuropäisches Recht, 1926-1939. Žurnāla nosaukums vairākkārt mainījās.

das ārpus Latvijas ar Senāta darbību, bija senators Augusts Lēbers.⁴⁸

Senāts savas darbības laikā veica uzdevumu radīt un attīstīt juridisko terminoloģiju. Līdz Latvijas nodibināšanai 1918. gadā tiesvedība notika krievu valodā. Arī tā laika likumi tika izsludināti krievu valodā. Pieejami bija tikai neoficāli tulkojumi latviešu valodā. 1937. gada Civillikumam literāro veidojumu devis Aleksandrs Būmanis (1881-1937), Rīgas Apgabaltiesas priekšsēdētājs.⁴⁹ Nopelni terminoloģijas laukā ir arī citiem Latvijas juristiem. Armīns Rūsis (1907-1987) šajā sakarībā raksta:

«[C]elmlauža darbu (..) sākotnēji paspējis veikt profesors Augusts Lēbers, kurš daudzējādā ziņā uzskatāms par mūsu juridiskās terminoloģijas tēvu Latvijas pirmajos neatkarības gados.»⁵⁰

Daļa no A. Lēbera radītiem terminiem tirdzniecības tiesībās dokumentēta 1942. gadā izdotajā juridiskajā vārdnīcā.⁵¹

Uz Senāta spriedumiem tiesas pēdējo reizi Latvijā ir atsaukušās vairāk nekā 50 gadus atpakaļ. Atjaunotajā Latvijā juristi uz sākuši norādīt uz Senāta spriedumu nozīmīgumu⁵², bet mūsdienišu tiesu spriedumos nav vēl izveidota saikne ar pirmskara Senāta mantojumu. Šim avotam ir gājuši garām arī ekonomisti, politiologi, sociologi un vēsturnieki.

⁴⁸ Sk. Bibliogrāfijā (93.-109. lpp.) titulus Nr. 24, 27, 28, 33, 35, 36, 41, 43, 49, 51, 58.

⁴⁹ Par Aleksandru Būmani: Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 18. g., Nr. 4 (1937), 918.-926. lpp.; L[īna] Birziņa. Profesors Aleksandrs Būmanis. - Rīga, 1993. - 52 lpp.; Līna Birziņa. Latvijas Universitātes tiesībzinātnieki. - Rīga, 1999. - 112.-145. lpp.

⁵⁰ Armīns Rūsis // Universitas. - Nr. 16 (1965), 15.-24. lpp. (šeit 16. lpp.)

⁵¹ J[ānis] Lauva, H[ermann] Blese. Wörterbuch der juristischen Terminologie. - Rīga, 1942. Šī vārdnīca norāda uz Augusta Lēbera Tirdzniecības tiesību pārskatu (Bibliogrāfijā Nr. 23) kā avotu apmēram 20 jaunradītiem juridiskiem terminiem.

⁵² Sk. Bibliogrāfijā pēc Nr. 12 un 14 atzīmēto diskusiju, arī: Līna Birziņa (sk. 49. atsauci), 1999, 44.-48. lpp.; Māris Vainovskis // Tiesu prakses veidošana. - Rīga, 2001 - 144. lpp. Likums un Tiesības 1999. gadā (Nr. 3, 85. lpp.) pārpublicējis Senāta Apvienotās sapulces 1923. g. spriedumu Nr. 9 (Latvijas Senāta spriedumi: faksimilizdevums. - Rīga, 1997. - 1. sēj., 35. lpp.).

5. *Senatora Lēbera līdzdarbība.*

Publicētie Senāta spriedumi ļauj spriest par senatora Lēbera līdzdarbību Senāta darbā. Viņa vārds parādās Apvienotās sapulces, Administratīvā departamenta un Civilkasācijas departamenta spriedumos.

Līdz 1938. gadam *Apvienotā sapulce* bija pieņēmusi lēmumus 653 lietās. No tiem publikācijai izvēlēti 208 (=32%). Vairākums attiecas uz administratīvajām tiesībām. Senators Lēbers atzīmēts kā lietas referents gandrīz visās publicētās civillietās, kas nonākušas Apvienotajā sapulcē. Sākuma gados Lēbers bez tam figurē vairākās administratīvās lietās, kad viņš (blakus Civilkasācijas departamentam) darbojās arī Administratīvajā departamentā. Jāatzīmē, ka Lēbers piedalījies kā referents pašā pirmajā Apvienotās sapulces lēmumā (1920) un pašā pēdējā publicētajā lēmumā (1938)⁵³. Kopā viņš pieminēts kā lietas referents 47 spriedumos.

Administratīvais departaments līdz 1938. gadam izšķīris 28 397 lietas, publicēti spriedumi 1518 lietās (= 5%). Senators Lēbers Administratīvajā departamentā darbojās no 1920. līdz 1921. gadam, bet viņu pieaicināja līdzdarboties arī vēlāk. Dokumentēta ir viņa līdzdalība, piemēram, 1923. un 1928. gadā. Kā referents viņš atzīmēts 13 lietās.

Civilkasācijas departaments līdz 1938. gadam izspriedis 16 299 lietas. No tām publicēšanai bija izvēlētas 2619 (= 16%). Gada laikā departaments tāpat vidēji publicējis 130 spriedumus. Lēbera darba smagumpunkts bija Civilkasācijas departamentā. Tāpēc viņa vārds šeit parādās bieži. 20. gados no katriem trīs spriedumiem gandrīz divus bija sagatavojis senators A. Lēbers kā lietas referents (= 64%) [absolūtos skaitļos: 1409 publicēta-

⁵³ Latvijas Senāta Apvienotās sapulces spriedumi, 1920, Nr. 1 (Latvijas Senāta spriedumi: faksimilizdevums. - Rīga, 1997. - 1. sēj., 3. lpp.); 1938, Nr. 12 (Turpat. - 1. sēj., 387. lpp.).

jos spriedumos senators Lēbers kā referents atzīmēts 895 gadījumos].

30. gados Lēbera slodze samazinājās. Viņš tika komandēts kā Latvijas delegāts uz Tautu Savienības 1930. gada konferenci par vekselu un čeku tiesību unificēšanu. 1938. gadā viņš aizgāja pensijā. 1930.-1938. gadā no katriem trīs spriedumiem Lēbers ir sagatavojis vienu (= 34%) [absolūtos skaitļos: 1210 publicētajos spriedumos Lēbers kā referents atzīmēts 414 reizes].

No publicētajiem spriedumiem tālāk izriet, ka senators Lēbers vairākkārt pildījis sēdes priekšsēdētāja amatu. Līdz apmēram 1933. gadam šo pienākumu parasti pildīja departamenta priekšsēdētājs, bet pēc tam tika pieaicināti arī attiecīgā tiesas sastāva locekļi. Izejot no 1933.-1938. gadā publicētajiem spriedumiem, Lēbers vadījis departamenta sēdes 162 lietās (tas ir 22% no departamentā taisītiem un publicētiem spriedumiem). Agrākos gados tas noticis tikai izņēmuma gadījumos.⁵⁴

Par tēva darbību Senātā stāsta senators Augusts Rumpēters, kas (kā minēts) tika ievēlēts Senātā 1938. gadā tēva vietā:

«Tādā kārtā manā referātā nonāca arī vairākas mana priekšgājēja referenta lietas, kas savas nozīmes dēļ bija ienestas Civilās kasācijas departamenta Kopsēdē vai Senāta Apvienotā sapulcē. No šajās lietās sagatavotiem senatora Lēbera projektiem bija redzams, ar kādu darba mīlestību un rūpību tas bija katru šīs lietas materiālu studējis. Tā katrā no minētām lietām uz atsevišķas lapas vai virs projekta teksta bija atzīmēti visi likumu noteikumi, tad tiesu - galvenā kārtā Senāta - prakse un beidzot juridiskā literatūra, kas vairāk vai mazāk attiecas uz iztirzājamo strīdus jautājumu. Pārbaudot visu šo materiālu, it īpaši zinātniskos apcerējumus, varēja tik spriest, ar kādu erudīciju un lielām zināšanām Loebers mūsu Senātā strādājis savu darbu (...). Tāpēc kļūst arī

⁵⁴ Senāta Civilā kasācijas departamenta spriedumi, 1924, Nr. 118 (Latvijas Senāta spriedumi: faksimilizdevums. - Rīga, 1997. - 8. sēj., 3157. lpp.); 1927, Nr. 20 (Turpat. - 10. sēj., 3909. lpp.); 1931, Nr. 3 (Turpat, 1998. - 12. sēj., 4622. lpp.); 1932, Nr. 1 (Turpat, 1998. - 12. sēj., 4797. lpp.).

Senatoru adrese
pasniegta Augustam Lēberam viņa 70. dzimšanas dienā
Rīgā, 1935. g. 7. oktobrī



Ļūgsti gādāts senātoru kungs!

Ļad 1918. gada 19. decembrī Jūs tikāt aicināti
uzņemties atbildības pilno senātoru amatu
Latvijas augstākā tiesā, Jūs bez liekām
pārdomām nolēmāt ziedot savus spēkus
jaunās valsts celtniecībai, un ar lielu dedzību nodevāties
Latvijas topošās justīces darbam. Jūsu dziļās juridis-
kāās zināšanas un bagātīgie piedāvājumi tiesību laukā
padarīja Jūs par vienu no vērtīgākajiem līdzstrādniekiem
to solido pamatu likšanā, uz kuriem dibinājas visa vēlā-
kā Senāta prakse. Ciešais kontakts ar tiesību zinātni,
ko Jūs uzturējāt nodarbošanās Latvijas augstskolā,
ipatnēji izēlā Jūsu darbu Senātā, un tie viena vien dzi-
la dēma, ko Jūs esat iķēuši Senāta prakses pamatos,
satur sevi zinātniskās juriaprudences vērtīgākās atziņas.

Jums bija lemts pielīkt roku vēsturiskam darbam
Latvijas augstākās tiesas noorganizēšanas posmā.
Ar apbrīnojamu darba mīļatību un prasmi Jūs likāt ak-
meni pie akmene tajos pamatos, uz kuriem pacēlās Lat-
vijas civilo tiesu prakses celtnē. Mēģadīgā stikstajā darbā
Senāta Civildepartamentā Jums daķkārt nācās iznest
uz saviem pleciem helāko smagūmu, un Jūsu augsti attī-
stītā piemākuma apziņa bieži pamudināja Jūs pat uz
pašuzpurīšanās, bet Jūsu darba arvienū izēlās ar savu
augstvērtīgo kvalitāti, Jūsu izēilus darba spējas, kopā ar
Jūsu apbrīnojamo erudīciju un cēlām rakstura īpašībām
gluži dabīgi noslādāja Jūs tik autonatīvā slāvoklī, ka arī
pēc civildepartamenta sastāva paplašināšanās Jūs esat
palīkuši par šī departamenta slāvākmeni.

Tafad, savā 70. dzimšanas dienā, Jūs varat atkāhīties netīk-
vien uz populāriem bagātu dzīves posmi, bet arī uz lielēm para-
kumiem izēmītu un valsts mērogi vērtījāru darbu Latvijas
augstākā tiesā.

Dzilā apbrīnošanā un pateicībā mēs, Jūsu līdzdarbīnieki,
izsakām Jums savu augstu cīņu.

Senāta apvienotās sapulces un

Kriminālā kasācijas departamenta

priekšsēdētājs - senātoris

Aleksandrs Gubens

[Seko senatoru un Senāta prokuroru paraksti]

Senatoru adrese, pasniegta Augustam Lēberam viņa 70. dzimšanas dienā
Rīgā, 1935. gada 7. oktobrī. Paraksts: Aleksandrs Gubens.
Samazināts. Izvilkums pārspiests 34. lpp.

saprotama viņa izcilā loma mūsu Senāta Civiltasniecības departamenta prakses nodibināšanā.»⁵⁵

Skatoties atpakaļ uz 1918. gadu, kad Latvijas juristus aicināja piedalīties Senāta darbā, Dr. Augusts Lēbers, Rumpētera vārdiem, bija «īstais vīrs īstā vietā».⁵⁶

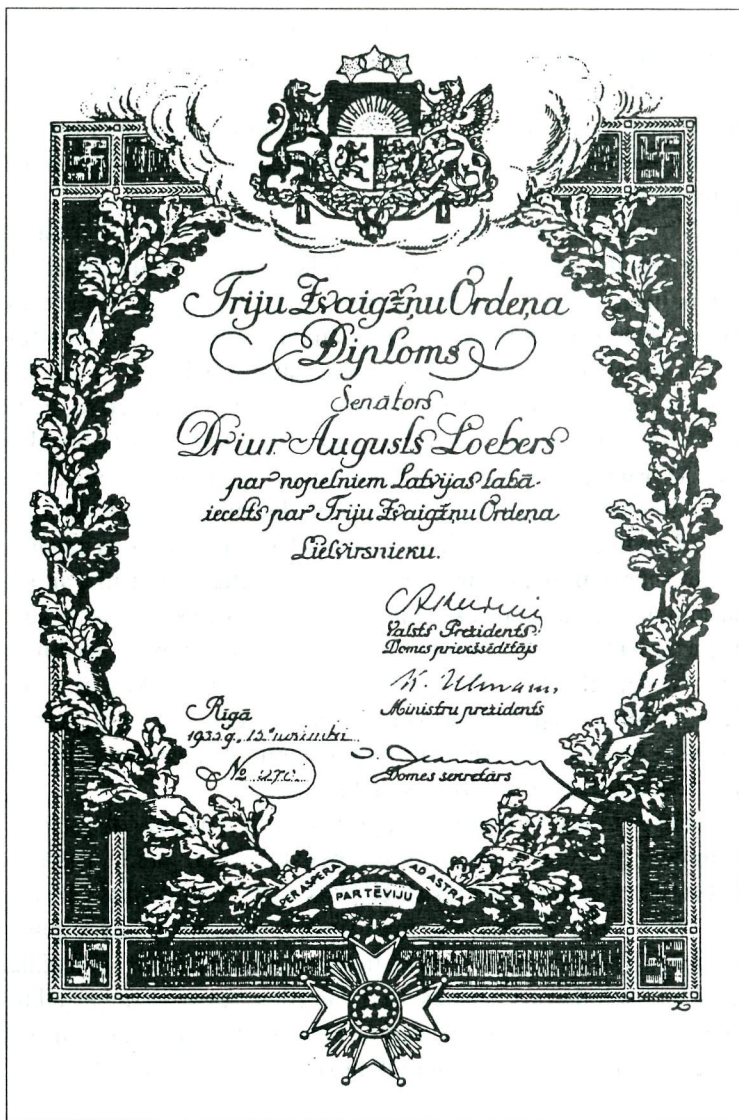
Kolēģi Senātā Augustam Lēberam viņa 70. dzimšanas dienā 1935. gadā pasniedza grezni izdaiļotu «adresi» ādas vākos. Tekstā, starp citu, lasāms:

«Jūsu dziļās juridiskās zināšanas un bagātīgie piedzīvojumi tiesību laukā padarīja Jūs par vienu no vērtīgākajiem līdzstrādniekiem to solīdu pamatu likšanā, uz kuriem dibinājās visa vēlākā Senāta prakse (...). Jums bija lemts pielikt roku vēsturiskam darbam Latvijas Augstākās tiesas noorganizēšanas posmā. Ar apbrīnojamu darba mīlestību un prasmi Jūs likāt akmeni pie akmeņa tajos pamatos, uz kuriem pacēlās Latvijas civilo tiesu prakses celtnie. Ilggadīgā sīkstajā darbā Senāta Civildepartamentā Jums dažkārt nācās iznest uz saviem pleciem lielāko smagumu (...). Jūsu darbs arvien izcēlās ar savu augstvērtīgo kvalitāti. Jūsu izcilās darba spējas kopā ar Jūsu apbrīnojamo erudīciju un cēlām rakstura īpašībām gluži dabīgi nostādīja Jūs tik autoritatīvā stāvoklī, ka arī pēc Civildepartamenta sastāva paplašināšanas Jūs esat palikuši par šī departamenta stūrakmeni (...). Jūs variet atskatīties (...) uz (...) valsts mērogā vērtējamu darbu Latvijas Augstākā tiesā.»

Šajā suminājumā varētu saskatīt laipnus jubilejai pieskaņotus vārdus. Taču izrādās, ka līdzīgs vērtējums dots kādā iekšē-

⁵⁵ Augusts Rumpēters. In piememoriā // Tiesībnieks (Blomberga, Vācija). - Nr. 4 (1948), 70.-71. lpp. (šeit 71. lpp.). Izvilkumi citēti: Edgars Meļķis // Latvijas Vēstnesis. - Nr. 321 (1998, 29. okt.), 4. lpp. Par Augustu Lēberu kā senatoru sk. arī: Edgars Meļķis // Procesuālais taisnīgums. - Rīga, 1998. - 6. lpp. - (LU Zinātniskie raksti Nr. 617); Edgars Meļķis // Tiesu prakses veidošana. - Rīga, 2001. - 9. lpp. - (LU Zinātniskie raksti Nr. 632); Kalvis Torgāns // Kā nevajaga spriest tiesu. - Rīga, 1998. - 17. lpp.; Līna Birziņa (sk. 49. atsauci), 1999, 44.-48. lpp.; Bibliogrāfijā Nr. 231, 250-252, 256-258.

⁵⁶ Augusts Rumpēters. Atskats .. (sk. 2. atsauci), 7. lpp.



Triju Zvaigžņu ordeņa diploms 1935. gadā.
Paraksti: A[ilberts] Kviessis, K[ārlis] Ulmanis, J[ānis] Grandavs.
Samazināts.

jām vajadzībām sacerētā un valsts orgānam iesniegtajā rakstā. Runa ir par rakstu, kas noderēja par pamatojumu Lēbera apbalvošanai ar Triju Zvaigžņu ordeņa 2. šķiru 1935. gadā. Dokuments nav datēts un nav parakstīts. Domājams, ka tā autors ir Senāta Apvienotās sapulces priekšsēdētājs senators Aleksandrs Gubens. Rakstā starp citu teikts:

«No Senāta nodibināšanas līdz šim laikam Loebers ar savu darbu Senātā un it īpaši Senāta Civiltieslietu departamentā ir veicis lieliem panākumiem iezīmētu, valsts mērogā vērtējamo darbu. Pirmos desmit gados, kad Senāta civiltieslietu departaments darbojās tikai triju personu sastāvā, Loeberam ir nācies būt par referentu, neatkarīgi no ļoti daudzām citām lietām, gan drīz visās tanīs lietās, kur bij atrisināmas civiltiesiskas problēmas ar principiālu raksturu un kur tātad bija jādod vadoši, pēc savas nozīmes, spriedumi. Visa pirmā decennija Civiltieslietu departamenta praksē dibinās galvenā kārtā uz Loebera izgatavotiem spriedumiem, gan, jāpiezīmē, lietpratīgā sadarbībā ar departamenta tā laika priekšsēdētāju. Bet arī vēlākos gados, kad departamenta sastāvs skaitliski palielinājās, Loebers arvien ir palicis, figurāli izteicoties, par šī departamenta stūrakmeni. Loebera darbību raksturojošie komponenti - neparasti lielās darba spējas, darba produktivitāte un darba rezultātu augstvērtīgā kvalitāte ir nostādījusi viņu izcilus vietā (...)»⁵⁷

Tēvs pats savu lomu Senāta prakses izveidošanā nav izcēlis. Svinībās sakarā ar viņa aiziešanu pensijā 1938. gadā, Augusts Lēbers savā uzrunā Latviešu biedrības namā teicis šādus vārdus:

«Man rodas šaubas, vai man tiesība pieņemt visus laipnos vārdus (..) zīmējoties uz mani kā tiesnesi. Senāts taču [ir] koleģiāla iestāde; spriedumus tiesneši taisa kopīgi; sprieduma projekta sastādītājs nav sprieduma autors. Sprieduma konkrētais autors paliek nezināms un tam jāpaliek nezināmam: la recherche de la

⁵⁷ Senatora Augusta Lēbera personālā lieta: LVVA, 1536. fonds, 2. apraksts, 242. lieta, 17. lpp.

paternité est interdite! Tāpēc man atļauts, visus laipnus atzinības vārdus attiecināt nedalīti un kopīgi uz visiem mūsu koleģiālās iestādes tiesnešiem-senatoriem.»⁵⁸

Senatora Lēbera iecelšana par Triju Zvaigžņu ordeņa lielvirsnieku 1935. gadā laikam jāskata kontekstā ar citiem tanī pašā laikā apbalvotiem. No Latvijas pilsoņiem ordeņa 2. šķiru toreiz saņēmuši⁵⁹:

1) JĒKABS ALKSNIS (1870-1957), Latvijas Universitātes Medicīnas fakultātes profesors, dekāns, Dr. med. h. c. Devies trimdā 1944. gadā, miris Londonā;⁶⁰

2) JĀNIS KALACS (1867-1947), Senāta Administratīvā departamenta priekšsēdētājs. Devies trimdā 1944. gadā, miris Detmoldā (Vācijā);⁶¹

3) OSVALDS OZOLIŅŠ (1888-1942), Senāta Civilā kasācijas departamenta priekšsēdētājs. 1941. gadā deportēts uz Padomju Savienību, gājis bojā izsūtījumā;⁶²

4) KĀRLIS ZĀLE-ZĀLĪTIS (1888-1942), Brīvības piemiņekļa tēlnieks. Miris Latvijā vācu okupācijas laikā.

Darbabiedri pret Augustu Lēberu izturējušies koleģiāli un visādi apliecinājuši savu cieņu. «Tieslietu Ministrijas Vēstnesis» sakarā ar senatora A. Lēbera 70 gadu dzimšanas dienu rakstīja:

«Lēbers (..) ar savu dziļo erudīciju, milzīgo darba spēju un koleģialitāti ieguvis visu savu tuvāko kolēģu mīlu un cieņu. Plašās juristu aprindās viņš bauda pelnīto slavu kā viens no labākajiem juristiem un kā labākais Latvijas tirdzniecības tiesību pazinējs.»

Tajā pašā rakstā žurnāla redakcija godina senatoru A. Lēberu «kā vienu no saviem ievērojamākiem līdzstrādniekiem.»⁶³

⁵⁸ Runas manuskripts ģimenes arhīvā.

⁵⁹ Valdības Vēstnesis. - Nr. 262 (1935, 16. nov.), 2. lpp.

⁶⁰ Par Jēkabu Alksni: Acta medico-historica Rigensia. - Rīga, 1999. - Vol. 4, p. 13-191. Sal. 99. atsauci.

⁶¹ Par Jāni Kalacu sk. 21. atsauci.

⁶² Par Osvaldu Ozoliņu sk. 13. atsauci.

⁶³ Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 16. g., Nr. 4 (1935), 782.-783. lpp. (šeit 783. lpp.)

Raksturīgs piemērs ir arī senatora Pētera Stērstes pēckara vēstule, kas sasniedza tēvu nepilnus divus gadus pirms viņa nāves. Vēstulē, starp citu, teikts:

«Lai [šī vēstule] būtu tā vieta un reize, ka Jūs kā ļoti cienījams un mīļais mans audzinātājs profesors un darba kolēģis Senators pieņemtu no manis un, atļaujot teikt, arī no visas latvju studējošās jaunatnes sirds paldies par to lielo kultūras gara gaismu, ko Jūs visiem esat devuši izglītības laukā, un lielo taisnību, ko Jūs kā taisnais objektīvais spriedējs devāt latviešu zemei un tautai. Sirsnīgs latviskais paldies par visu to.»⁶⁴

Varētu vēl pievienot izvilkumu no senatora Rumpētera tēvam veltītā nekrologa «In piam memoriam»⁶⁵:

«Beidzot nevaru paiet garām vēl vienam apstāklim, kura dēļ senators Lēbers mums, latviešu juristiem, arvienu palika mīļā atmiņā. Proti, viņš bija viens no tiem Latvijas vāciešiem, kas no pašām pirmajām Latvijas patstāvības dienām no sirds vēlējās ar latviešiem sastrādāt un Latvijas valstij savu spēku ziedot.»

Pēc 70 gadu dzimšanas jubilejas tēvs ar īpašu Tieslietu ministra atļauju darbu Senātā turpināja, bet 73 gadu vecumā (1938) pēc 20 Augstākā tiesā nokalpotiem gadiem aizgāja pensijā. Divus gadus vēlāk Padomju Latvijas Augstākās padomes prezidijs ar Augusta Kirhenšteina parakstu Senātu likvidēja.⁶⁶

6. Tautība un Senāta amati.

Triju Zvaigžņu ordeņa kapitulam 1935. gadā iesniegtais (un 36. lpp. minētais) raksts atklāj dažus apsvērumus valsts personālpolitikā, kas atklātībā netika apspriesti. Raksta autors atzīmē:

⁶⁴ Senatora Pētera Stērstes 1946. g. 13. aprīļa vēstule no Vengeniem (Hof Wengen), Vācijas dienvidos pie Šveices robežas. Ģimenes arhīvs.

⁶⁵ Augusts Rumpēters. In piam memoriam (sk. 55. atsauci).

⁶⁶ Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija Ziņotājs. - Nr. 75 (1940, 27. nov.), 1. lpp.

«Savā departamentā viņš [Loebers] ir izkarojis tik autoritatīvu stāvokli, ka, sakarā ar departamenta bijušā priekšsēdētāja šķiršanos (Kārlis Ozoliņš, †1933. g.), Loebers dabiski izvirzījās kā kandidāts uz departamenta priekšsēdētāja posteni. Šo amatu viņš faktiski arī izpildīja veselu gadu (no 1933. g. septembra - 1934. g. jūnijam), un tikai īpatnēji apstākļi izvirzīja uz šo posteni kādu citu no departamenta kungiem (...). Loebers, kuram pēc savas ilggadējās augsti kvalificējamās darbības un nopelniem būtu nācies ieņemt svarīgo priekšsēdētāja amatu Civiltasācijas departamentā, tomēr šo posteni ieņemt nevarēja.»

Nav grūti atšifrēt formulējumu «īpatnēji apstākļi», kas neļāva izvirzīt Lēberu par sava departamenta priekšsēdētāju. Tie slēpās A. Lēbera tautībā. Pēc 1934. gada 15. maija apvērsuma valsts politikas noteicēji centās stiprināt latviešu īpatsvaru tiesu struktūrās un atbrīvoties no cittautiešiem. Šos centienus raksturo viena Tieslietu ministra runa 1939. gadā:

Pēc 1934. gada 15. maija «likti pamati nacionālām, latviskām tiesībām. Šai laikā (...) ieņemts ne viens vien cietoksnis, kurā agrāk valdīja svešas domas (...). [I]r mainījies arī tiesu un advokatūras personālais sastāvs (...). [M]ēs esam centušies (...) iet pa tiem ceļiem, kas (...) ved uz (...) īstām, latviskām tiesām.»⁶⁷

Līdzīgā garā iztēlota personālpolitika Tieslietu ministrijā:

«[P]irmajos gados [Tieslietu ministrijas] juriskonsultācijas sastāvā bija liels procents sveštautiešu. (...) Sākot ar 1924. gadu šī parādība jau beidzās, un neviens juriskonsults, kas nebija latvietis, ministrijā vairs nav darbā pieņemts.»⁶⁸

Skaidrs, ka šāda valsts politika bija pretrunā ar 1922. gada Satversmē pasludināto vienlīdzības principu (82. pants).

⁶⁷ Hermanis Apsītis. 15. maijs (sk. 43. atsauci), 876.-877. lpp. Sk. arī: Tieslietu ministra uzruna 1938. gadā: Turpat, 67.-68. lpp.; Kārļa Ulmaņa uzruna 1938. gadā: Tieslietu Ministrijas un tiesu vēsture. - Rīga, 1939. - 62. lpp. (Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 19. g., Nr. 2 (1938), 304. lpp.)

⁶⁸ Tieslietu ministrijas un tiesu vēsture. - Rīga, 1939. - 46. lpp. (sk. arī 433.-434. lpp. - attiecībā uz advokatūru).

Likumu izstrādāšana

Likumdošana Latvijas neatkarības laikā bija rosīga un plaša, jo vajadzēja nomainīt valsts dibināšanas momentā spēkā esošo bijušās Krievijas tiesību sistēmu. Par to liecina daudzi bieži «Likumu krājumi». Jāatšķir parlamentārais posms ar Saeimu kā likumdošanas orgānu (1918-1934) un autoritārais laiks, kad likumdošanas funkciju pildīja Ministru kabinets (1934-1940).

1. Latvijas Civillikums.

Senators Augusts Lēbers piedalījās likumu izstrādāšanā gan pirmajā, gan otrajā posmā. Viņš bija viens no 1937. gada Latvijas Civillikuma līdzautori. Civillikuma izstrādāšana bija uzticēta 1920. gadā izveidotajai komisijai. Turpmākajos gados pēc komisijas priekšlikuma pieņemti vairāki likumi civiltiesību laukā. 1933. gadā ieceltajai otrajai komisijai izdevās 126 plenārsēžu rezultātā radīt jaunu Civillikumu, kuru Ministru kabinets pieņēma 1937. gadā. Civillikuma izstrādāšanas komisijas locekļiem svinīgā aktā Latvijas Universitātes aulā tika pasniegti sudrabā kalti un ādā iesieti likuma eksemplāri. Senatora Lēbera eksemplārs pārdzīvojis bēgļu gaitas. Zīmīgi, ka neviens no 1940. gadā dzīvojošiem Civillikuma autoriem savas dzīves gaitas nav noslēdzis dzimtenē: divi gājuši bojā izsūtījumā Padomju Savienībā (Hermanis Apsītis⁶⁹, Osvalds Ozoliņš) un seši miruši trimdā.⁷⁰

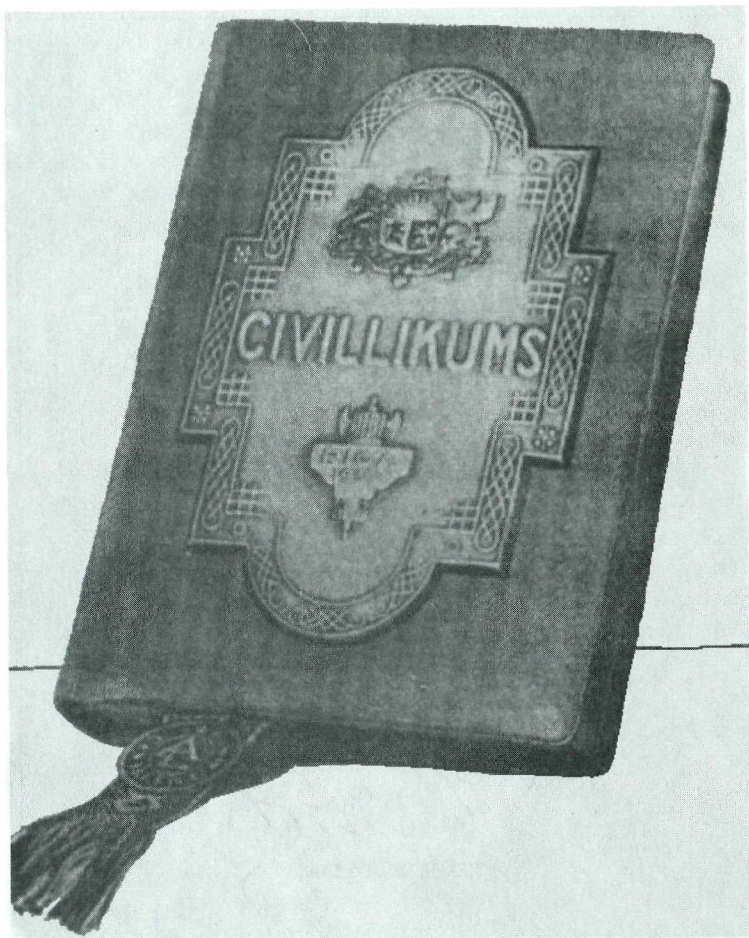
2. Likumdošana tirdzniecības tiesību laukā.

Mērķis bija izdot Tirdzniecības tiesību kodeksu. Šāda likumdošanas akta sagatavošanas gaitā 30. gados tika pieņemti vairāki noteikumi. Piemēram:

- 1) 1933. gada Likums par firmu;
- 2) 1933. gada Noteikumi par tirgotājiem;

⁶⁹ Par Hermani Apsīti: Temīda. - Nr. 5/6 (1992), 37.-40. lpp.

⁷⁰ Dītrihs A. Lēbers. Latvijas 1937. g. Civillikums (sk. 2. atsauci); arī angļu tulkojums (turpat).



1937. gada Civillikuma izstrādāšanas komisijas locekļiem pasniegtās
Civillikuma grāmatas vāks.
Samazināts.



AUGSTI GODĀTAM

Prof. Dr. A. LOEBERA KUNGAM

CIVILLIKUMA
IZSTRĀDĀŠANAS
PIEMIŅAI

K. Ulmanis

VALSTS PREZIDENTS

H. Apsītis

TIESLIETU MINISTRS

ANNO MCMXXXVII

Augustam Lēberam pasniegtā
1937. gada Civillikuma eksemplāra titullapa. Samazināta.
Paraksti: K[ārlis] Ulmanis; H[ermanis] Apsītis.

- 3) 1934. gada Noteikumi par tirdzniecības reģistru;
- 4) 1937. gada Likums par akciju un paju sabiedrībām;
- 5) 1939. gada Likums par tirdzniecības grāmatvedību;
- 6) 1939. gada Likums par tirdzniecības pilnvarām.

Šo noteikumu izstrādāšanā piedalījās senators A. Lēbers. Viņš bija arī komisijās, kuru likumprojekti netika pieņemti līdz Latvijas valstiskuma zaudēšanai, kā piemēram:

- 1) Konkursa likums⁷¹;
- 2) Zīmognodevas likums⁷².

Jāpieņem, ka viņš līdzdarbojies arī šādu aktu izstrādāšanā:

- 1) 1931. gada Likums par peļņas uzņēmumu administrāciju;
- 2) 1937. gada Zemesgrāmatu likums;
- 3) 1939. gada Likums par tirdzniecības uzņēmumu pāreju;
- 4) 1939. gada Likums par valsts apdrošināšanas uzņēmumu.

Tomēr dokumentāls apstiprinājums līdz šim nav apzināts.

Ieskatoties Latvijas valsts tapšanas laikā, atklājās, ka senators Augusts Lēbers 1920. gadā ņēmis dalību apspriedēs Ārlietu ministrijā, kurās sagatavoja miera sarunas ar Vāciju. Latvijas delegācija Marģera Skujenieka (vēlāk Zigrīda Meierovica) vadībā A. Lēberu bija pieaicinājusi kā ekspertu starptautiskajās un valsts tiesībās, uzticot viņam atzinumus par Latvijai kara laikā nodarītiem zaudējumiem. 1920. gadā izdevās noslēgt «Pagaidu līgumu par sakaru atjaunošanu». Līguma 5. pantā Vācija apņēmas atlīdzināt Latvijai zaudējumus, kurus Latvijas robežās nodarījušas zem vācu pavēlniecības stāvošās kara pulka daļas.⁷³

⁷¹ Ekonomists. - Nr. 20 (1934), 727. lpp.; Finanšu ministrijas 1936. g. 9. septembra raksts senatoram Lēberam.

⁷² LVVA, 1691. fonds, 2. apraksts, 683. un 684. lieta.

⁷³ Likumu krājums 1920, poz. 192. Par A. Lēbera līdzdalību: LVVA, 2574. fonds, 4. apraksts, 44. lieta un 6823. fonds, 2. apraksts, 5. lieta, 55.-59. lpp., arī 1313. fonds, 2. apraksts, 740. lieta, 1.-18. un 28.-66. lpp.; O[tto] Nonācs, V[ilhelms] Šreiners. Pēc 18. novembra. - Rīga, 1933. - 186.-187. lpp. A. Lēbers bez tam 1921.-1922. gadā līdzdarbojās Latvijas-Vācijas norēķināšanās komisijā kā padomnieks: LVVA, 1313. fonds, 2. apraksts, 740. lieta, 18.-66. lpp.; 7427. fonds, 13. apraksts, 985. lieta, 55. lpp. Literatūra par miera sarunām: Latvija desmit gados. - Rīga, 1928. - 59.-60. lpp.; Edgars Andersons. Latvijas vēsture, 1914-1920. - [Stokholma], 1967. - 540. lpp.; Edgars Andersons. Latvijas vēsture .. (sk. 29. atsauci), 1. sēj., 283. lpp.

Lēbers piedalījās Latvijas Vācu juristu biedrības komisijā, kas ciešā sadarbībā ar Finanšu ministriju izstrādāja vairākus likumprojektus tirdzniecības tiesību laukā.⁷⁴ Vēlos īpaši minēt komisijas priekšsēdētāju zvērināto advokātu Rudolfu Freimani (von Freymann).

Rudolfa Freimaņa liktenis atspoguļo Pirmā pasaules kara un revolūciju gadu dziļās pārmaiņas Baltijā. 1914. gadā viņš tika iecelts par Krievijas Senāta senatoru, bet pēc Oktobra revolūcijas viņam izdevās atrast darbu «Proletāriskā kontrolē», kas pārzināja skolas Pēterpils tuvumā. Viņa sieva nomira badā Pēterpilī, divas meitas palika Krievijā, trešā izceļoja uz Franciju. 1922. gadā Latvijas sūtniecība Maskavā Freimani iesaistīja darbā par juriskonsultu. Viņa uzdevumos ietilpa Latvijas un Padomju Krievijas 1920. gada Miera līguma realizēšana dzīvē. Par savu pieredzi šajā ar daudzām grūtībām saistītā darbā viņš pēc pārceļšanās uz Rīgu 1927. gadā publicēja ar faktiem bagātu rakstu.⁷⁵ 66 gadu vecumā Freimanis uzsāka jaunu advokāta praksi Rīgā. Viņš pievērsās arī tiesību zinātnei un sastādīja, starp citu, Latvijas konkursa likumus ar komentāriem. Vairākus gadus viņš bija Vācu juristu biedrības žurnāla redaktors (1928-1929 un 1931-1934). Tā viņu iecēla par savu pirmo un vienīgo Goda biedru. Freimanis vairākkārt ir viesojies mūsu mājās un vasaras laikā pavadījis brīvdienas mūsu vasarnīcā Ogrē. Viņš bija teicams jātnieks un tenisists, arī apdāvināts gleznotājs. Atceros viņa pievilcīgo stāvu un viņa saistošos stāstus par pirmsrevolūcijas dzīvi Pēterpilī. Par cieņu, kuru viņš baudījis kolēģu vidū, liecina Freimanim veltītie atvadu vārdi 1934. gadā.⁷⁶

⁷⁴ Rigasche Zeitschrift für Rechtswissenschaft. - Jg. 5, H. 4 (1931), S. 249.

⁷⁵ Rudolf von Freymann. Der lettländisch-russische Friedensvertrag von 1920 und seine Verwirklichung. - Riga, 1927. (= Rigasche Zeitschrift für Rechtswissenschaft. - Jg. 1, [1926/1927]. - Sonderbeilage: S. 1-34).

⁷⁶ B[ernhard, arī Benno] Berent // Закон и суд. - 5-й г. изд., № 6 (1934), стр. 1627-1628; C[arl] v[on] S[chilling] // Rigasche Zeitschrift für Rechtswissenschaft. - Jg. 8, H. 2 (1934/1935), S. 73-75.



Tautu Savienības Ženēvā 1930. gadā rīkotā Starptautiskā konference par vekseltiesību unifikāciju.
Latvijas delegācija kreisajā pusē, pirmās kolonnas tuvumā (sk. bultiņas): Vilis Bandrevičs un Augusts Lēbers
(trūkst Kārlis Ducemanis).

Foto: C. Ed. Boesch, Geneve.

3. Baltijas valstu tiesību saskaņošana.

Augusts Lēbers aktīvi veicinājis Baltijas valstu tiesību saskaņošanu un unifikāciju. Šie pūliņi vainagojās ar Vienādu vekseļu un čeku likumu pieņemšanu Igaunijā, Latvijā un Lietuvā 1938. gadā. Šajos centienos līdzdarbojās Augusts Lēbers, proti:

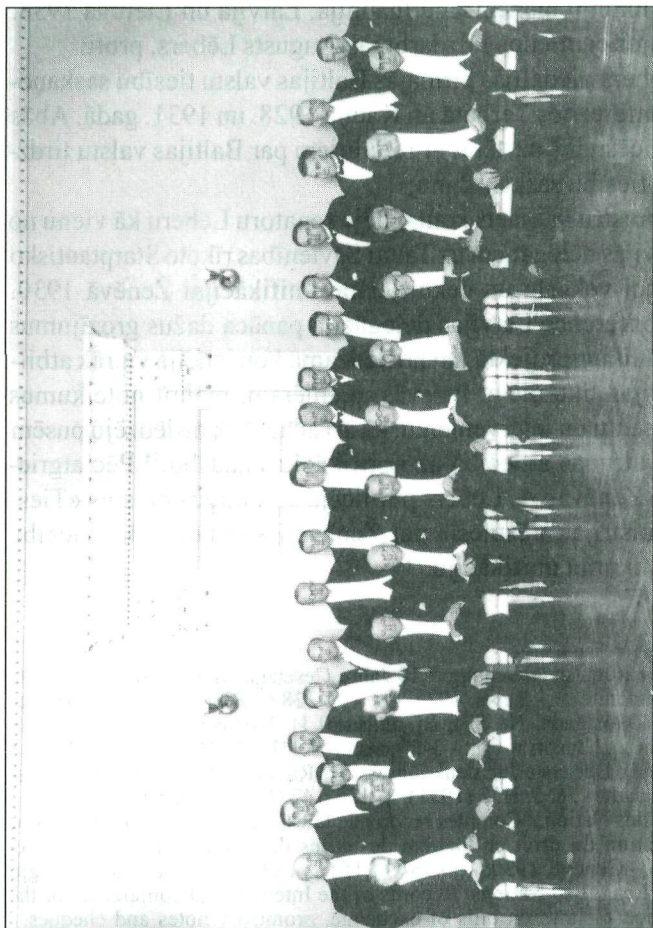
1) Lēbers piedalījās pirmajās Baltijas valstu tiesību saskaņošanas konferencēs Tērbatā un Kauņā 1928. un 1931. gadā. Abās konferencēs viņš uzstājās ar referātiem par Baltijas valstu tirdzniecības tiesību saskaņošanu;⁷⁷

2) Ministru kabinets komandēja senatoru Lēberu kā vienu no trim Latvijas delegātiem uz Tautu Savienības rikoto Starptautisko konferenci vekseļu un čeku tiesību unifikācijai Ženēvā 1930. gadā. Konferencē Latvijas delegācija panāca dažus grozījumus unificētā likumprojektā, lai noslēdzamā konvencija vairāk atbilstu Latvijas likumiem. Izdevās, piemēram, mainīt noteikumus par indosentu un intervenientu, kā arī atļaut līgumslēdzēju pusēm deklarēt atrunas attiecībā uz notifikācijas kārtību.⁷⁸ Pēc atgriešanās no Ženēvas A. Lēbers publicēja apjomīgus rakstus «Tieslietu Ministrijas Vēstnesī» par Ženēvā izstrādāto vekseļtiesību un čeku likumu unifikāciju.⁷⁹

⁷⁷ Baltische Rechtsangleichung // 10 Jahre Gesetzgebung Estlands und Lettlands: Referate ... - Reval, 1929. - S. 199-228 (= Bibliogrāfijā Nr. 50, pārspiests 1996. gadā, Nr. 87); В[ладимир] И. Буковский. Первый съезд юристов .. // Закон и суд. - 3-й г. изд., N 1/2 (1931), стб. 677-682 (šeit 679. sleja); Der erste Juristenkongress .. // Rigasche Zeitschrift für Rechtswissenschaft. - Jg. 5, H. 2 (1931), S. 136-142 (šeit 138. lpp.).

⁷⁸ Société des Nations: Comptes rendus de la Conférence internationale pour l'unification du droit en matière de lettres de change, billets a ordre et cheques. - Genève, 1930. - (O.360.M.151), p. 436, 442-444. Tas pats angļu valodā: League of Nations: Records of the International conference for the unification of laws on bills of exchange, promisory notes and cheques. - Geneva, 1930. - P. 382, 465-466, 470. Sal.: Latvijas vekseļu likums 1932, 59., 71., 103., 108. pants.

⁷⁹ Augusts Loebers // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 11. g., Nr. 9 (1930), 299.-340., 371.-387., 432.-453. lpp.; 12. g., Nr. 6/7 (1931), 272.-280. lpp. Par to, ko Latvijas delegācijai izdevās panākt Ženēvā, sk.: V[ilisl] Lūkins // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 20. g., Nr. 3 (1939), 948.-949. lpp.



Baltijas valstu juristu biroja sēde Tallinā 1935. gada martā. Pieņemšana.
Pirmā rindā sēžot no kreisās: Augusts Lēbers, nav zināms, Vladimirs Bukovskis.

3) Tieslietu ministrijas uzdevumā Lēbers izstrādāja uniformu vekselīkumu, kuru Igaunija, Latvija un Lietuva pieņēma 1938. gadā uz savstarpējas konvencijas pamata.⁸⁰

Šī konvencija atguvusi savu spēku 1992. gadā pēc neatkarības atjaunošanas.⁸¹

Senatora Lēbera priekšdarbi vekseļu un čeku tiesību unificācijā atraduši atbalsi Igaunijā un Lietuvā. Šo valstu juridiskie žurnāli vairākkārt atsaukušies uz viņa rakstiem un referātiem.

Nozīmīga ir Lietuvas zvērinātā advokāta Jokūba Robinzona (Jokūbas Robinzonas) iniciatīva - visās trijās valstīs izdot kopēju komentāru Vienādiem vekseļu un čeku likumiem.⁸² Robinzons atrada apgādu Kauņā, kas apņēmās izdevumu finansēt, un noorganizēja autoru kolektīvu. Aicinot senatoru Lēberu piedalīties, Robinzons raksta 1938. gadā:

«Jūsu līdzdarbību es arvien esmu uzstādījis kā stingru priekšnoteikumu, lai pasākums sekmīgi veiktos, jo visā Baltijā nav neviena cita kā Jūs, kas tādā mērā būtu iedziļinājies priekšmetā.»⁸³

J. Robinzons izstrādāja kopējā komentāra koncepciju. Tā tika balstīta uz atzinumu, ka nevar apstāties pie likumu unificācijas. Jārūpējas par to, lai sekotu unificēta tiesu prakse. Vadlīnijās par komentāra koncepciju Robinzons uzsver: «Sagatavot ceļus» šādai «unificētai tiesu praksei ir zinātnes uzdevums» un līdz ar to komentāra mērķis.⁸⁴ Tā ir tālredzīga doma. Līdzīgi apsvērumi

⁸⁰ Likumu krājums 1938, 150 un 151; paziņojums: turpat, 908. lpp.

⁸¹ Ziņotājs. - Nr. 37/38 (1992), poz. 486., 487.

⁸² Jokūbs Robinzons (Jacob Robinson; 1889-apm. 1985), zvērināts advokāts Kauņā (1922-1940). Devies trimdā, mācībspēks Kolumbijas universitātē Ņujorkā (1942-1944); padomnieks Apvienoto Nāciju dibināšanā Sanfrancisko (1945) un Nirnbergas kara noziedznieku prāvā (1945-1946); Izraēlas AN pārstāvnieceības loceklis Ņujorkā (1949-1957). Avoti: Recueil des cours (The Hague). - Vol. 94 (1958 II), p. 493; Nahim Goldmann, Nehemiah Robinson // Ten years of German indemnification. - New York, 1964. - P. 7-8; Encyclopaedia Judaica. - Jerusalem, 1971. - Vol. 14; Encyclopaedia Lituanica. - Boston, 1975. - Vol. 4, p. 505; Yad Vashem Studies. - Jerusalem, 1977. - Vol. 12, p. XII; Lietuviškoji tarybine enciklopedija: papildymai. - Vilnius, 1985.

⁸³ Jokūbs Robinzons. 1938. g. 18. novembra vēstule no Kauņas (tulkojums). Glabājas Latvijas Republikas Augstākās tiesas muzejā.

⁸⁴ Jokūbs Robinzons. 1939. g. 16. janvāra Vadlīnijas Baltijas komentāram vienādiem vekseļu un čeku likumiem (tulkojums). Glabājas Latvijas Republikas Augstākās tiesas muzejā.



Latvijas Universitāte. Tautsaimniecības un tiesību zinātņu fakultāte. Tautsaimniecības nodaļas 1930. gada absolventi.
Sēžot no kreisās: Rūdolfs Cimmermanis (Zimmermann), Nikolajs Kohanovskis, Roberts Akmentiņš, Ernests Birkhāns,
Jānis Kārklīņš, Augusts Lēbers, Jānis Stiprais, Fridrihs Henzels (Haensell).

20 gadus vēlāk mudināja Eiropas Savienības dibinātājus izveidot kopēju šīs savienības tiesu, kas darbojās kopš 1957. gada. Bet Baltijas valstu gadījumā neizdevās šo tālejošo plānu īstenot. Pasākums izputēja 1939.-1940. gada notikumu rezultātā.

Ja ieskatāmies to tiesībnieku likteņos, kas veicinājuši Baltijas tiesību saskaņošanu un unifikāciju Igaunijā, Latvijā un Lietuvā, paveras drūma aina. Apzināti kopā 26 ministriju darbinieki, komisiju locekļi, tiesību zinātnieki un citi tiesībnieki, kas bija aktīvi šajā jomā. No viņiem trīs ir miruši pirms 1940. gada un viena darbinieka liktenis nav zināms. No pārējiem 22: seši izsūtīti uz Padomju Savienību un tur gājuši bojā (Hermanis Albats, Kārlis Dišlers, Pjotrs Nikolajevičs Jakobi, Aleksandrs Mengelsons⁸⁵, Pauls Mincs, Valters Neges); piecpadsmit devušies trimdā un tur miruši; viens palicis uz vietas un miris vācu okupācijas laikā.⁸⁶

Darbība mācību iestādēs

1. Latvijas Universitāte.

Līdztekus darbam Senātā Augusts Lēbers darbojās kā mācībspēks. Kopā ar (vēlāko) Valsts prezidentu *Jāni Čaksti*, (vēlāko profesoru un senatoru) *Kārli Puriņu* un docentu *Alfrēdu Hēdenštrēmu* (von Hedenström) viņš 1919. gadā veidoja «kodu», kas noorganizēja Latvijas Universitātes (toreiz Augstskolas) Tautsaimniecības un tiesību zinātņu fakultāti. Augusts Lēbers bija šīs fakultātes pirmais «pagaidu dekāns».⁸⁷ Sākuma gados viņš pasniedza «Ievadu tiesību zinātnē» un kopš 1922. gada - «Tirdz-

⁸⁵ Aleksandrs Mengelsons (1896-1941). Viņa lieta: LVA, 1987. fonds, 14.002. lieta - Rīga.

⁸⁶ Īsbiogrāfijas ar avotiem apkopotas krājumā: Dītrihs A. Lēbers. Baltijas valstu tiesību saskaņošana un unifikācija, 1918-1940. - Rīga, 1996. - 91.-97. lpp.; angļu tulkojums: Humanities and social sciences: Latvia. - Nr. 2/3 (1999), p. 220-223.

⁸⁷ Ministru kabineta 1919. g. 1. septembra lēmums // Valdības Vēstnesis. - Nr. 28 (1919), 4. lpp.

niecības tiesības». 1919. gadā viņš tika ievēlēts par docentu, bet 1931. gadā par profesoru. 1935. gadā Augusts Lēbers kā mācībspēks pensionējies.

Par nopelniem zinātniskajā laukā Latvijas Universitāte 1930. gadā Augustam Lēberam piešķīra *Dr. iur. honoris causa* grādu. Agrāk no Latvijas pilsoņiem vienīgi Valsts prezidents Jānis Čakste 1924. gadā tika ievēlēts par juridiskās fakultātes goda doktoru. Fakultātes vēsture liecina, ka nākošie goda doktori bija Oto Grīnbergs (1989) un Dītrihs A. Lēbers (1991).⁸⁸

No kolēģiem-juristiem Universitātē tēvs savās atmiņās min ilggadējo dekānu *Kārli Dišleru*, kas savus pienākumus esot pildījis ar lielu nopietnību. Divi viņa darbabiedri - tāpat kā Augusts Lēbers pats - vienlaicīgi bija arī senatori: Kārlis Puriņš un Vladimirs Bukovskis. Daudzsološs jauns tiesībzinātnieks bija docents Konstantīns Čakste, kas pēc tam, kad tēvs pensionējās kā profesors (1935), Latvijas Universitātē uzsāka lasīt tirdzniecības tiesības. Tēvs visādi veicinājis savu asistentu tirdzniecību tiesību katedrā Juri Grīnbergu, kas 30. gados iesāka rosīgu zinātnisku darbību.⁸⁹

Profesoru Lēberu viņa 70. dzimšanas dienā svinīgi apsveica Latvijas Universitātes deputācija, kas ieradās mūsu mājās sešu kolēģu sastāvā: dekāns Jānis Kārklīņš (1877-1955), profesori Kārlis Dišlers (1878-1954) un Pauls Mīncis (1868-1941), docenti (vēlāk profesori) Pēteris Lejiņš (1879-1960), Jānis Stiprais (1870-1946) un Vilis Vītols (1879-1973).⁹⁰

⁸⁸ Latvijas Universitāte divdesmit gados, 1919-1939. - Rīga, 1939. - 1. d., 775. lpp.; Latvijas Universitāte - 75. - Rīga, 1994. - 376.-381. lpp. Oto Grīnbergs bija Juridiskās fakultātes dekāns 1951. un 1954.-1955. gadā: Pētera Stučkas Latvijas Valsts Universitātei 50 gadi. - Rīga, 1969. - 71. lpp. Par Oto Grīnbergu (1902-1989): Enciklopēdiskā vārdnīca. - Rīga, 1991. - 1. sēj., 221. lpp.; Līna Birziņa (sk. 49. atsauci), 1999, 281.-297. lpp.

⁸⁹ Nekrologs Jurim Grīnbergam: Austra Liepiņa // Universitas. - Nr. 39 (1977), 60.-61. lpp.

⁹⁰ Deputācijas sastāvs fiksēts senatora Lēbera atmiņās. Deputācijas locekļu biogrāfijas sakopotas krājumā: Latvijas Universitāte divdesmit gados.. (sk. 88. atsauci), 2. d.

Q · B · F · F · F · Q · S ·

AUCTORITATE · ET · AUSPICHS
SENATUS · POPULIQUE · LATVIENSIS

RECTORE · LITTERARUM · UNIVERSITATIS · MAGNIFICO

AUGUSTO · TENTEELIS

PHILOSOPHIAE · DOCTORE · HISTORIAE · PROFESSORE · PUBLICO · ORDINARIO

DECANO · JURECONSULTORUM · ET · OECONOMIAE · PROFESSORUM · ORDINIS
MAXIME · SPECTABILI

JOANNE · KĀRKLIŅŠ

OECONOMIAE · DOCENTE · PUBLICO · ORDINARIO

E · DECRETO · AMPLISSIMI · JURECONSULTORUM · ET · OECONOMIAE
PROFESSORUM · ORDINIS

SENATUS · LITTERARUM · UNIVERSITATIS · LATVIENSIS

VIRUM · OPTIMUM · ATQUE · DOCTISSIMUM

AUGUSTUM · LOEBER

PRO · MERITIS · IN · REBUS · JURIDICIS · VALDE · MAXIMIS

UTRIUSQUE · JURIS · DOCTOREM · HONORIS · CAUSA

CREAVIT

RIGAE · DIE · TERTIO · DECIMO · MENSIS · NOVEMBRIS · ANNI · MDCCCCXX

RECTOR

DECANUS

SECRETARIUS

Latvijas Universitātes diploms
par *Dr. iur. h. c.* grāda piešķiršanu 1930. gadā.
Paraksti: (Rector) A[ugusts] Tentelis, (Decanus) J[ānis] Kārklīņš,
(Secretarius) A[leksandrs] Valdmanis.
Samazināts.



Latvijas Universitāte. Tautsaimniecības un tiesību zinātņu fakultāte. Tiesību zinātņu nodaļas 1930. gada absolventi.
Sēžot no kreisās: Arturs Kangers(?), Pauls Mines, dekāns Jānis Kārklīns, Vasilijš Sinaiskis, Augusts Lēbers, Vladimirs Bukovskis.

Mēs šodien zinām, ka viņus negaidīja viegla nākotne. Vienīgi *Jānis Stiprais* palika Latvijā un tur mira. *Kārļa Dišlera* apcietināšanas lēmumu 1941. gadā apstiprinājis Latvijas PSR drošības kapteinis Semjons Šustins. Dišleru izsūtīja kopā ar sievu Minnu un (toreiz 17-gadīgo) meitu Ilgu tālu aiz Urāliem. Viņam norādīja Tasejevo Krasnojarskas apgabalā Jeņisejas upes tuvumā kā piespiedu dzīves vietu. Tur Dišleram izdevās strādāt par vidusskolas skolotāju. Vēlāk viņš devās uz Taišetu, 250 km tālāk uz Austrumiem, bet 1947. gadā 69 gadu vecumā (acīmredzot kopā ar sievu un meitu) atgriezās Latvijā un apmetās Siguldā. 1948. gadā Dišlers lūdza Latvijas PSR Iekšlietu ministru viņam izsūtījumu atcelt, taču iestāde lūgumu noraidīja. Ministrs 1950. gadā gan pieļāva, «kriminālu lietu neierosināt», bet nolēma Dišleru «этапом через Пересыльную тюрьму ... выдворять к прежнему месту обязательного поселения в Тасеевский район» (etapā caur Pārsūtīšanas cietumu .. izlikt uz līdžšinējo piespiedu dzīves vietu Tasejevo rajonā). Tā tas arī notika. Četrus gadus vēlāk Dišlers turpat Sibīrijā mira 76. gadu vecumā.⁹¹

Paulu Mincu 1941. gadā apcietināja un izsūtīja kā ievērojamu «cionistu partijas» politiķi. Represiju upuri bija arī viņa sieva Harieta dzimusi Feitelberga un dēls - jurists Edgars. Kā piespiedu dzīves vietu 73 gadu vecajam zinātniekam noteica PSRS Iekšlietu ministrijas «Kraslagu» Kanskā, kas atrodas ap 200 km uz austrumiem no Krasnojarskas pie Jeņisejas upes. 1941. gada oktobrī profesoram Mincam tiek uzrādīts apsūdzības raksts, kurā viņa darbība «cionistu» partijā un viņa līdždalība Latvijas [1933. g.] Sodu likuma izstrādāšanā tiek kvalificēti kā noziegumi. Par pamatojumu noder arguments, ka Sodu likums esot bijis vērst

⁹¹ Par Kārli Dišleru: LVA, 1986. fonds, 1. apraksts, 12956. lieta. L[īna] Birziņa. LU Juridiskās fakultātes .. profesors Kārlis Dišlers. - Rīga, 1991. - 26 lpp.; Līna Birziņa (sk. 49. atsauci), 1999, 51.-68. lpp. Par meitu Ilgu sk. arī: Zvaigzne. - Nr. 11 (1990), 6.-7. lpp.; par dēlu Induli Dišleru (dzimis 1920. g.): Osvalds Eglīte. Ēnas purvā. - Rīga, 1989. - 83., 87., 126., 136. lpp.; turpat arī par Mintautu un Konstantīnu Čaksti: 87., 89., 213., 232. lpp. Osvalds Eglīte ir Induļa Dišlera pseidonīms: No NKVD līdz KGB (sk. 14. atsauci), 170. lpp.; Heinrihs Strods. Otrās nacionālās Latvijas izcīņas štābs // Latvijas Vēsture. - Nr. 4 (1994), 74. lpp.

pret revolucionāru kustību. Apsūdzības rakstā paziņots, ka lieta tiek nodota izlemšanai PSRS Iekšlietu ministrijas «Sevišķai apspriedei». Pauls Mincs nomira pirms šī terora iestāde pieņēma savu lēmumu.⁹² Tā noslēdzās ievērojamā krimināltiesībnieka «lieta», kura kliezši atklāj padomju tiesību sistēmas prettiesiskumu. *Jānis Kārklīšs*⁹³, *Pēteris Lejiņš*⁹⁴ un *Vilis Vītols*⁹⁵ devās trimdā 1944. gadā.

Smags bija arī profesora *Hermana Albata* liktenis. Pēc apcietināšanas 1941. gadā viņu izsūtīja uz Vjatlagu, kas jau minēts sakarā ar senatoriem Osvaldu Ozoliņu un Kārli Ducmani. Albatam uzrādīto apsūdzības rakstu bija apstiprinājis Jānis Vēvers.⁹⁶ Lietu izskatīja pašā Vjatlagā izveidotā apgabaltiesa (Областной суд при Вятлаг НКВД). Tā notiesāja Albatu ar brīvības atņemšanu uz 10 gadiem par to, ka viņš atbalstījis valdību, kas vedusi cīņu pret revolucionāru kustību. Šādam «noziegumam» 10 gadi bija maksimāli pieļautais sods. Albats uzsāka sodu izciest, bet bargos nometnes apstākļos trīs mēnešus vēlāk nomira.⁹⁷

Izsekojot fakultātes mācībspēku likteņus kopumā, rezultāts ir līdzīgs. Fakultāte kara gados smagi cietusi. No 1940. gadā dzī-

⁹² Par Paulu Mincu: LVA, Uzskaites lieta (Учетное дело), 1986. fonds, 1. apraksts, 17150. lieta; Kriminālā lieta (Уголовное дело), 1986. fonds, 2. apraksts, 10145. lieta; No NKVD līdz KGB (sk. 14. atsauci); L[īna] Birziņa. LU Juridiskās fakultātes .. profesors Kārlis Dišlers. - Rīga, 1991. - 26 lpp.; L[īna] Birziņa. LU profesori Roberts Akmentiņš un Pauls Mincs. - Rīga, 1992. - 26 lpp.; Līna Birziņa (sk. 49. atsauci), 1999, 68.-72. lpp.; A[rturns] Dzirkalis. Profesora P[aula] Minca jubilejas gadījumā // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 19. g., Nr. 3 (1938), 876. lpp.

⁹³ Par Jāni Kārklīņu: Eižens Leimanis. Latvijas Universitāte un Selonija // Universitātes. - Nr. 46 (1980), 7.-18., 44.-50. lpp. (šeit 46. lpp.). Jānis Kārklīšs 1946.-1948. gadā bija Baltijas Universitātes (Pinnebergā) profesors. Viņš miris ASV.

⁹⁴ Par Pēteri Lejiņu: B[eno] Ābers // Latviešu Juristu Raksti. - Nr. 5 (1961), 40.-41. lpp. Pēteris Lejiņš miris ASV.

⁹⁵ Par Vili Vītolu: Eižens Leimanis .. (sk. 93. atsauci), 46., 48. lpp. Vilis Vītols miris ASV.

⁹⁶ Par Jāni Vēveru: Enciklopēdiskā vārdnīca. - Rīga, 1991. - 2. sēj., 314. lpp.; sk. arī: J[ānis] Vēvers. Indīgās saknes. - Rīga, 1970. - 106 lpp.

⁹⁷ Par Hermani Albatu: LVA, 1986. fonds, 1. apraksts, 38908. lieta; Hermana Albata vedeklas Elizabetes liecība: Es sapni par dzimteni pagalvī likšu. - Rīga, 1993. - 1. sēj., 92.-94. lpp.; sk. arī: Turpat. - Rīga, 1994. - 2. sēj.,

vojošiem fakultātes Tiesīzbzinātņu nodaļas profesoriem un docentiem (aktīviem un pensijā aizgājušiem): trīs izsūtīti uz Padomju Savienību 1941. gadā (vai vēlāk) un tur gājuši bojā (Hermanis Albats, Kārlis Dišlers, Pauls Mincs); viens represēts vācu okupācijas laikā un gājis bojā koncentrācijas nometnē Vācijā (Konstantīns Čakste)⁹⁸; vienpadsmit devušies trimdā 1939.-1944. gadā; pieci palikuši Latvijā. No viņiem viens vēlāk tika represēts, bet atgriezās (Pēteris Mucinieks). Četri pirmskara mācītspēki padomju gados varēja turpināt savu darbu fakultātē (Roberts Akmentiņš, Voldemārs Kalniņš, Aleksandrs Krugļevskis un Aleksandrs Pavars).

Par Augustu Lēberu kā mācītspēku nedaudzi viņa bijušie studenti atstājuši liecības. Austra Liepiņa atceras, ka tirdzniecības tiesības, profesora Lēbera priekšmets, «bija viens no sarežģītākajiem visā tiesību zinātņu studiju gaitā». Tāpēc studenti dažreiz ar bažām pieteicās uz pārbaudījumiem eksāmenu sesijās.⁹⁹ Vēlākais zvērinātais advokāts Valters Voits saglabājis atmiņā vienu pārbaudījumu Lēbera ģimenes vasarnīcā Ogrē 1928. gadā, kas raksturo tā laika akadēmiskās dzīves garu:

«Pie Jūsu tēva kunga biju savā laikā ārpus Rīgas [Ogrē] pārbaudījumā, kopā ar dažiem komilitoņiem (...). Bijām laipni uzņemti, aicināti arī maltītē, bet pārbaudījums bija stingrs, kā pieņācās. Mēs profesora kungu ļoti cienījām un no tā ļoti baidījāmies. Priekšmets bija grūts. [B]iju sešas nedēļas ļoti nopietni gatavojies uz šo pārbaudījumu un tā rezultāts bija pozitīvs.»¹⁰⁰

209. lpp.; Līna Birziņa. Profesors Hermanis Albats. - Rīga, 1992. - 24 lpp.; Līna Birziņa (sk. 49. atsauci), 1999, 82-96. lpp.; Juris Vidniņš. Hermanis Albats // Karogs. - Nr. 2 (1990), 163.-165. lpp.; P[ēteris] Mucinieks // Latvijas Skola. - Nr. 3 (1939), 320. lpp. Sk. arī H. Albata mazdēla liktenstāstu: Diena. - (Piel. «SestDiena»). - (2002, 31. aug.), 4.-6. lpp.

⁹⁸ Par Konstantīnu Čaksti: L[īna] Birziņa. LU profesori Jānis Čakste, Konstantīns Čakste. - Rīga, 1996. - 19 lpp.; Līna Birziņa (sk. 49. atsauci), 1999, 145.-152. lpp.

⁹⁹ Austra Liepiņa dzim. Alksne (dzimusi 1913). Par viņu: Latvijas Universitātes absolventi-juristi, 1919-1944. - Rīga, 1999. - 20. lpp. Sal. 60., 89. atsauci.

¹⁰⁰ Valtera Voita (1900-1984) 1978. g. 10. novembra vēstule no Vīsbādenes (Wiesbaden); Lēbera ģimenes viesu grāmata. Par Valteru Voitu: Latvijas Universitātes absolventi-juristi, 1919-1944. - Rīga, 1999. - 443. lpp.

«Latviešu konversācijas vārdnīcā» (1935) atzīmēts, ka Augusts Lēbers «jau no 1919 kā pirmais nelatvietis lasīja lekcijas latv[iešu] valodā»¹⁰¹. Par pāreju uz valsts valodu «Baltijas Vēstnesis» 1920. gadā sniedzis šādu ziņojumu¹⁰²:

Beetbeem, 23. aprill 1920.

Šfolu leetas.

Šf angštīkolas dšīhwed.

Baġahjaj nā lešideenā juridīkās fakultātes študenti pēdšīhwaja nopeetnu pārštēigumu.

Dr. jur. Loebers lašā teeštību enģšllopedštīn kreewu walodā un pēe wina leštījam študentš bij jau pēeraduštī. Bet negaidīts pārštēigums bij, kaš Dr. Loebera tēš, eenahģis auditorijā pašņoja študentem, ka toinšģ turpmat šawad leštījas laštģhot w a l š t s w a l o b ā un tuštīn eeģahģa laštī latwīštī.

Daštģi zittāuteeštģu študenti, šewīštģi ebrejt, pabrtģneģāš un atštahģa auditorijā, bet pārštēes ar lelato pēeku no laušģjāš leštģjā mahtes walodā un kaš Dr. Loebera tēš leidģa šawu darbu, tad wīšt štati un šēšnģi apwlaudeģa.

Dr. Loebera tēš šawu šaģģlumu weģa štāštī. Wina labi ištģraģdatāš leštģjas šatufa šinā latweeštģu walodā weģl baģatataš tā tās bij aģrat kreewu walodā.

Wīšpahr war atštģmet, ka Dr. Loebera tēš ir weens no nopeetnākeem šinīšeem špeģteu juridīkšā fakultatē un taģad atštģmeģamš augštģkolas weģštūrē kš pirmais želmu laujeģš, ġil tas šģhmeģāš uģ leštģjam walštš walodā.

Buštģu kolt weģlamš, ka ari ġitģ zittāuteeštģģi, šuri prot latweeštģģu walodu, šelotu Dr. Loebera pēeštģģštģhwei.

Bog.

Par Augusta Lēbera lekcijām Latvijas Augstskolā.
Ziņojums laikrakstā *Baltijas Wehstnesis*
1920. gadā. Samazināts.

¹⁰¹ Latviešu konversācijas vārdnīca. - Rīga, [1935]. - 89. burtņ., 22703. sleja.

¹⁰² Sk. Bibliogāfijā Nr. 96.

Blakus lekcijām Augusts Lēbers noturēja seminārus tirdzniecības tiesībās. Studenta Emīla Būmaņa semināra darbs tika publicēts Tieslietu Ministrijas Vēstnesī.¹⁰³

Padomju laikā pirmskara Latvijas Universitātes tiesībzinātnieki tika nopulgoti kā «buržuāziskās diktatūras» pārstāvji, kas pauda «jurisprudences reakcionārās doktrīnas».¹⁰⁴ Juridiskā fakultāte Atjaunotajā Latvijā, turpretim, uzskata, ka pirmskara Latvijā bija izveidojies «ļoti kvalificēts mācībspēku kolektīvs» un atceras ievērojamākos tiesību zinātņu docētājus.¹⁰⁵

2. Ar Latvijas Universitāti saistītā darbība.

Senators A. Lēbers kādu laiku darbojies kā Latvijas Universitātes juriskonsults (1923-1933). Šādā amatā viņš reiz gatavojis atzinumu par studentu kopas «Konkordija» statusu. Atzinums iztulko attiecīgo noteikumu īsto jēgu un neapstājas pie noteikumu burta.¹⁰⁶

Vārdnīca «Latvijas vadošie darbinieki» (1935) atzīmē, ka tēvs bija «Latvijas Universitātes darbinieku savstarpējās dzīves apdrošināšanas biedrības» līdzdibinātājs. Meklējot arhīvos un biblio-

¹⁰³ C. I. F. darījumu kontrahentu tiesības un pienākumi / tulkojums ar E[mila] Būmaņa piezīmēm // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 11. g., Nr. 11/12 (1930), 398.-403. lpp. - Uz tulkojumu kā semināra darbu norādīts 397. lpp. Par Emīlu Būmani (dzimis 1907): Latvijas Universitātes absolventjuristi, 1919-1944. - Rīga, 1999. - 73.-74. lpp.

¹⁰⁴ [Oto Grīnbergs]. Pētera Stučkas Valsts Universitāte 40 gadus (1919-1959). - Rīga, 1959. - 25. lpp.; Latvijas PSR Mazā enciklopēdija. - Rīga, 1967. - 1. sēj., 721. lpp.; Latvijas Padomju enciklopēdija. - Rīga, 1984. - 5.2 sēj., 539. lpp. (minēts arī A. Lēbers).

¹⁰⁵ Juridiskā fakultāte / Latvijas Universitāte. - Rīga, 1996. - 3.-4. lpp.; Romāns Apsītis // Latvijas Universitātei – 80. - Rīga, 1999. - 204.-207. lpp.; Valdis Blūzma // Turpat, 208.-212. lpp.; Jānis Strautmanis // Turpat, 217.-218. lpp.; Romāns Apsītis // Likums un Tiesības. - Nr. 2 (1999), 56.-57. lpp.; Valdis Blūzma // Latvijas tiesību vēsture. - Rīga, 2000. - 258. lpp. (minēts arī A. Lēbers).

¹⁰⁶ LVVA, 7427. fonds, 6. apraksts, 106. lieta, 85.-87. lpp.; atzinums publicēts laikrakstā: Studentu Dzīve. - Nr. 8 (1930), 4. lpp. (sk. Bibliogrāfija Nr. 55). Par citu Augusta Lēbera atzinumu kā LU juriskonsults sk.: Татьяна Д. Фейгмане. Русские в Латвии. - Рига, 1997. - Вып. 2, с. 68; Татьяна Д. Фейгмане. Русские в довоенной Латвии. - Рига, 2000. - С. 69, 169.

tēkās, izrādījās, ka 1929.-1931. gadā (iespējams arī agrāk) senators Lēbers bija biedrības valdes priekšsēdētāja biedrs. Biedrība tika dibināta 1926. gadā un darbojās sekmīgi līdz 1940. gadam¹⁰⁷, kad to pievienoja Latvijas PSR Apdrošināšanas pārvaldei.¹⁰⁸ Biedru skaits 1939. gadā sasniedza 375, bet biedrības kapitāls bija Ls 760 000. Biedrības valdē savā laikā bija pazīstami Latvijas Universitātes mācībspēki:

1) Ģenerālsekretārs LONGINS AUSĒJS (1885-?), docents Tautsaimniecības un tiesību zinātņu fakultātē. 1941. gadā deportēts uz Padomju Savienību un izsūtījumā gājis bojā¹⁰⁹;

2) MĀRTIŅŠ BĪMANIS (1864-1946), profesors Inženierzinātņu fakultātē, Dr. h. c. Devies trimdā 1944. gadā, miris Lībekā, Vācijā¹¹⁰;

3) FELIKSS BLŪMS (1882-apm. 1945), Senāta virsprokurora biedrs no 1925. gada, atbrīvots 1936. gadā. Deportēts 1941. gadā uz Padomju Savienību un izsūtījumā gājis bojā¹¹¹;

4) PAULS LAZDIŅŠ (1874-1940), līdzdibinātājs, Latvijas Universitātes Saimniecības padomes saimniecisko lietu vadītājs. Miris Rīgā¹¹²;

5) MĀRTIŅŠ PRĪMANIS (1878-1950), profesors Ķīmijas fakultātē, rektors no 1941. līdz 1944. gadam. Devies trimdā 1944. gadā, miris Ratingenā pie Diseldorfas, Vācijā;

6) EDUARDS ZARIŅŠ (1876-1947), profesors Ķīmijas fakultātē, dekāns, Dr. h. c. Devies trimdā 1944. gadā, miris Lādē pie Hannoveres, Vācijā.

¹⁰⁷ Gotards Krūmiņš. Apdrošināšana Baltijas valstīs un Somijā. - Rīga, 1935. - 42. lpp. (arī agrākie šī autora izdevumi; Biedrības 1940. g. 23. februāra ielūgums uz pilnu biedru sapulci ar pielikumiem (glabājas Latvijas Akadēmiskā bibliotēkā Grupālo materiālu fondā).

¹⁰⁸ Likumu krājums 1940, poz. 232. Biedrība uzskaitīta pielikumā ar Nr. 55.

¹⁰⁹ Literatūra par Longinu Ausēju (izvēle): Latvijas Universitāte divdesmit gados.. (sk. 88. atsauci), 2. sēj., 542.-546. lpp.; Pedagoģiskā doma Latvijā no 1890. gada līdz 1940. gadam. - Rīga, 1994. - 181.-182. lpp.

¹¹⁰ Universitāte. - Nr. 46 (1980), 13. lpp.

¹¹¹ Tieslietu Ministrijas un tiesu vēsture (sk. 68. atsauci), 211.-212. lpp.; Fraternitas Lataviensis, 1926-1976. - Toronto, 1977. - 43., 111. lpp.

¹¹² Universitāte. - Nr. 46 (1980), 49.-50. lpp.

Pārskats rāda, ka vienam vienīgam no valdes locekļiem bija lemts nomirt Latvijā.

3. Darbība citās mācību iestādēs.

Augusts Lēbers savu darbību kā mācībspēks (līdztekus savai advokāta praksei) bija iesācis 1905.-1907. gadā, kad viņš pārsniedza jūras tiesības Rīgas tālbraucēju jūrskolā jūrnieku namā Klīversalas galā. Šī 1844. gadā dibinātā skola atradās Rīgas Biržas komitejas pārziņā.¹¹³ Vēlāk viņš mācīja ievadu tiesību zinātnē Rīgas Politehniskajā institūtā (1912-1914).¹¹⁴

Latvijas laikā senators Lēbers lekcijas lasīja Latvijas Tautas Universitātē (1922-1927)¹¹⁵ un Kara juridiskosursos (1920-1921). Saglabājusies kursu fotogrāfija, kurā redzami klausītāji Latvijas virsnieku formās, mācībspēkiem sēžot pirmajā rindā: vidū Jānis Čakste un Gustavs Zemgals (abi vēlākie Valsts prezidenti), citu starpā pa kreisi Aleksandrs Gubens (vēlākais Senāta Apvienotās sapulces priekšsēdētājs) un pa labi senators Augusts Lēbers. Lekciju žurnālā mācībspēkiem bija jāparakstās. Vairākās lappusēs redzami Jāņa Čakstes ieraksti, un blakus viņam atzīmējās citi, arī senators Lēbers¹¹⁶.

¹¹³ Rigaer Handels-Archiv. - Jg. 34 (1907), S. 113-114; Jg. 35 (1908), S. 155-156; Jg. 36 (1909), S. 94-95; Памятная книжка: адрес-календарь Лифляндской губернии на 1906 г. - 1906, с. 69; 1909, с. 91; Rigascher Almanach. - 1906, S. 43; 1907, S. 93; 1908, S. 212. Par jūrskolu: Enciklopēdija Rīga. - 1988. - 520., 582. lpp.; Lilita Seipulāne // Latvijas jūrniecības gadagrāmata '89/'90. - Rīga, 1991. - 21.-22. lpp.; Ingrīda Mīklava // Diena. - Nr. 237 (2001, 9. okt.), 6. lpp. Ēku vācu karaspēks uzspridzināja 1944. gadā.

¹¹⁴ Личный состав Рижского Политехнического Института. - Рига, 1913. - С. 6; Памятная книжка (sk. 113. atsauci) на 1914 г. - 1914, с. 122; Циркуляр по Рижскому учебному округу. - Декабрь 1912 г., с. 454; Апрель 1913 г., с. 199; Rigascher Almanach. - 1913, S. 71; 1914, S. 289.

¹¹⁵ LVVA, 3297. fonds, 1. apraksts, 8. lieta, 11. lpp.; 11. lieta, 6. lpp.; 64. lieta, 6. lpp.; Latvijas Tautas Universitātes 5 gadu darbības pārskats. - Rīga, 1926. - 61 lpp. (Šeit 20., 30.-31. lpp.); Latvju enciklopēdija, 1962-1982. - Rokvila (ASV), 1985. - 2. sēj., 435.-436. lpp. *Latvijas Tautas universitāte jāatšķir no Latvijas Tautas augstskolas.*

¹¹⁶ LVVA, 3412. fonds, 1. apraksts, 133. lieta, 1.-21. lpp.

Zinātniskais darbs

Senators Augusts Lēbers sarakstījis vairākus zinātniskus darbus un apcerējumus tiesībzinātņu laukā, kas publicēti gan Latvijā, gan ārzemēs. Viņa publikāciju sarakstā skaitās četras grāmatas un apmēram 70 raksti žurnālos un krājumos. Rakstu bibliogrāfija ievietota šajā izdevumā un aptver vairākas tiesību disciplīnas ar smagumpunktu civiltiesībās un tirdzniecības tiesībās.

1. Tirdzniecības tiesību pārskats.

Plaši pazīstams Latvijas juristu saimei Augusts Lēbers kļuva ar savu 1926. gadā izdoto grāmatu «Tirdzniecības tiesību pārskats». Šīs grāmatas pamatā bija Latvijas Universitātē lasītās lekcijas. Jaunizveidotajā universitātē gandrīz pilnīgi trūka mācību līdzekļu. Tāpēc studenti sāka izplatīt lekciju konspektus. Tā laika apstākļos tas notika «šapirogrāfa» tehnikā. Mācību līdzekļu vidū bija arī konspekti par tirdzniecības tiesībām (divos variantos; sk. Bibliogrāfijā Nr. 18 un 20). Šaubos, vai teksti bija saskaņoti ar lektoru.

Autors savā priekšvārdā atzīmē, ka pēc Fridriha G. Bunges 1829. gadā izdotās grāmatas sistemātisks darbs par vietējām tirdzniecības tiesībām nav iznācis. Augusts Rumpēters 1926. publicēto grāmatu komentē šādi:

«Šo darbu tas [= autors] bija gan domājis galvenokārt paidagoģiskiem nolūkiem augstskolā, bet šim nolūkam [darbs] īstenībā izrādījās par «cietu riekstu» studentiem, kā pasmagās valodas, tā arī tajā sakopotās vielas daudzuma dēļ, turpretim tiesu praksē šis darbs bija neatsverams. Tajā sakopotā plašā viela bija pasniegta koncentrētā veidā un bieži vien viens pats teikums saturēja sevī veselu juridisku tēzi. Tāpat tajā bija iztirzātas vietējās ieraduma tiesības tirdzniecības laukā un tirdzniecības parašas pēc Rīgas biržas publicētiem krājumiem un citiem avotiem. Tieši šis pēdējais materiāls līdz tam nekur vēl nebija vienkopus zinātniski apstrādāts un pat ne dogmatiski iztirzāts, atskaitot fragmentārus apcerējumus vietējā tiesu praksē, piemēram, Cvingmaņa sako-

potie pirmsreformu tiesu spriedumu krājumi. Tamdēļ senatora Lēbera «Tirdzniecības tiesību pārskats» izvērtās par daudzkārt lietotu un citētu darbu kā no advokātiem, tā arī tiesām, par iecienītu rokas grāmatu mūsu juristu aprindās.»¹¹⁷

Armīns Rūsis norāda, ka Augusts Lēbers priekšmetu 'tirdzniecības tiesības' uztvēris plaši, ietilpinot tajā arī apdrošinājumu un jūras tiesības. Rūša vārdiem, autors ar savu grāmatu «faktiski bija licis pamatu Latvijas tirdzniecības tiesībām. Iespējā darbā pirmo reizi sistemātiski apskatītas tirdzniecības tiesības, tālāk izveidojot latviešu juridisko terminoloģiju. Pastāvēja lielas neskaidrības par šo tiesību avotiem. Prof. Lēbera darbs ienesa strīdīgos jautājumos noteiktību un skaidrību. Vēl vairāk, šī grāmata stipri ietekmēja arī Latvijas tiesu praksi.»¹¹⁸

Latvijas tirdzniecības tiesību avotu jautājumu akcentējis arī Mihails Eljašovs savā recenzijā. Viņš atzīmē, ka pēc A. Lēbera domām Latvijai esot savas īpašas tirdzniecības tiesības, kuras veido vietējie tirdzniecības ieradumi.¹¹⁹

Aktuālu komentāru pievienojusi Līna Birziņa: «Mūsu dienās Latvijā, kad norisinās strauja pāreja uz tirgus ekonomiku, prof. Augusta Lēbera "Tirdzniecības tiesību pārskats" var kalpot kā rokasgrāmata šīs nozares darbiniekiem.»¹²⁰

Par savu grāmatu senators Lēbers 1928. gadā saņēma Kultūras fonda prēmiju. Lai redzētu šo apbalvojumu kontekstā, uzskaitīšu pārējās šajā reizē godalgotās zinātniskās grāmatas:

¹¹⁷ Augusts Rumpēters. In piam memoriam (sk. 55. atsauci), 71. lpp.

¹¹⁸ Armīns Rūsis (sk. 50. atsauci), 17., 21. lpp. Par Armīnu Rūsi: Universitātes. - Nr. 40 (1977), 82.-83. lpp.; Nr. 60 (1987), 74.-75. lpp.

¹¹⁹ М[ихаил] Э[льяшов] // Сегодня. - N 95 (30 apr. 1927), с. 6. Mihails Eljašovs (1900-1941) bija zvērināts advokāts Rīgā, Zīdu tautības Latvijas atbrīvotāju biedrības priekšsēdētājs. Gājis bojā vācu okupācijas laikā Rīgas geto. Par Mihailu Eljašovu: Zīdu tautības Latvijas atbrīvotāju biedrības almanahs. - Rīga, 1936. - 9., 13. lpp.; 1938, 9. lpp.; Frank Gordon. Latvians and Jews ... - Stockholm, 1990. - P. 16; Юрий Абызов. Русское печатное слово в Латвии, 1917-1944 гг. - Stanford, 1991. - Ч. 4, с. 373-374; Газета «Сегодня», 1919-1940: роспись / составил Ю[рий] Абызов. - Рига, 2002. - Ч. 2, с. 381-382.

¹²⁰ Līna Birziņa. Augusts Lēbers: dzīve un darbs. - [Rīga], 1995. - 12. lpp. (Izdzīgi 8. lpp.); Līna Birziņa (sk. 49. atsauci), 1999, 43. lpp.

1) ERNESTS FELSBERGS «Grieķu vāzu gleznas». Autors (1866-1928) bija Latvijas Universitātes profesors Filoloģijas un filozofijas fakultātē, Dr. h. c., pirmais rektors 1920. gadā. Miris Rīgā;

2) ARNOLDS SPEKKE «Alt-Riga im Lichte eines humanistischen Lobgedichts vom Jahre 1595». Autors (1887-1972) bija profesors tajā pašā fakultātē, pēc kara Latvijas sūtnis ASV Vašingtonā;

3) PAULS STRADIŅŠ «Par tā saucamās ‘gangraena spontanea’ etioloģiju, klīniku un terapiju». Autors (1896-1958) bija Latvijas Universitātes privātdocents (vēlāk profesors) Medicīnas fakultātē. Miris Rīgā;

4) ALFRĒDS VĪTOLS «Nouvelle théorie de l'écoulement des eaux pluviales d'un plan incliné». Autors (1878-1945) bija Latvijas Universitātes profesors Mehānikas fakultātē. Devies trimdā 1944. gadā uz Zviedriju.

Mūsdienās zinātnieku darbus dažviet novērtē pēc citējamības. Šāda metode ieviesta dabas zinātnēs, lietojot kā kritēriju citātu skaitu starptautiski atzītos žurnālos noteiktā laika posmā, piemēram, piecos gados (Science Citation Index). Ja attiecinātu šādu kritēriju uz tiesību zinātnei un uz Latvijā pirms kara izdotām grāmatām, žurnāliem un krājumiem, varētu aplēst senatora Lēbera Tirdzniecības tiesību pārskata citējamības indeksu. Laikā no 1927.-1940. gadam apzinātas ap 415 atsauces uz šo grāmatu. Šajā skaitā ietilpst arī citāti Senāta spriedumos. Citējamības indekss piecgadē tātd būtu apmēram 160.

2. Raksti juridiskos žurnālos un krājumos.

Daļu savu rakstu Augusts Lēbers publicējis Latvijā iznākušos juridiskos žurnālos: «Tieslietu Ministrijas Vēstnesis» (1920-1940), «Jurists» (1928-1940), «Rigasche Zeitschrift für Rechtswissenschaft» (1926-1939), «Закон и суд» (1929-1938). Latvijas Juristu biedrība un Senatora Augusta Lēbera fonds 2000. gadā izdevuši «Закон и суд» faksimilu 8 sējumos, 2002. gadā uzsākuši

«Rigasche Zeitschrift für Rechtswissenschaft» 10 sējumu un «Tieslietu Ministrijas Vēstneša» pirmā sējuma faksimila projektu.

Šo žurnālu redaktori gadu tecējumā mainījās. Ja saskaitītu redaktorus atzīmētajos gados, viņu kopskaits būtu 15. Līdz 1939. gadam bija miruši četri. No pārējiem vienpadsmit:

izsūtīts uz Padomju Savienību 1941. gadā (Kārlis Dišlers)	1
represēts vācu okupācijas laikā un gājis bojā koncentrācijas nometnē Vācijā (Konstantīns Čakste)	1
devušies trimdā 1939.-1944. gadā (arī Italo A. Forgačs ¹²¹)	6
palikuši uz vietas (Voldemārs Kalniņš, Aleksandrs Pavars, Kārlis Vikmanis)	3

Šie skaitļi rāda, ka 40. gadu notikumi ievēda ne tikai jaunu tiesību sistēmu, bet skāra arī to cilvēku likteņus, kas līdz tam bija veidojuši juridisko periodisko literatūru.

Vairāki Augusta Lēbera raksti parādījās ārzemju žurnālos, pirmām kārtām, izdevumā «Zeitschrift für osteuropäisches Recht» (Breslava). Šis žurnāls (tāpat kā «Rigasche Zeitschrift für Rechtswissenschaft» un «Закон и суд») juristiem Austrumeiropā savā laikā noderēja kā kopējs forums zinātniskā laukā un kā līdzeklis savstarpējai informācijai. Tiesībnieki Igaunijā un Lietuvā, piemēram, sekoja likumdošanai un Senāta praksei Latvijā, bieži vien pateicoties šajos žurnālos ievietotiem rakstiem. Tas veicināja tiesību sistēmu saskaņošanu Baltijas valstīs. Žurnāli turklāt iepazīstināja juristu aprindas Rietumeiropā ar toreiz maz pazīstāmām Austrumeiropas zemēm un tādā veidā nesa Latvijas vārdu pāri tās robežām. Līdzīgs efekts bija Itālijā iespiestajiem rakstiem par Latvijas tiesībām. Itālija starpkaru posmā bija viena no pirmajām valstīm, kas atzina Latvijas neatkarību.

Blakus rakstiem žurnālos Augusts Lēbers dažādu resorā uzdevumā izstrādājis atzinumus, kas palika neiespēsti (atzinumi pieņemti, piemēram, 73. un 106. atsaucē, Bibliogrāfijā Nr. 102, 106, 149).

¹²¹ Par Italo A. Forgaču: Юрий Абызов (sk. 119. atsauci), 1991, с. 242. Новое Русское Слово. - [Нью Йорк], 1978. - 14 мая; Закон и суд: факсимильное издание. - Рига, 2000. - Т. 1, с. VIII, XVIII.

3. Literatūra par Augustu Lēberu.

Latvijas tiesību popularizēšanu ārzemēs Latvijas juristi vērtēja ar atzinību. Rīgas Apgabaltiesas priekšsēdētājs Aleksandrs Būmanis, piemēram, recenzijā par «Zeitschrift für osteuropäisches Recht» 1925. gadā rakstīja:

«Ar sevišķu gandarījumu jāatzīmē, ka par līdzstrādnieku Latvijas jautājumos jaunā žurnāla redakcija saistījusi mūsu pazīstamo tiesību zinātnieku, docentu sen[atoru] Dr. A. Loeberu. Šis vārds mums galvo, ka mūsu tiesību jautājumi tiks iztīrāti Vakar-eiropas juridiskās publikas priekšā no zinātniski bezpartejiska viedokļa (...).»¹²²

Profesors Vasilijš Sinaiskis norāda uz Itālijā itāļu valodā izdoto A. Lēbera darbu par Latvijas likumdošanu un tirdzniecības tiesībām. Sinaiskis izceļ šī pārskata vērtību, jo ārzemēs nevarot iepazīties ar Latvijas tiesībām valodas nezināšanas dēļ. Savu bibliogrāfisko piezīmi profesors Sinaiskis noslēdz tā: «Kā vienmēr, autors [A. Lēbers] ir precīzs savā pārskatā un uz to var palaisties (...). Minētais darbs tādējādi veicina arī zināšanu izplatīšanu par Latviju romāņu valstīs.»¹²³

Krājumu ar Tērbatā 1928. gadā nolasītiem referātiem par Baltijas valstu likumdošanas saskaņošanu recenzējis, starp citu, Kārlis Šilings (von Schilling). Uzsverot tirdzniecības tiesību saskaņošanas nepieciešamību, viņš apstājas arī pie Augusta Lēbera referāta par tirdzniecības tiesībām un pievieno šādu teikumu: «Augusts Lēbers mums ir uzticams ceļvedis, kas īsi un skaidri atbild uz lielu skaitu aktuālo jautājumu [šajā tiesību nozarē].»¹²⁴

Augusta Lēbera rakstu recenzijas kopā ar citām viņam veltītām publikācijām apvienotas bibliogrāfiskā rādītāja nodaļā «Literatūra par Augustu Lēberu» (118.-146. lpp.).

¹²² Aleksandrs Būmanis // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 6. g., Nr. 10 (1925), 889.-890. lpp. (šeit 889. lpp.). Citāts pārspiests: L[īna] Birziņa .. (sk. 120. atsauci), 5. lpp.; Līna Birziņa (sk. 49. atsauci), 1999, 34. lpp.

¹²³ V[asilijš] Sinaiskis // Jurists. - 4. g., Nr. 4 (1931), 124. sleja.

¹²⁴ C[arl] von Schilling // Rīgasche Zeitschrift für Rechtswissenschaft. - Jg. 4 (1930), S. 131-136 (šeit 135.-136. lpp.).

Nedaudzus senatora Lēbera darbus esmu pārspiedis, piemēram, sakarā ar viņam veltītās piemiņas plāksnes atklāšanu 1992. gadā Rīgā. To starpā ir tēva atskats uz Latvijas Senāta pirmsākumiem.¹²⁵

Mūsu datoru laikmetā nav lieki atzīmēt vienu no Augusta Lēbera darba metodēm. Sagatavojot Senāta spriedumu projektus un zinātniskus rakstus, autors izmantojis divus paša sastādītus rādītājus rokraksta veidā: «Senāta spriedumu rādītājs» (ar kādiem 2500 šķirkļiem) un «Latvijas tiesību rādītājs» (ar pāri par 6000 šķirkļiem). Pēdējais rādītājs tika sakopots 40 gadu laikā. Abi rādītāji saglabājušies kara un bēgļu gaitās. Civillikuma 1928. gada vācu izdevumā atzīmēts, ka Augusts Lēbers sniedzis palīdzību satura rādītāja sastādīšanā.¹²⁶ Droši vien abi rādītāji noderējuši, sniedzot šo palīdzību.

Zinātnisku darbu Augusts Lēbers bija uzsācis jau pirms Pirmā pasaules kara. Pēc disertācijas (1889, sk. Bibliogrāfijā Nr. 1) viņš publicēja monogrāfiju par mantojuma tiesībām Baltijas provincēs (1898, sk. Bibliogrāfijā Nr. 5). Kopā ar citu līdzdarbinieku viņš tulkoja Krievijas fabriku (darba) likumdošanas krājumu vācu valodā, kas iznāca Rīgā četros izdevumos (1894-1913). Senators Rumpēters izceļ, ka Augusts Lēbers ir bijis viens no tiem autoriem, kas komentējis bijušās Krievijas Senāta Civilkasācijas departamenta spriedumu krājumu (1915, sk. Bibliogrāfijā Nr. 7).

Sabiedriskā darbība

Senators Lēbers aktīvi piedalījās sabiedriskajā dzīvē. Viņa vārds sastopams gan profesionālās biedrībās, gan humanitāros pasākumos.

¹²⁵ Ieskats Latvijas Senāta spriedumos . . . - Rīga, 1992. - 48.-119. lpp. (Bibliogrāfijā Nr. 231); Izvilkumi: Biobibliogrāfijā 10.-11. lpp.

¹²⁶ Lettlands Bürgerliches Gesetzbuch. - Riga, 1928. - S. V.

Ospas lēģis varas pilnvarojumi, sk. "Haagas konvencija" rekvizīcija. 119
20/34.

" laktu tiesas spriedumi: 21/49; 20/26, 31.

Ostborgs: 22/2.

Ostborgs: 22/2.

Ostborgs: 22/2.

Ostborgs: 22/2.

Ostborgs: 22/2.

Ostborgs: 22/2.

Ostborgs: 22/2.

Ostborgs: 22/2.

Ostborgs: 22/2.

Ostborgs: 22/2.

Augusts Lēbers.

Rādītājs Latvijas Senāta spriedumiem 1918.-1938. g.
Sastādīts rokrakstā vienā eksemplārā. Apmēram 2500 šķirklju.
Parauga lappuse. Samazināta.

1. Profesionālās biedrības.

Augusts Lēbers uzskatāms par vienu no Latvijas Tiesnešu biedrības līdzdibinātājiem (1929). Ilgus gadus viņš bija valdē kā Revīzijas komisijas loceklis (1929-1939). Biedrības darbības pārskatā par 1934. gadu atzīmēts:

«Lai atdzīvinātu biedrības darbību un uzturētu ciešāku kontaktu starp mūsu zinātniekiem un biedrības biedriem - praktiskā darba darītājiem, valde griezās pie Latvijas universitātes mācības spēkiem ar lūgumu nolasīt biedrības biedriem lekciju ciklu par jaunākiem sasniegumiem juridiskās zinātnēs. L[atvijas] ū[niversitātes] mācības spēki arī izrādīja vislielāko pretīmnākšanu (..) . 1934. g. 5. janvārī Dr. jur. A. Loebers nolasīja pirmo lekciju par tematu «Fiduciāri darījumi civilās un tirdznieciskās tiesībās, salīdzinot tos ar fiktīviem un simulatīviem darījumiem». (..) [J]aunais pasākums bija modinājis diezgan dzīvu interesi».¹²⁷

Krievu Juridiskā biedrībā senators Lēbers 1939. gadā uzstājās ar referātu par jauno likumdošanu vekseļu un čeku tiesībās. Pateicības rakstu parakstīja biedrības priekšsēdētājs zvērināts advokāts Aleksandrs Semjonovičs Bočagovs (1885-?)¹²⁸ un biedrības sekretārs Nikolajs Aleksejevičs Vologins (miris trimdā Sanfrancisko, ASV, 1958. g.).

Senators Lēbers darbojās arī Vācu Juristu biedrībā, kur viņš, piemēram, 1937. gadā nolasīja referātu par sabiedrību jaunajā Civillikumā. 1927. gadā viņš tika ievēlēts par valdes loekli un palika šajā amatā līdz 1934. gadam. Laika garu raksturo pasākums apmēram 1933. gadā sakarā ar Doma prāvu, kas tolaik dziļi saviļņoja sabiedrību. Lieta pēdējā instancē bija nonākusi Senātā, kura sēdi vadīja senators Augusts Lēbers, referēja senators Osvalds Ozoliņš. Senāts nolēma Doma vācu draudzes kasācijas sūdzību atstāt bez ievēribas.¹²⁹ Pēc šī sprieduma Vācu Juristu

¹²⁷ Jurists. - 7. g., Nr. 1 (1934), 29.-30. sleja.

¹²⁸ Par Aleksandru Bočagovu: Latvijas darbinieku galerija. - Rīga, 1929. - 40. lpp.

¹²⁹ Senāta Civilā kasācijas departamenta spriedumi, 1933, Nr. 78 (Latvijas Senāta spriedumi: faksimilizdevums. - Rīga, 1998. - 12. sēj., 4966. lpp.).

18. I. 39.

Krievu Juridiskā Biedrība
Latvijā.
Rīga, Leņču ielā 2, dz. 29.

A. G.

Prof. Dr. A. Loebecker kungam

Rīgā.

Hospitāļa ielā 22.

Глубокоуважаемый профессор

Август Федорович !

Правление Общества в своем заседании сего 16-го января постановило выразить Вам от имени Общества глубокую благодарность за Ваше отношение к последнему и за сделанный Вами в заседании Общества 30-го декабря пр. г. доклад о новых законоположениях по вексельному и чековому праву.

Правление считает своим приятным долгом исполнить означенное постановление и довести о нем до Вашего сведения, прося принять Вас выражения своего совершенного к Вам уважения и глубокой признательности

Председатель Правления:

Секретарь:



Krievu Juridiskā biedrība Latvijā.
1939. gadā Augustam Lēberam adresētā vēstule.
Samazināta.

Sastādītāja piezīme:

Председатель Правления: Александр Семенович Бочагов.

(Род. 1885 г. в Риге.)

Секретарь: Николай Алексеевич Вологин.

(Род. 1880 г., умер 1958 г. в Сан Франциско.)

DRUKAS DARBS

A. god. *W. adw E. Nagerus*

kungam

R i g ā

Waldemars ielā Nr. 20 dz.

Deutscher Juristenverein
zu Riga

E i n l e d u n g

zum Vortragsabend am Donnerstag, den
2. Mai 1935, 7 Uhr abends, im Dommuseum.

Senator Professor Dr. A. Loeber:
Das einheitliche Wechsel- und
Scheckrecht.

Die Vortragskommission.

P.S. Um rechtzeitiges Erscheinen wird gebeten.

Vācu Juristu biedrība Rīgā.
1935. gada ielūgums uz senatora A. Lēbera lekciju
par vienādām vekseļu un čeku tiesībām.
Samazināts.

biedrība rīkoja lekciju vakaru. Ar referātu uzstājās zvērinātais advokāts Verners Sticinskis (Sticinsky), kas atceras, ka uz šo sarīkojumu bija atnācis arī mans tēvs. 1969. gadā Sticinskis man rakstīja:

«Diskusija ieturēja nepieciešamā takta robežas, un dalībnieki pēc manas jūtas augsti novērtēja, ka Jūsu tēvs no šīs diskusijas nebija atraujies, ņemot vērā, ka šī prāva vācu sabiedrībā saprotamā kārtā bija izsaukusi stipras emocijas. Pats par sevi saprotams, ka diskusija pēc mana referāta grozās vienīgi ap juridiskiem jautājumiem».¹³⁰

Senators Lēbers ņēma dalību «Aleksandra Būmaņa piemiņas fonda» 1937. gada dibināšanas sapulcē, kas notika Tieslietu ministra Hermaņa Apsīša privātdzīvoklī Mežaparkā.

2. Biedrības humanitārā jomā.

Lasot šķirkli par savu tēvu vārdnīcā «Latvijas vadošie darbinieki» (1935), uzzināju, ka senators Lēbers aktīvi veicinājis Latvijas Vēža apkarošanas biedrības darbu. Izrādās, ka 1935.-1936. gadā tēvs ir bijis šīs biedrības Padomes priekšsēdētājs. Agrāk to nebiju zinājis. Tēva priekštecis priekšsēdētāja amatā bija ģenerālis Krišjānis Berķis (1884-1941), par viņa pēcnācēju ievēlēja Dr. med. Oskaru Alku (1901-1982). Galvenais sekretārs un biedrības «dvēsele» bija profesors Pauls Stradiņš (1896-1958). Padomē bija vairākas tā laika pazīstamas un ievērojamas personības. Kamēr senators Lēbers pildīja priekšsēdētāja pienākumus, Padomes prezidijā un Valdē darbojās kopā 15 personas. No tām:

miris pirms 1940. gada: Romans Adelheims;

deportēti uz Padomju Savienību 1941. gadā un izsūtījumā gājuši bojā: Emīlija Benjamiņa, Krišjānis Berķis, Ernests Morics;

izsūtīts uz Padomju Savienību 1941. gadā, bet atgriezies: Oskars Alks;

¹³⁰ Vernera Sticinska 1969. g. 4. februāra vēstule no Hannoveres. Ģimenes arhīvs.

gājuši bojā vācu okupācijas laikā (Rīgas geto un Buhenvaldes koncentrācijas nometnē): Rūdolfs Blumenfelds, Vladimirs Mincs¹³¹;

devušie trimdā 1939.-1944. gadā: Pēteris Ābele, Maksis Brants (Brandt), Marta Celmiņa, Ernsts Jansons, Aleksandrs Grīnups, Augusts Pētersons, Oskars Vīksniņš;

palikuši uz vietas: Arvēds Kēse, Edgars Krievs, Jānis Princis, Ernests Putniņš, Kristaps Rudzītis, Pēteris Sniķers¹³², Pauls Stradiņš.

Tuvākas biogrāfiskas ziņas kopā ar biedrības Padomes sēžu protokoliem par 1933.-1936. gadu sakopotas krājumā, kas izdots brošūras veidā un deponēts Latvijas Akadēmiskajā bibliotēkā.¹³³

Senators Augusts Lēbers bija Ugunsapbedīšanas biedrības Latvijā dibinātājs (1925) un tās priekšsēdētājs līdz 1938. gadam. Viņš panāca, ka Saeima 1927. gadā pieņēma Likumu par ugunsapbedīšanu, kas atļāva izvēlēties starp zemes apbedīšanu un ugunsapbedīšanu (tā sauktā «fakultatīvā ugunsapbedīšana»)¹³⁴. Taču Latvijā nebija krematorijas. Pateicoties biedrības pūlēm, Rīgas dome piešķīra krematorijas celšanai vajadzīgo zemes gabalu Brāļu kapos, bet līdzekļu trūkuma dēļ būvdarbus nevarēja uzsākt. Neskatoties uz pasaules ekonomiskās krīzes grūtībām, biedrība turpināja iestāties par plānu īstenošanu.¹³⁵ Beidzot 1937. gadā

¹³¹ Ebreji – mediķi Latvijā (1918-1996): enciklopēdija. - Rīga, 1997. - 33., 65., 152., 178.-179. lpp.

¹³² Pēteris Sniķeris 1944. g. 23. novembrī vērsies pie LPSR Augstākās Padomes Prezidija priekšsēdētāja A. Kirhenšteina ar lūgumu atļaut atgriezties no izsūtījuma savam dēlam Alfam, Latvijas Universitātes medicīnas studentam. Sešas nedēļas vēlāk LPSR Valsts drošības tautas komisārs Alfons Noviks «pilnīgi slepeni» paziņoja Kirhenšteinam, ka Alfs Sniķers nomiris Usoļskas nometnē 1942. g. (Latvijas Vēstnesis. - Nr. 143/144 (1997, 13. jūn.), 9. lpp.). Tā profesors Pēteris Sniķeris (1875-1944) nomira, nesāņemot atbildi uz savu lūgumu.

¹³³ Latvijas Vēža apkarošanas biedrība: padomes sēžu protokoli, 1934-1936 / sast. Dītrihs A. Lēbers (Loeber). - Hamburga, 1996. - 31+19 lpp.; papildināts izdevums: 1999, 52 lpp.; Dītrihs A. Lēbers // Latvijas Ārsts. - Nr. 6-9 (1999), 429.-432. lpp.

¹³⁴ Likumu krājums 1927, poz. 136. un 205.

¹³⁵ Rīgas pilsētas valde. Krematorijas būvprojekts: LVVA, 2927. fonds, 1. apraksts, 1511. lieta un 3255. fonds, 1. apraksts, 469. lieta. Ugunsapbedīšanas biedrība Latvijā: LVVA, 3041. fonds, 1. apraksts, 1.-10. lieta; Ugunsapbedīšana Latvijā, 1925-1995 // Dabas un vēstures kalendārs 1996. gadam. - Rīga, 1995. - 177.-180. lpp.; ielikums starp 128. un 129. lpp. (Bibliogrāfijā Nr. 247).

Rīgas pilsētas dome sāka realizēt gadu ilgo ieceri. Krematorijas projektu gatavoja Osvalds Tilmanis (1900-1980), Rīgas pilsētas arhitekts.¹³⁶ 1939. gadā Ministru kabinets apstiprināja krematorijas jaunbūves projektu¹³⁷, bet, ienākot padomju karaspēkam 1940. gadā, Rīgas pilsēta celšanas darbus pārtrauca. Celtni pabeidza tikai pēc neatkarības atgūšanas. Pirmās kremācijas notika 1994. gadā. Nesen krematorijā atklāta piemiņas plāksne senatoram Lēberam kā ugunsapbedīšanas pamatlicējam Latvijā.

Biedrības dibinātāju un valdes locekļu gaitas atspoguļo Latvijas tautas likteni. 1940. gadā no dibinātājiem dzīvs bija Arveds Bergs un no valdes locekļiem, kas darbojušies pēdējā gadu desmitā (1931-1940), apzināti 14. No viņiem:

padomju laikā notiesāti uz nāvi un nošauti 1941. gadā: Voldemārs Beķeris, Arveds Bergs;

deportēti uz Padomju Savienību 1941. gadā un izsūtījumā gājuši bojā: Pēteris Berģis, Leopolds Bernšteins, Vilis Holcmanis, Jānis Krūklāns; devušies trimdā 1939.-1944. gadā: Erichs Gramcs (Gramtz), Oļģerts Gubens, Augusts Pētersons, Georgs Ulmanis (Ullmann), Aleksandrs Zonne;

likteņi nezināmi: Augusts Ozoliņš, D. Zeidlers, Nikolajs Grīnbergs, H. Grockijs.

Padomju Latvijas iestādes Ugunsapbedīšanas biedrību likvidēja 1941. gadā.¹³⁸

Tēvs piedalījās arī citu biedrību darbā. 19. gs. 90. gados, piemēram, viņš skaitījās Rīgas Velosipēdistu biedrības valdē, 1914. gadā viņš bija Rīgas Zooloģiskā dārza valdē un atkārtoti tika ievēlēts Rīgas Dabas pētnieku biedrības revīzijas komisijā (1921-1935). «[K]ā Latvijas Sarkanā Krusta mehrķu weizinataj[s]» Dr. Lēbers 1920. gadā saņēma «Schetonu Nr. 2289 Latvijas atbrihwoschanas zihņam par peemiņu». Viņš darbojās «Patronātu biedrībās», kuru mērķis bija palīdzēt no ieslodzījuma iestādēm

¹³⁶ Osvalds Tilmanis. Krematorijas būve Rīgā // Latvijas Arhitekts. - Nr. 9 (1939), 273.-276. lpp.

¹³⁷ Valdības Vēstnesis. - Nr. 254 (1939, 8. nov.), 6. lpp.

¹³⁸ Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija Ziņotājs. - Nr. 18 (1941), 4. lpp.; Nr. 21, 2. lpp.; Nr. 65, 8. lpp.

atsvabinātiem. Viņš bija arī Vācu Evāņģelisko jaunekļu biedrības goda biedrs (1938) un Latvijas Aerokluba mūža biedrs (1930).

Dzīve un darbs pirms 1918. gada

1. Tērbatas Universitāte.

Skolas izglītību Augusts Lēbers ieguva Rīgas guberņas ģimnāzijā. Viņš iestājās Tērbatas Universitātē, kuras Juridisko fakultāti beidza paredzētajos trijos gados (1888). Tērbatas Universitāte tanī laikā (tas ir, pirms rusifikācijas) bija zinātnisko sasniegumu augstums. Tēvs atmiņās savus mācītspēkus raksturo ar cieņu, bet ne bez kritikas, un jūsmo par Tērbatas akadēmisko garu. Šis gars izpaudās, piemēram, tradicionālā pasākumā, kuru tagad nekur citur pasaulē vairs nerīko: Pandektu svētkos. Studenti svinīgā gājienā atzīmēja pandektu [romiešu tiesību 12. gadsimteņa kodifikācijas] jubileju.¹³⁹ Taču Tērbatas dzīves stilam bija arī citi ieradumi. Studentu vidē bija izplatīta pārmērīga alkohola lietošana, ko tēvs necieta. Tāpēc korporāciju dzīvē viņš aktīvi nav piedalījies. Kad es vairāk nekā 100 gadus vēlāk Tērbatas Universitātē lasīju kursu par Eiropas tiesībām, noskaidroju, ka tēvs savos pēdējos studiju gados Tērbatā dzīvojis slavenā biologa, 1876. gadā mirušā Kārļa Ernsta Bēra (von Baer) namā.¹⁴⁰

2. Getingenes Universitāte.

No Tērbatas Augusts Lēbers devās uz Getingeni (Göttingen), lai iegūtu Dr. iur. grādu. Getingenes Universitāte jau no Puškina

¹³⁹ Par pandektu jubileju: A[leksandrs] B[ūmanis] // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 15. g., Nr. 11/12 (1934), 329.-333. lpp. (šeit 330.-333. lpp.); Rigasche Zeitschrift für Rechtswissenschaft. - Jg. 1, H. 1 (1926), S. 1.

¹⁴⁰ Personal der Kaiserlichen Universität zu Dorpat. - 1887 II. - S. 28; Adolf Richters Baltische Verkehrs- und Adressbücher. - Riga, 1889. - Bd. 1, S. 75.

laikiem bija zināma kā viena no izcilākajām akadēmiskās izglītības iestādēm Eiropā un kā liberālisma balsts.¹⁴¹ Starp Getingenes un Tērbatas universitātēm pastāvēja īpašas saites.¹⁴² Ilggadīgais un Rīgā iecienītais Baltijas provinču gubernators kņazs Aleksandrs Suvorovs (1804-1882) savā jaunībā bija mācījies Getingenes universitātē.¹⁴³ Varētu minēt vēl citus piemērus.

Getingenes profesors Rudolfs Jērings (von Jhering), kura raksti likuši pamatus mūsdienu tiesību teorijai, piekrita vadīt Augusta Lēbera zinātnisko darbu. 1889. gadā 24 gadus vecais doktorands «no Vidzemes» (aus Livland, tā viņš apzīmēts titullapā) aizstāvēja savu disertāciju «summa cum laude» (ar augstāko uzslavu).

3. Francija, Anglija un Krievija.

Jaunais doktors zināšanas papildināja Francijā un Anglijā, gūstot ieskatu šo zemju tiesībās. Savas macību un ceļojumu gaitas («Lehr- und Wanderjahre») Augusts Lēbers pabeidza Rjazanā, kur viņš pusotru gadu stažējās vietējā apgabaltiesā kā tiesamatu kandidāts ar kolēģijas sekretāra rangu (1890-1891). Vienu gadu vēlāk tiesas priekšsēdētājs Nikolajs Aleksandrovičs Mjasojedovs rakstiski apsveica tēvu ar zvērināta advokāta tiesību

¹⁴¹ Aleksandrs S. Puškins savā poēmā «Jevgeņijs Oņegins» iepazīstina lasītājus ar poēmas tēlu Ļenski šādiem vārdiem:

«С душою прямо геттингенской,
Красавец в полном цвете лет,
Поклонник Канта и поэт.»

Ļenska tēla prototips bija Tērbatas students A. N. Vulfs (1805-1881); (М. Н. Столяров. Старый Дерпт в жизни и поэзии А. С. Пушкина. - Юрьев, 1899. - С. 17.); Sk. arī: Н. Л. Бродский. Евгений Онегин: пособие для учителей. - 5. изд. - Москва, 1964. - С. 131-156.

¹⁴² Universitätsbibliothek Tartu: die Beziehungen der Universität Göttingen zu Est-, Liv- und Kurland im 18. und frühen 19. Jahrhundert. - Tartu, 1989. - [Die Jurisprudenz: S. 20-23.]; Waltraut Rosenberg. Baltische Studenten an der Göttingen Universität im 18. Jahrhundert // Baltische Hefte. - Jg. 10 (1964), S. 129-139.

¹⁴³ Wilhelm Räder. Curonen an Universitäten Deutschlands, 1801-1831: Biographisches Album. - Riga, 1935. - S. 13, 43.

iegūšanu Rīgā, uzsverot, ka «mēs visi ar neviltotām skumjām izšķīrāmies ar tādu cītīgu un spējīgu darba biedru kā Jūs».¹⁴⁴

Rjazaņā Augusts Lēbers dzīvoja attālu radnieku Dreilingu (von Dreyling) ģimenē no Rīgas. Ģimenes galva bija ar Svētā Jura krustu apbalvots atvaļināts armijas virsnieks, un ģimenes sarunas valoda bija krievu. Tēvs savās atmiņās atceras, ka viņš nekad vēlāk nav tik daudz nodarbojies ar mūziku mājās («Hausmusik») kā Rjazaņā. Vienam no kopējiem priekštečiem uzstādīts epitāfijs Rīgas Doma baznīcā, kas skatāms vēl tagad. Šis piemiņklis veltīts Dītriham Dreilingam (1625-1686), Rīgas Lielās Ģildes «vecākam» (Ältester).¹⁴⁵ Dreilingu ģimeni Rjazaņā pēc 1917. gada Oktobra revolūcijas piemeklēja izsūtīto un trimdnieku liktenis.

4. Zvērinātā advokāta prakse Rīgā.

Ar iegūtām juridiskām un valodas zināšanām Augusts Lēbers 1892. gadā atgriezās savā dzimtajā pilsētā un iestājās advokātu kārtā. Ar zvērināta advokāta statusu saistītie jautājumi bija Sanktpēterburgas Advokātu palātas kompetencē. Saglabājušies daži tēva dokumenti, kurus parakstījuši tajā laikā pazīstami un ievērojami advokāti kā palātas priekšsēdētāji:

1) VILHELMS OSIPOVIČS ĻUSTIHS (1844-1915)¹⁴⁶ 1896. gadā atļauj Augustam Lēberam lietu kārtošanu (хождение по делам) Baltijas guberņu tiesās;

¹⁴⁴ Nikolaja Aleksandroviča Mjasojedova 1892. g. 20. augusta vēstule no Rjazaņas (tulkojums).

¹⁴⁵ Par Dreilinga epitāfiju: Ojārs Spārītis. 16.-17. gs. epitāfiju plastika un ikogrāfija // Materiāli feodālisma posma Latvijas mākslas vēsturei. - Rīga, 1988. - 3. d., 39.-67. lpp. (šeit 54.-55. lpp.); Rigascher Almanach. - 1886. - S. 41; W[ilhelm] Neumann. Führer durch die Rigasche Domkirche. - Rīga, 1897. - S. 10; Wilhelm Neumann. Der Dom zu St. Marien in Riga. - Rīga, 1912. - S. 109; Fotouzņēmums: L'Ensemble architectural de l'ancienne abbaye de Riga = Architektonisches Ensemble der Dom-Kathedrale in Riga. - Leningrad, 1980. - Nr. 94-95.

¹⁴⁶ М[аксим М.] Винавер. Некролог // Вестник гражданского права. - Г. 3, N 4 (1915), с. 5-9.

2) ALEKSANDRS NIKOLAJEVIČS TURČAŅINOVŠ (1838-1907) 1898. gadā neceļ iebildumus, ja Dr. Lēbers lasītu tirdzniecības tiesību kursu Rīgas Politehniskajā institūtā;

3) NIKOLAJS PLATONOVĪČS KARABČEVSKIS (1852-1925) apstiprina Augustu Lēberu kā «juridisko konferenču» Rīgas grupas vadītāju 1915. gadā. Šo konferenču apmeklēšana bija iekļauta zvērinātu advokātu palīgu profesionālās izglītības programmā.¹⁴⁷

Augusts Lēbers darbojās kā zvērināts advokāts Rīgā vairāk nekā 25 gadus - līdz Latvijas valsts nodibināšanai. Viņa prakse, liekas, bija sekmīga. No literatūras mēs uzzinam par divām Augusta Lēbera vestām civillietām. Pirmā, Kaulbaha lieta, izcēlās sakarā ar tirgošanas tiesībām Vidzemē un 1909. gadā nonāca līdz Senātam Sanktpēterburgā.¹⁴⁸

Otrā lieta saistīta ar notikumu Rīgā, kas 1906. gadā stipri satrauca vietējo vācu sabiedrību. Ilggadīgais Literārās-praktiskās pilsoņu apvienības kases direktors Eižens Burhards (Burchard; 1837-1906) bija piesavinājies 140 000 rubļu un pēc nozieguma atklāšanas aizbēdzis uz ārzemēm, kur izdarījis pašnāvību. Notika apvienības pilnsapulce. Kad karstās debātes sasniedza kulmināciju, iesaistījās zvērinātais advokāts Dr. Lēbers paziņojot, ka nēlaiķa ģimene viņam esot uzticējusi mantojuma aizgādniecību.¹⁴⁹

¹⁴⁷ Ģimenes arhīvs. No Dienesta gaitas apraksta izriet vēl cita Augusta Lēbera sabiedriska darbība: Rīgas pilsētas dome viņu bija ievēlējusi par «Rīgas pilsētas komisijas locekli dzīvokļu nodokļu lietās» 1908.-1910. un 1912.-1915. gadā.

¹⁴⁸ Решения Гражданского кассационного департамента 1909 г. N 67. Решение перепечатано: Сборник решений Гражданского кассационного .. департаментов бывшего Правительствующего Сената разъясняющих законоположений действующие в западной Латвии и в Эстонии / сост. Л[ео]н Кангор. - Рига, 1932. - С. 363-367 (Присяжный поверенный Леберт [sic]).

¹⁴⁹ Rīgasche Stadtblätter. - Jg. 97 (1906), S. 99-103 (šeit 101.-102. lpp.) Kāda cita lieta, kuru Augusts Lēbers bija vedis kā zvērināts advokāts («R. Feldhün un Co»), pēc kara nonāca Tiesu palātā Rīgā, un senators Lēbers deva liecības kā liecinieks: Senāta Civilās kasācijas departamenta spriedumi, 1929, Nr. 90 (Latvijas Senāta spriedumi: faksimilizdevums. - Rīga, 1998. - 11. sēj., 4396. lpp.).



Augusts Lēbers (Loeber) 1899. gadā
kā zvērināts advokāts Rīgā.

Starp Augusta Lēbera kolēģiem-advokātiem Rīgā mēs sastopam Arvedu Bergu, Aleksandru Gubenu, Kārli Ozoliņu, Kristapu Valteru un Voldemāru Zamuelu.¹⁵⁰ Jāpieņem, ka kolēģu vidū Lēbers bija labi pazīstams, jo citādi grūti izskaidrot, ka pēc Latvijas dibināšanas tieši viņš tika aicināts stāties senatora amatā.

Boļševiku laikā 1919. gadā Augusts Lēbers ar ģimeni palika Rīgā. Advokāta praksi viņš nevarēja turpināt. Vecāki pārdzīvoja divas kratīšanas savā ģimenes dzīvoklī Hospitāļu ielā. Pēc otrās kratīšanas miliči tēvu paņēma līdz uz IV. milicijas iecirkni. Tas bija vēlā naktī, un tēvs savā nostāstā atceras, cik grūti vecākajam

¹⁵⁰ Памятная книжка (sk. 113. atsauci) на 1915 г. - 1915, с. 37; Rigasches Adressbuch. - 1914, S. 1175-1176; Rigascher Almanach. - 1915, S. 255.

milicim bija noformēt aresta pavēli, piebilstot, ka viņš pats viegli būtu varējis nodiktēt attiecīgo tekstu. Atvadoties no dzīvesbiedres, tēvs novilka savu laulības gredzenu. Nākošajā rītā tēvu norīkoja par smagu nastu nesēju Ganību dambī. Vēlāk viņš strādāja kādā dārzniecībā Pārdaugavā. Viņš tuvumā noīrēja istabiņu, uz kuru pārcēlās (domājams, lai izvairītos no tālākiem arestiem). Dzīvesbiedre katru otro dienu viņam nesa pārtiku, mērojot ceļu kājām.

Pirms Pirmā pasaules kara Augustam Lēberam ir bijusi sa rakste ar zvērināto advokātu Pēteri Stučku Sanktpēterburgā dažās tieslietās. Par nozēlošanu vēstules gājušas bojā uzlidojuma laikā 1940. gadā.

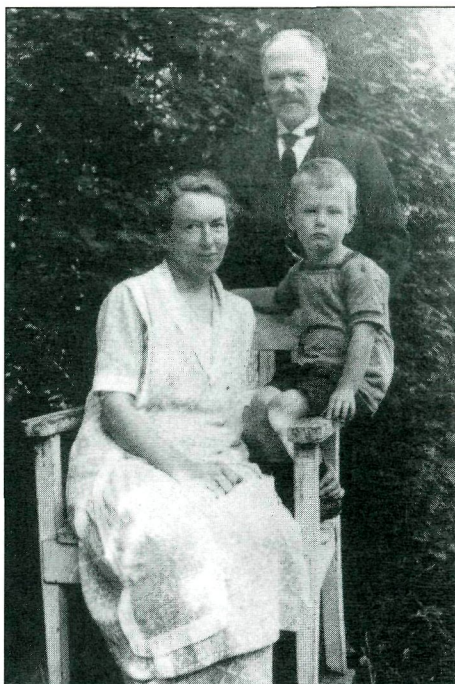
Privātā dzīve

Augusts Lēbers tika kristīts, iesvētīts un laulāts Reformātu baznīcā Rīgā. Vēlākos gados viņš bija Reformātu draudzes presbiterijā (valdē). Viņš ieņēma amatu arī Svētā Pētera filiāldraudzē Ogrē. Kādu laiku viņš bija ievēlēts Reformātu nodaļā pie Evanģēliski-luteriskās konsistorijas (1918-1919).¹⁵¹

1. Ģimene un senči.

Ar savu dzīvesbiedri Augusts Lēbers iepazinās labdarības ballē biedrībā «Musse», tagadējā Vāgnera zālē Vāgnera ielā. Drīz sekoja saderināšanās, un trīs mēnešus vēlāk 1899. gadā svinēja kāzas. Jaunā sieva - Emīlija Mencendorfa (Mentzendorff) - bija 18 gadu veca rīdziniece ar iesauku «Mila». Ģimenē auga četri bērni, kuriem pēc Pirmā pasaules kara pievienojos es kā piektais bērns.

¹⁵¹ Chronik der deutsch-reformierten Gemeinde in Riga. - Göttingen, 1933. - S. 73; turpinājums: 1933-1941. - Hamburg, 1989. - S. 40; Baznīcas kalendārs, 1938. - Rīga, 1937. - 137. lpp.; Iekšlietu Ministrijas 1919. g. 30. septembra vēstule. Ģimenes arhīvs.



Augusts Lēbers (Loeber) ar sievu Emīliju Lēbers dzim. Mencendorfu (Mentendorff) un dēlu Dītrihu Lēberu 1926. gadā Rīgā.

Augusta un Emīlijas Lēberu tēvi abi bija dzimuši Kurzemē un jaunos gados (ap 1835) pārnākuši uz plaukstošo Rīgu (Emīlijas tēvs līdzekļu trūkuma dēļ bija ieradies Rīgā kājām no Durbes pie Liepājas). Abi tēvi uzsāka savas gaitas kā mācekļi tirdznieciskos uzņēmumos, un abi vēlāk kļuva patstāvīgi tirgotāji. Abus ievēlēja par «vecākiem» (Ältester) Lielajā Ģildē, kas toreiz veica Rīgas pilsētas pašvaldības funkcijas. «Vecāko» skaits likumā bija noteikts uz 40. Amatu pildīšanu rīdzinieki uzskatīja par goda pienākumu, nesāņemot par to atlīdzību. Abi tēvi piederēja Reformātu baznīcai. Mencendorfa tēvs 1901. gadā nopirka 17. gadsimtenī celto māju Kungu un Grēcinieku ielas stūrī, tagadējo



Augustam Lēberam veltītās piemiņas plāksnes atklāšana 1992. gadā Rīgā, Hospitāļu ielā 22.
Pirmā rindā no kreisās: Romans Apsītis, Andris Teikmanis, Alfons Reins, Aivars Fogels, Valdis Birkkavs,
Jānis Vēbers, Heinrihs Helmanis (Hellmann), Herberts Dubins, Ivars Reinis. *Foto: Ligita Ieviška.*

«Mencendorfa namu» (Rīgas vēstures muzeja filiāle). Zvērinātais advokāts Augusts Lēbers noformēja pirkšanas līgumu.¹⁵²

Augusta un Emīlijas Lēberu laulība bija harmoniska un ilga 49 gadus. Ģimenei nācās pārdzīvot bēdas. 1917. gadā nomira vecākā meita ar tuberkulozi. Desmit gadus vēlāk ģimene zaudēja dēlu Franku - 19 gadus vecu Latvijas Universitātes tiesībzinātņu studentu. Nāves cēlonis bija aklās zarnas piedēkļa iekaisums. Tas bija traģisks notikums ģimenē. Tēva skumjas atspoguļojās vienā tēva darbā - «Vekseļu tiesību pārskats» (1927). Šī grāmata iznākusi ar veltījumu dēla piemiņai. Līdz savai nāvei vecāki nevarēja samierināties ar bargo zaudējumu. Abi bērni apglabāti Rīgas Matīsa kapos. Pēc ģimenes izceļošanas 1939. gadā Trīne Vīksna, mūsu nama sētniece Hospitāļu ielā, un viņas divas meitas pašizliedzīgi kopa mūsu ģimenes kapus ilgus gadus, neziņot, vai mēs kādreiz varēsim pateikties par viņu uzticību.

Trīnes Vīksnas meita Austra Kulmīte bija viena no pēdējām senatora Lēbera līdzgaitniecēm, kas dzīvo Rīgā un piedalījās pasākumā sakarā ar Augusta Lēbera 125. dzimšanas dienu 1990. gadā. Viņa uzrunāja klātesošos:

«Man bija tā laime dzīvot ilgus gadus vienā namā ar šo vienkāršo, gaišo un inteligēnto cilvēku, no kura izstaroja tik daudz labestības. Noliecu galvu viņa priekšā un novēlu, lai viņam viegla būtu svešās zemes smiltis, tīlu no viņa Dzimtenes, kuras labā viņš atdeva visas savas zināšanas».¹⁵³

2. Ģimenes nams Rīgā, Hospitāļu ielā 22.

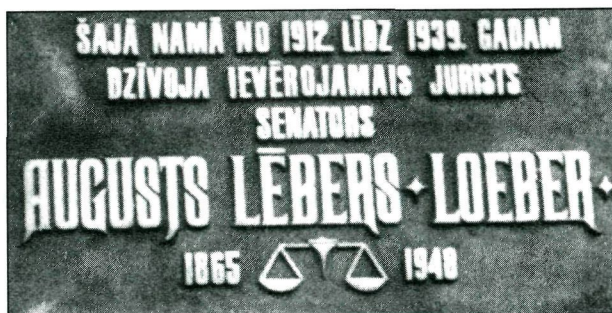
Namu Augusts Lēbers uzcēlis 1912. gadā. No šī laika līdz izceļošanai 1939. gadā Lēbera ģimene dzīvojusi šajā mājā. Kopā ar blakus zemesgabaliem bija izveidots atsevišķs 2,7 ha liels ro-

¹⁵² LVVA, 1615. fonds, 4. apraksts, 732. lieta, 97. lpp.

¹⁵³ Augusta Lēbera (Loeber) 125. dzimšanas diena: atceres pasākumi 1990. gadā. - Hamburga, 1991. - 13. lpp.

taļu un sporta laukums. Šī kopējā, tā sauktā «lielā dārza» lietošana juridiski bija nostiprināta kā reālservitūts par labu 15 kaimiņu mājām. Šāds arhitektonisks koncepts bija jauninājums Rīgā.¹⁵⁴

Namā bija desmit dzīvokļu, kuru iemītnieki visumā dzīvoja satīcīgi. Lēbera ģimenes līdzgaitnieku vārdi dokumentēti mājas grāmatā. Visus, protams, neuzskaitīšu, bet gan atzīmēšu, ka dzīvokli otrajā stāvā bija īrējis profesors Vjačeslavs Gribovskis (1867-1924), kurš Latvijas Universitātē no 1920. gada pasnie-



Augustam Lēberam veltītā piemiņas plāksne.

dza valsts tiesības.¹⁵⁵ Pie viņa viesojās viens otrs tiesībzinātnieks, piemēram, Krievijas senators un Pēterpils Universitātes profesors Mihails Taube (Baron Taube; 1869-1961), kas pēc revolūcijas bija apmeties Parīzē.¹⁵⁶

¹⁵⁴ Jahrbuch für bildene Kunst in den Ostseeprovinzen. - Jg. 5 (1911), S. 130-133.

¹⁵⁵ Par Vjačeslavu Gribovski: Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 5. g., Nr. 1 (1924), 50. lpp.; Latvijas Universitāte, 1919-1929. - Rīga, 1929. - 534.-535. lpp.

¹⁵⁶ Mihails Taube vairākkārt lasījis lekcijas Hāgas Starptautisko tiesību akadēmijā: Recueil des Cours, 11, 32, 42, 53, 67. sēj. (1924-1939; ar biogrāfiju); Arved Baron Taube // Jahrbuch des baltischen Deutschtums. - Hamburg, 1963. - S. 75-80.

Kādu citu dzīvokli bija īrējis Augusts Hernmarks (Herrn-marck), Nīderlandes ģenerālkonsuls Latvijā. Ievēribu pelna fakts, ka namā no 20. gadiem dzīvoja divi Lāčplēša kara ordeņa kavalieri ar savām ģimenēm: pulkvedis Jēkabs Lakstīgala (1892-1970) un Heinrihs Līcs (Lietz) (1898-1982).¹⁵⁷ Agrākos gados namā bija pierakstīti Valters Sadovskis (Sadovsky) - vēlākais Rīgas pilsētas galvas biedrs¹⁵⁸, Ferdinands Štolls (Stoll)¹⁵⁹ un citi.

Mazāk patīkami ir, ka pēc 1936. gada Latvijas Politiskā pārvalde piegriezusi vēribu nama vācu īrnieku nodarbībām. Darbinieki ziņojuši, ka namā sanākot nacistu kustības piekritēji uz nelegālām sanāksmēm. Šajā sakarā minēts arī Augusta Lēbera dzīvoklis. Politiskās pārvaldes lietās, no otras puses, ir arī tādi darbinieku ziņojumi, kas apstiprina senatora Lēbera lojalitāti un norāda uz aktivitātēm citā šī nama dzīvoklī.¹⁶⁰ Informācija ziņojumos bieži vien bija sakopota baumu līmenī. Visu, kas man zināms šajā sakarībā, esmu uzrakstījis Latvijas Valsts vēstures arhīvam adresētajā vēstulē. Rezultātā varu droši apliecināt, ka kompromitējošie ziņojumi attiecībā uz Augustu Lēberu un viņa dzīvokli neatbilst patiesībai.

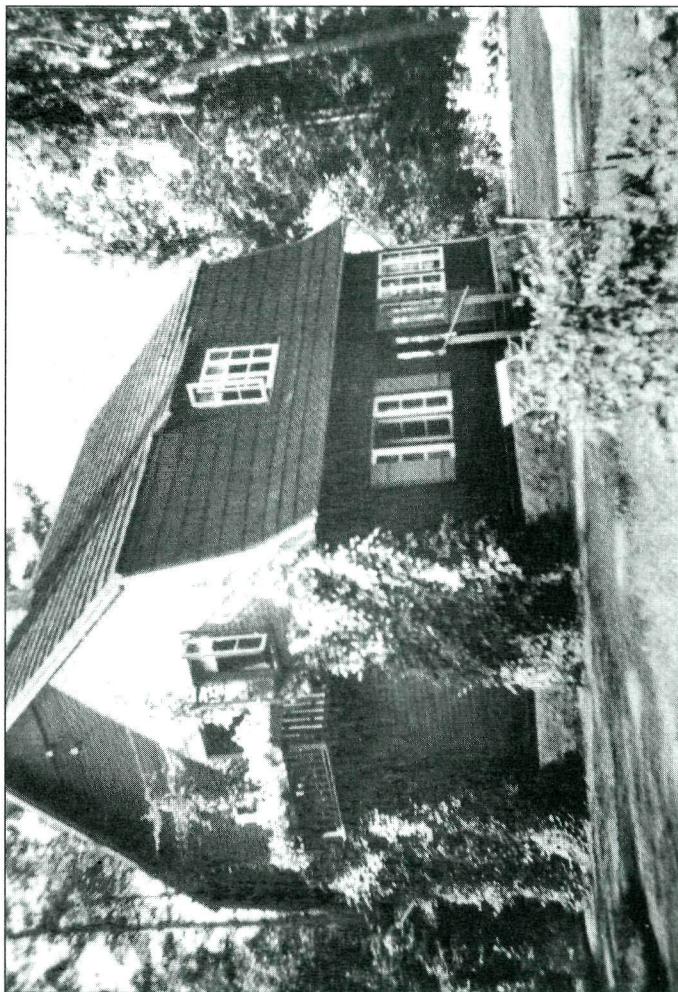
1992. gadā pie nama atklāta senatoram Augustam Lēberam veltīta piemiņas plāksne.

¹⁵⁷ Lāčplēša Kara ordeņa kavalieri (sk. 22. atsauci).

¹⁵⁸ Valters Sadovskis (Sadovsky; 1882-1956), devies trimdā 1941. gadā. Par viņu: Deutschbaltisches biographisches Lexikon. - Köln, Wien, 1970.

¹⁵⁹ Ferdinands Štolls (Stoll; 1874-1966), dabas zinātnieks, konservators. Literatūra par viņu: Э[дгар] К. Вимба. Заслуги Ф. Е. Штоля в изучении флоры грибов Латвийской ССР // Из истории естествознания. - Т. 1, с. 197-202. (citēts pēc Pētera Krupņikova, grāmatā: С. А. Гиллер [S. A. Hillers]. - Rīga, 1982. - 282. lpp.); Latvijas PSR Mazā enciklopēdija. - Rīga, 1968. - 2. sēj., 568. lpp.; 1970. - 3. sēj., 185. lpp.; Ferdinands E. Štolls. Latvijas sēnes. - Rīga, 2001. - 24 lpp., 80 lp. il.

¹⁶⁰ LVVA, 3235. fonds, 1/22. apraksts, 705. lieta, 213. lpp.; 3. apraksts, 162. lieta, 906. akts; 5. apraksts, 3574. lieta, 1.-2. lpp.



Lēberu ģimenes vasarnīca Ogrē, Poruka ielā 3, 1935. gadā.

3. Ģimenes vasarnīca Ogrē.

Augusts Lēbers ir vecs ogrēnietis. Pirms 100 gadiem (1898) viņš no Rīgas pilsētas nopirka klusu mežainu gruntsgabalu Zaļā (tagadējā Poruka) ielā 3. Viņš tur drīz uzcēla vasarnīcu, bet Pirmā pasaules karā kauju darbības rezultātā tā noslaucīta no zemes virsas. Vecās ēkas vietā 1927. gadā pacēlās jauna vasarnīca, ar kuru saistītas daudzas jaukas atmiņas.

Mūsu kaimiņos dzīvoja Apgabaltiesas loceklis Arnolds Apsalons (1892-?), tēva kolēģis senators Kārlis Ducmanis (1881-apm. 1945), Latvijas Universitātes profesors Benedikts Frēze (Frese; 1866-1942), vecs studiju biedrs no Tērbatas laikiem Pauls Grosmanis (Grossmann; 1861-1937), Rīgas pilsētas atbildīgs darbinieks Oto Magaziņš (1878-?), Nacionālās operas dziedātājs Jānis Niedra (1887-1956). Ja izsekojam šo kaimiņu likteņus, atkal vērojam drūmu ainu. Līdz 1940. gadam bija miris Grosmanis. No pārējiem Apsalons un Ducmanis 1941. gadā tika deportēti uz Padomju Savienību, Frēze un Niedra devās trimdā 1939.-1944. gadā. Magaziņa liktenis man nav zināms.

4. Augusta Lēbera ģimenes dzīves ievirze.

A. Lēbera ģimenes dzīves pamatā bija goda prāts un pieticība. Valdīja satiecības gars un skaļus vārdus ģimenē neesmu dzirdējis. Morāles jautājumos vecāki ievēroja savus principus. Viņi necieta nepatiesību. Sociāliem uzdevumiem ģimenē tradicionāli piegriezta vērību, mēģinot sniegt palīdzību, cik iespējams.

Ģimenes namā ir viesojušies daudzi ciemiņi. Par to liecina viesu grāmata, kuras viena daļa ar vecāku ierakstiem līdz 1933. gadam ir saglabāta. Ciemiņu vidū mēs sastopam tēva kolēģus Senātā un Latvijas Universitātē. Pats atceros vakariņas mūsu mājās sakarā ar tēva 70. gadu jubileju. Šajās svinībās man, 12 gadu vecajam puikam, bija uzticēts apkalpot viesus ar dzērieniem.

Valsts dibināšanas dienā 18. novembrī vecāki pēc Valsts prezidenta ielūguma mēdza ierasties uz gadskārtējo «rautu» Rīgas

pilī. Kādās citās viesībās mātei reiz bija ierādīta vieta blakus Valsts prezidentam Jānim Čakstem. Māte atkārtoti stāstīja, cik laipni un saistoši Prezidents ar viņu ir sarunājies, cik cilvēcisks viņš ir bijis. Viens no sarunas priekšmetiem ir bijis bišu valsts iekārta un biškopība. Prezidents bija parādījis apbrīnojamu lietpratību šajā laukā.

Mātei bija jautra un saviesīga daba. Tēvs bija apveltīts ar smalku humoru un cienīja sabiedrību ar atjautīgiem cilvēkiem. Viņš cēlās agri un dienas rīta stundas uzskatīja par visražīgākajām. Neatceros, ka tēvu reiz būtu redzējis steigā. Viņš bija labs peldētājs. Pusstundu garo ceļu uz Senātu viņš ikdienas mēroja kājām. Vasarā Augusts Lēbers ar prieku strādāja mūsu Ogres meža gruntsgabalā. Viņš bija muzikāls - labprāt apsēdās pie klavierēm un intonēja kādu melodiju vai dažbrīd pūta savu mežragu.

Tēvs sekoja maniem panākumiem skolā un sportā un visādi mēģināja tos veicināt, rādot izpratni jaunatnes meklējumos. Augusts Lēbers, kas bija baudījis klasisko izglītību un pārvaldīja latīņu un grieķu valodu, centās mums jaunajiem atvērt acis antīkās pasaules vērtībām un daiļumam.

5. Augusta Lēbera ģimenes gaitas pēc izceļošanas 1939. gadā.

Kad drūmajā 1939. gada novembra dienā kuģis ar vācbaltiešu izceļotājiem atstāja Rīgas ostu un dzimtās pilsētas siluets pazuda horizontā, tēvam bija asaras acīs. Mēs ar māti stāvējām viņam blakus. Atskatoties pēc 60 gadiem uz šo liktenīgo pagrieziena mūsu dzīvē, mēs droši zinām, ka vecāki ar savu lēmumu izceļot ģimenei glāba dzīvi. Uz to norāda represēto tēva kolēģu likteņi.

Kopā ar daudziem citiem vācbaltiešu izceļotājiem no Igaunijas un Latvijas, mūsu ģimeni 1940. gada pavasarī nometināja Poznaņā (Pozenē), tas ir okupētās Polijas teritorijā. Izdevās noīrēt trīsistabu dzīvokli, kurā agrāk bija dzīvojis Polijas armijas virsnieks. Viņš nekad savā dzīvoklī nav atgriezies. Pēc laika saņēmām Rīgā iekrautās mēbeles, bet lielākā daļa ceļā bija gāju-



Emilija Lēbers dzim. Mencendorfa (*Mentendorff*).
Augusta Lēbera dzīvesbiedre. 1954. gads.

si bojā gaisa uzlidojumā Brēmenē. Tēvam bija grūti pavadīt laiku bez radošā darba. Viņš palīdzēja sakārtot vietējās apgabaltiesas bibliotēku.

Padomju armijai tuvojoties Poznaņai, vecāki 1945. gada janvārī devās bēgļu gaitās. Līdz šai bargajai ziemas naktij atstāt pilsētu varēja tikai ar īpašu atļauju. Pēc trīs mēnešu ilgās klejošanas kara apstākļos vecāki beidzot nonāca kādā Šlēsvigas-Holšteinas pilsētiņā Ziemeļjūras tuvumā. Tēvam toreiz bija 79 gadi, mātei - 64 gadi, ceļā viņus pavadīja viena viņu meita. Es biju Kurzemē vācu armijas sastāvā. Sakars ar vecākiem bija pārtrūcis, bet es izkļuvi no Kurzemes katla un atradu vecākus pēc Vācijas kapitulācijas (1945) jaunizveidotajā britu okupācijas joslā. Viņiem bija ierādīta grūti apkurināma istaba dzīvoklī, kur mitinājās vairākas bēgļu ģimenes no Austrumu apgabaliem. Taču tēvu mocīja ne tik daudz materiālās grūtības kā apziņa, ka bojā gājušas garīgas vērtības. Viņš nevarēja samierināties ar domu, ka Latvija ir zaudējusi savu neatkarību un līdz ar to ir iznīcināta Latvijas tiesību sistēma, kuras izveidošanā viņš bija pelicis savu roku. Šodien mēs zinām, ka senatora Lēbera devums nav bijis veltīgs.

Rīgā Augusts Lēbers reiz smīnēdams teicis, ka pēc viņa nāves ģimene nekādu nekrologu lai negaida, jo pietiekot ar tiem daudzajiem atzinības vārdiem, kurus viņš dzirdējis un lasījis savā 70 gadu jubilejā 1935. gadā. Kad viņš nomira 1948. gadā, patiešām nekāds senatoram Lēberam veltīts raksts Latvijā neparādījās, taču trimdā daži Latvijas juristi publicēja sirsnīgus atvadu vārdus.

Pēc neatkarības atjaunošanas Latvijas Universitāte rīkojusi konferenci, atzīmējot profesora Lēbera 125. dzimšanas dienu 1990. gadā. Viņa dzīvesbiedre šo dienu nepiedzīvoja. Viņa nomira 1972. gadā.

**IZDEVUMĀ PUBLICĒTO FOTOGRAFĪJU
UN DOKUMENTU AVOTU SARAKSTS**

**PHOTOGRAPHS AND DOCUMENTS PUBLISHED.
A LIST OF SOURCES**

**СПИСОК ИСТОЧНИКОВ ОПУБЛИКОВАННЫХ
ФОТОГРАФИЙ И ДОКУМЕНТОВ**

Lappuses izdevumā	Avoti
Fotogrāfijas	
14., 26. lpp.	Augstākās tiesas muzejs; Universitas. - Nr. 37 (1976), 49. lpp.
46., 48., 50. lpp.	Augstākās tiesas muzejs.
79., 82., 84., 86. lpp.	Ģimenes arhīvs.
54. lpp.	Augstākās tiesas muzejs; Universitas. - Nr. 16 (1965), 20. lpp.
81. lpp.	Ģimenes arhīvs; Temīda. - Nr. 3 (1990), 16. lpp.
Dokumenti	
10., 11. lpp.	Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 17. gads (1936), 560.-565. lpp.
41., 42. lpp.	Augstākās tiesas muzejs.
45. lpp.	Baltische Rechtsangleichung. 10 Jahre Gesetzgebung Estlands und Lettlands. Reval, 1929, 225.-226. lpp.
58., 68. lpp.	Augstākās tiesas muzejs.
71. lpp.	Latvijas Valsts arhīvs, 1635. fonds, 1. apraksts, 61. lieta, 148. lpp.
33. lpp.	Augstākās tiesas muzejs; Senators Augusts Lēbers (Loeber): dzīve un darbs. Rīga, 1995, 56.-57. lpp.;
35. lpp.	turpat, 17. lpp.; Augstākās tiesas muzejs;
53. lpp.	turpat, 42. lpp.; Augstākās tiesas muzejs;
70. lpp.	turpat, 48. lpp.; Augstākās tiesas muzejs.

NO SASTĀDĪTĀJIEM A NOTE FROM THE COMPILERS ОТ СОСТАВИТЕЛЕЙ

Latvijas Senāta senatora, Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes profesora Augusta Lēbera (Loeber) biobibliogrāfijā apkopoti viņa publicēto darbu (1889.-1996. g.) bibliogrāfiskie apraksti un literatūra par viņa dzīvi, zinātnisko un sabiedrisko darbību (1919.-2001. g.)

Biobibliogrāfiju ievada Augusta Lēbera dēla Latvijas Zinātņu akadēmijas ārzemju locekļa profesora, Dr. iur. Dītriha Andreja Lēbera (Loeber) sagatavots biogrāfisks materiāls.

Augusta Lēbera publicēto darbu apraksti kārtoti divās nodaļās - raksti tiesību zinātnē un raksti par ugunsapbedīšanas jautājumiem. Nodaļu ietvaros materiāls kārtots hronoloģiski; gada robežās alfabētiskā secībā vispirms uzrādīti atsevišķi izdotie darbi (atdalīti ar ***), tad pārējās publikācijas vispirms latīņu, tad kirilicas alfabētā. Recenzijas par Augusta Lēbera darbiem ievietotas aiz šo darbu aprakstiem.

Bibliogrāfiskajos aprakstos Augusts Lēbers kā autors nav uzrādīts, izņemot gadījumus, kad darbs uzrakstīts kopā ar līdzautoriem. Tad visi autori uzrādīti aiz darba nosaukuma tādā secībā, kādā tie minēti izdevumā.

Bibliogrāfijai pievienots personu, periodisko izdevumu un saīsinājumu rādītājs. Personu rādītājā minēti A. Lēbera darbu līdzautori un recenzenti, personas, par kurām rakstījis A. Lēbers, kā arī personas, kuras rakstījušas par viņu (147.-152. lpp.). Periodisko izdevumu rādītājā ietverti tie periodiskie izdevumi, no kuriem raksti ievietoti biobibliogrāfijā, periodisko izdevumu nosaukumus uzrādot kopā ar to izdošanas vietu (153.-155. lpp.).

Bibliogrāfiskie apraksti veidoti, izmantojot bibliogrāfiskā apraksta standartus: (1) *Dokumenta bibliogrāfiskais apraksts*. Latvijas standarts, 1994. (2) *International standard bibliographic description* (ISBD; International Federation of Library Associations and Institutions), 1987. (3) *Bibliogrāfiskā apraksta standartu piemērošanas noteikumi analītiskajā aprakstā*. Latvijas normatīvdokuments, 2000.

AUGUSTA LĒBERA PUBLICĒTIE DARBI

AUGUST LOEBER'S PUBLISHED WORKS

ОПУБЛИКОВАННЫЕ РАБОТЫ АВГУСТА ЛЕБЕРА

Raksti tiesību zinātnē Writings in the Field of Law Труды по правоведению

Citu autoru raksti uzskaitīti un sakārtoti šādās grupās:

Rec. – Augusta Lēbera publikācijai īpaši veltīts apcerējums

Disk. – iztirzājums citā kontekstā

Ziņoj. – apraksts par pasākumu sakarā ar Augusta Lēbera publikāciju (pie-
mēram, prezentācija)

Atsauces – šeit atzīmēti Latvijas Senāta spriedumi, kuri atsaucas uz kādu Au-
gusta Lēbera rakstu

Sk. arī – norādes uz raksta papildinātu izdevumu, tulkojumu, pārspiedu-
mu, turpinājumu u. tml.

Nav mēģināts apkopot visus rakstus, kur citēts Augusts Lēbers. Uzskaitē
uzskatāma par izvēli.

1889

1. *Über strafbare Nichterfüllung von Lieferungsverträgen nach deutschem und ausländischem Strafrecht: Inaugural-Dissertation zur Erlangung der juristischen Doctorwürde der juristischen Facultät der Georg-August-Universität zu Göttingen.* - Göttingen: Univ.-Buchdruckerei von W. Fr. Kästner, 1889. - 61 S. - Quellen- und Literaturverz: S. 1-2 (36 Tit.).

Disk.: Liszt F. von. Lehrbuch des Deutschen Strafrechts. - 25. Aufl. - Berlin, 1927. - S. 720.

J. von Olshausen's Kommentar zum Strafgesetz für das Deutsche Reich. - 11. Aufl. - Berlin, 1927. - Bd. 2, S. 1817-1822.

Reichs-Strafgesetzbuch / erläutert von L. Ebermayer [u. a.]. - 4. Aufl. - Berlin, 1929. - S. 1067-1068.

1894

2. Die Fabrikgesetzgebung des Russischen Reiches: übersetzt nach der Ausgabe der Gewerbeordnung (Band XI, Theil II des Codex der Reichsgesetze) von 1887 und nach den Fortsetzungen von 1890, 1891 und 1893 / [übersetzt und erläutert von A. Loeber, A. Sticinsky]. - Riga: N. Kymmell, 1894. - 48 S.

S. a. Nr. 2, 4, 6.

3. Die Fabrikgesetzgebung des Russischen Reiches: Nachtrag und Fortsetzung: (Gesetznovelle vom 14. März 1894 über die Reorganisation der Fabrikinspection und die Dampfkesselsteuer; Instruction für die Beamten der Fabrikinspection; Erläuterungen zu einzelnen Artikeln der Gewerbeordnung) / [übersetzt und erläutert von A. Loeber, A. Sticinsky]. - Riga: N. Kymmell, 1894. - 50 S.

S. a. Nr. 3, 4, 6.

1895

4. Die Fabrikgesetzgebung des Russischen Reiches: Ein Handbuch für Fabrikanten u. Gewerbetreibende: übersetzt und erläutert nach der Ausgabe der Gewerbeordnung (Band XI, Theil II des Codex der Reichsgesetze) von 1893, unter Berücksichtigung der bis zum August 1895 erschienenen Verordnungen / [übersetzt und erläutert von A. Loeber, A. Sticinsky]. - 2. verb. u. verm. Aufl. - Riga: N. Kymmell, 1895. - VI, 176 S.

S. a. Nr. 2, 3, 6.

1899

5. Erbrecht bei zweiter Ehe nach Livländischem Stadtrecht. - Riga: N. Kymmell, 1899. - VII, 115 S. - Bibliogr. u. Anm. in Fußnoten.

Rez.: Erbrecht bei zweiter Ehe nach Livländischem Stadtrecht von Dr. jur. August Loeber vereid. Rechtsanwalt in Riga // Rigasche Rundschau. - Nr. 39 (1899, 17. Febr.), S. 2.

Raksti tiesību zinātnē, 1894-1915

Juristische Literatur: von Dr. jur. A. Loeber. - (Inland) // Dūna-Zeitung. - Nr. 35 (1899. 12. Febr.), S. 1.

Gürgens H. Ein Nachtrag zur Lehre von der ehelichen Gütergemeinschaft nach livländischem Stadtrecht // Juristische Studien. - Nr. 5 (1900), S. 65-116. - (Beilage zur Baltischen Monatsschrift, 1900; [Bd. 50]).

Disk.: Gürgens H. // Das Eherecht der europäischen Staaten und ihrer Kolonien. - Berlin, 1904. - S. 787-805 (hier S. 792, 799).

Berent B. // Das Eherecht der europäischen Staaten und ihrer Kolonien. - 2. Aufl. - Berlin, 1937. - I. Teil, S. 531, 552; auch: Koch G. // Ebenda, S. 583.

Šulcs V. // Baltijas valstis likteņgriežos. - Rīga, 1998. - 13. lpp.; tas pats angļu tulkojumā: The Baltic States at historical crossroads. - Rīga, 1998. - P. 13; 2nd ed. - Rīga, 2001. - P. 19.

Диск.: Барон А. Фрейтаг-Лорингофен. Вступление наследников. - Юрьев, 1905. - С. 251, 279.

Свод гражданских узаконений губерний Прибалтийских / сост. В. Буковский. - Рига, 1914. - С. V, 87, -88, 91, 723, 746, 751-756.

Синайский В. И. Основы гражданского права. - Рига, 1926. - Вып. 2, с. 404.

Atsauce: Senāta Civilā kasācijas departamenta spriedumi, 1937, Nr. 64 (Latvijas Senāta spriedumi, 1918-1940: faksimilizdevums. - 14. sēj., 5444. lpp.).

1913

6. Die Fabrikgesetzgebung des Russischen Reiches: ein Handbuch für Fabrikanten und Gewerbetreibende / [übersetzt und erläutert von A. Loeber, A. Sticinsky]. - 3., verb. und verm. Aufl. - Riga: N. Kymmell, 1913. - VII, 236 S.

S. a. Nr. 2, 3, 4.

1915

7. Решения Гражданскаго Кассационнаго Департамента Правительствующаго Сената за 1914 год с комментаріями [к решениям Nr. 42, 43, 55]... Лебера А. Ф. и др. - Москва, 1915. - С. 135-137, 140, 141, 187-190. - (Архивъ судебной практики и законодательства / под редакцией А. Э. Вормса; год издания 1, Вып. 1).

Disk.: Rumpēters A. // Latviešu Juristu Raksti. - Nr. 12 (1973), 16. lpp.

Диск.: ... // Юридический Вестник. - Кн. 15(3) (1916), с. 199-200.

Atsauce: Senāta Civilā kasācijas departamenta spriedumi, 1922, Nr. 32 (Latvijas Senāta spriedumi, 1918-1940: faksimilizdevums. - Rīga, 1997. - 6. sēj., 2455. lpp.).

1920

8. *Juridiskas personas gribas spēja* // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - [1. g.], Nr. 2/3 (1920), 78.-89. lpp.

Disk.: Būmanis A. // Latviešu konversācijas vārdnīca. - Rīga, 1934-1935. - 11. sēj.: Latvija-Laubana, 21161. sl.

1921

9. *Civiltiesības un civilprocess*: Kara Juridiskos kursus lasīto lekciju konspekts. - [Rīga], 1921. - 122 lpp. - Iesp. ar pavair. aparātu. Manuskripta vietā.

10. *Ievads tiesību zinībās*: pēc Latvijas Augstskolā lasītām lekcijām 1920/21 gadā / Studentu Padomes izdevums. - [Rīga, 1921]. - 133, [5] lpp. - Aut. nav uzrād. Titullapā: Ģeodēzijas-Topogrāf. Litogrāfija.

Sk. arī Nr. 15.

11. *Višpārēja tiesību teorija*: Kara Juridiskos kursus 1920/21 g. lasīto lekciju konspekts. - [Rīga], 1921. - 50 lpp. - Titullapā: Ģeod.-Topogrāf. Daļas Lit.

* * *

12. *Senāta darbība prakses apvienošanā* // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - [2. g.], Nr. 4/6 (1921), 112.-116. lpp.

Disk.: Dišlers K. Latvijas administratīvā procesa ievadjautājumi // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 17. g., Nr. 1 (1936), 1.-53. lpp. - Par A. Lēberu: 8., 21.-23. lpp.

Meļkisis E. // Latvijas Vēstnesis. - Nr. 321 (1998, 29. okt.), 4. lpp.; arī krājumos: Procesuālais taisnīgums. - Rīga, 1998. - 6. lpp. - (LU Zinātniskie raksti, Nr. 617); Tiesu prakses veidošana. - Rīga, 2001. - 9. lpp. - (LU Zinātniskie raksti, Nr. 632).

Sk. arī Nr. 14.

13. *Tiesības uz liķu sadedzināšanu* // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - [2. g.], Nr. 4/6 (1921), 121.-136. lpp.

14. Tiesu iekārtas likumu 259.¹ p. // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - [2. g.], Nr. 1/3 (1921), 21.-28. lpp. - Pārlabojums 47. lpp.: A. Loebers. Tirdzniecības tiesību pārskats. - Rīga, 1926. - 295. lpp. (Bibliogrāfijā Nr. 23).

Disk.: Mincs P. Vēl par 259.¹ pantu // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - [2. g.], Nr. 4/6 (1921), 108.-112. lpp.

Dišlers K. Latvijas administratīvā procesa ievadjautājumi // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 17. g., Nr. 1 (1936), 1.-53. lpp. - Par A. Lēberu: 8., 21.-23. lpp.

Kalacs J. // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 17. g., Nr. 2 (1936), 316.-323. lpp. - Par A. Lēberu: 316. lpp.

Apsīts H. // Darbam un tiesībām. - Rīga, 1939. - 16. lpp.

Meļkisis E. // Latvijas Vēstnesis. - Nr. 321 (1998, 29. okt.), 4. lpp.; arī krājumos: Procesuālais taisnīgums. - Rīga, 1998. - 6. lpp. - (LU Zinātniskie raksti, Nr. 617); Tiesu prakses veidošana. - Rīga, 2001. - 9. lpp. - (LU Zinātniskie raksti, Nr. 632).

Sk. arī Nr. 12.

1922

15. Lekcijas par ievadu tiesību zinātnē: 2 d. / L. U. Studentu Padomes Mācības Līdzekļu Apgādāšanas Komisija. - Rīga: Krājumā L. U. Stud. Pad. grāmatnīcā, 1922. - Pārlabojums 1. daļā 47. lpp.: A. Loebers. Tirdzniecības tiesību pārskats. - Rīga, 1926. - 295. lpp. (Bibliogrāfijā Nr. 23).

[1. d.], - 74 lpp.

2. d. - 51, [1] lpp.

Padomju laikā grāmata nokļuva «specfondā», sk.: Apvienotais novecojušo izdevumu saraksts (1-7), kas nav lietojami Latvijas PSR sabiedriskajās bibliotēkās un grāmatu tirdzniecības tīklā, un novecojušo izdevumu saraksts Nr. 8. - Rīga, 1951. - 111. lpp.

Disk.: Vītiņš V. Vispārējais tiesību pārskats. - Rīga, 1939. - 332 lpp.; 2. izd. / V. Birkava priekšvārds un komentāri. - Rīga, 1993. - 333, [2] lpp., *passim*.

Šulcs V. // Baltijas valstis liktengriežos. - Rīga, 1998. - 13.-22. lpp. (šeit 13.-15. lpp.); tas pats angļu tulkojumā: The Baltic States at historical crossroads. - 2nd ed. (1st ed., 1998). - Rīga, 2001. - P. 19-29 (here p. 19-21).

Meļkisis E. // Latvijas Vēstnesis. - Nr. 321 (1998, 29. okt.), 4. lpp.; arī krājumos: Procesuālais taisnīgums. - Rīga, 1998. - 6. lpp. - (LU Zinātniskie raksti, Nr. 617); Mūsdienu tiesību teorijas atziņas. - Rīga, 1999. - 32. lpp.; Tiesu prakses veidošana. - Rīga, 2001. - 9. lpp. - (LU Zinātniskie raksti, Nr. 632).

Briede J. // Mūsdienu tiesību teorijas atziņas. - Rīga, 1999. - 41., 46. lpp.

Augusta Lēbera publicētie darbi

Kalniņš E. // Likums un Tiesības. - 3. sēj., Nr. 4 (2001), 115.-116. lpp.

Tituls Nr. 15 iekļauts literatūras sarakstā Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes programmās: (1) Civiltiesības / sast. J. Vēbers, 1995; (2) Maģistrantūras studiju programmā: Juridiskā metodes mācība / sast. E. Meļķis, 2001.

Диск.: Клява Г. Я., Плотниекс А. А. Общетеоретическая правовая мысль в Латвии в условиях буржуазной диктатуры // Буржуазная правовая идеология в Прибалтике. - Рига, 1984. - С. 112-139. - О А. Лебере: с. 128-132.

Atsauce: Senāta Administratīvā departamenta spriedumi, 1924, Nr. 27 (Latvijas Senāta spriedumi, 1918-1940: faksimilizdevums. - 2. sēj., 645. lpp.). Sk. arī Nr. 10.

* * *

16. Indosamenta funkciju norobežojumi // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - [3. g.], Nr. 4 (1922), 181.-186. lpp.

Sk. arī Nr. 85.

1923

17. Tirdzniecības tiesību literatūra: piezīmes pie V. Ozoliņa kga darba: «Vekseļu tiesību teorija», Rīga 1922 // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - [4. g.], Nr. 7 (1923), 24.-32. lpp. - Drukas kļūdu labojums: Pārlabojums // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - [4. g.], Nr. 9/10 (1923), 152. lpp.

Atsauce: Senāta Civilā kasācijas departamenta spriedumi, 1939, Nr. 398 (Konradi/Valters. Izvilkumi, 1940. - 16. sēj., 37. lpp.).

1924

18. Tirdzniecības tiesības: 2 d. / pēc Dr. jur. doc. A. Loebera Latvijas Universitātē lasītām lekcijām. - Rīga, [1924]. - Iesp. ar pavair. aparātu. Rokraksta vietā.

1.-2. d. - 305 lpp.

Disk.: Torgāns K. Komentāri saistību tiesībām Civillikumā. - Rīga, 1993. - 156. lpp.; 2. papild. izd. - 1994. - 160. lpp.;

Torgāns K. Civillikums: saistību tiesības un komentāri. - Rīga, 1996. - 294. lpp. (sk. arī 326. lpp.)

Sk. arī Nr. 20., 23.

* * *

19. Par preklusīviem termiņiem // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 5. g., Nr. 1 (1924), 32.-46. lpp.; 5. g., Nr. 4 (1924), 166.-177. lpp.; 5. g., Nr. 5 (1924), 217.-226. lpp. - Atsauces parindēs.

Disk.: Vīnzarājs N. // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 12. g., Nr. 11/12 (1931), 489., 496. lpp.

Bukovskis V. // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 13. g., Nr. 9/10 (1932), 263.-275. lpp.; Nr. 11/12 (1932), 323.-343. lpp. - Par A. Lēberu: 263., 325.-327., 340.-341. lpp.

Civilprocesa likums .. ar paskaidrojumiem / sast. F. Konradi, T. Zvejnieks. - Rīga, 1939. - 180., 231., 433. lpp.

Atsauce: Senāta Civilā kasācijas departamenta spriedumi, 1933, Nr. 41 (Latvijas Senāta spriedumi, 1918-1940: faksimilizdevums. - Rīga, 1998. - 12. sēj., 4937. lpp. = Konradi/Valters. Izvilkumi, 1933. - 9. sēj., 609. lpp.).

1925

20. Tirdzniecības tiesības: (pēc lekcijām, lasītām Latvijas Universitātē 4. māc. gadā): [lekcijas 1.-24.]. - Rīga, [1925]. - 368 lpp. - («Augstskola Mājā»; Nr. 79.-102. Tiesību zinātņu nodaļa). - Aut. nav uzrād. Apakšsēr. nos. Nr. 82., 84.-102.: Tiesību un tautsaimn. nodaļa.

Sk. arī Nr. 18., 23.

* * *

21. Der heutige Rechtszustand. Gesetzgebung: Lettland // Zeitschrift für osteuropäisches Recht. - Jg. 1., Nr. 1 (1925), S. 81-113.

Disk.: Būmanis A. // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 6. g., Nr. 10 (1925), 889.-890. lpp. - Par A. Lēberu: 889. lpp.; A. Būmaņa piezīmes pārspiestas: Līna Birziņa. Augusts Lēbers: dzīve un darbs. - Rīga, 1995. - 5. lpp.

Griķis J. // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 6. g., Nr. 11/12 (1925), 914.-918. lpp. - Par A. Lēberu: 915.-916. lpp.

Magnus Tabellen zum internationalen Recht. - Berlin, 1926. - Erstes Heft: Zivilprozessrecht, S. 46-47.

Berent B. // Das Eherecht der europäischen Staaten und ihrer Kolonien. - 2. Aufl. - Berlin, 1937. - 1. Teil, S. 525-578. - Über A. Loeber: S. 529.

Samson-Himmelstjerna H. von. Die Bedeutung des Schiffsregisters .. - Riga, 1937. - S. 7, 13.

22. Die neuere Rechtsentwicklung. Gesetzgebung: Lettland // Zeitschrift für osteuropäisches Recht. - Jg. 1., Nr. 2 (1925), S. 267-279.

Rez.: ... // Ostrecht. - Jg. 2 (1926), S. 339.

1926

23. Tirdzniecības tiesību pārskats. - Rīga: Valtera un Rapas akc. sab. izdevums, 1926. - 483 lpp. - Uz vāka izd. g.: 1927. - Pārlabojums 230. lpp.: Augusts Loebers // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 9. g., Nr. 1/2 (1928), 3. lpp., 6. atsauce (Bibliogrāfijā apraksts Nr. 38).

Padomju laikā grāmata nokļuva «specfondā», sk.: Apvienotais novecojušo izdevumu saraksts (1-7), kas nav lietojami Latvijas PSR sabiedriskajās bibliotēkās un grāmatu tirdzniecības tīklā, un novecojušo izdevumu saraksts Nr. 8. - Rīga, 1951. - 111. lpp.

Rec.: Pavars A. // Latvju Grāmata. - Nr. 1 (1928, Janv./Febr.), 32. lpp.

Sinaiskis V. - Paraksts: S. V. // Jurists. - 1. g., Nr. 1 (1928), 23.-24. sl.

... // Rigasche Zeitschrift für Rechtswissenschaft. - Jg. 1, H. 3 (1927), S. 205. - (Literatur).

Эльяшов М. - Подпись: М. Э. - (Книга) // Сегодня. - N 95 (30 апр. 1927), с. 6.

Diskusijas:

Pirmskara Latvijā

Rokas grāmata akciju un paju sabiedrību .. darbiniekiem / sast. R. Bērziņš, A. Celmiņš. - Rīga, 1929, *passim*.

Nōges V. Kaubanduseoiguse allikaist Eestis // Ūigus. - 11. aastakäik, Nr. 4 (1930), 163-177 lk.; Nr. 5 (1930), 202-215 lk.; Nr. 9 (1930), 385-392 lk., *passim*.

Čakste K. Nomaksas pirkums Latvijā un ārzemēs // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 12. g., Nr. 6/7 (1931), 232.-271. lpp.; Nr. 8/9 (1931), 294.-328. lpp., *passim*.

Neumann W. Die Gründung der Aktiengesellschaft nach geltendem lett-ländischen Recht // Rigasche Zeitschrift für Rechtswissenschaft. - Jg. 5 (1931). - Sonderbeilage, S. 1-110, *passim*.

Zwingmann O. Handelsfirma, Handelshaus und Handelsgesellschaft // Rigasche Zeitschrift für Rechtswissenschaft. - Jg. 5, H. 2 (1931), S. 95-121, *passim*.

Stegman H. // Rigasche Zeitschrift für Rechtswissenschaft. - Jg. 6, H. 1 (1932), S. 22.

Likumi un Senāta prakse (Latv. un Kriev.) vekseļu, čeku un apdrošinājumu lietās / sast. M. Pereļšteins. - Rīga, 1933, *passim*.

23. Tirdzniecības tiesību pārskats (turpinājums)

Piip A. Kaubandusōigus. - Tartu: Akadeemiline Kooperatiiv, 1933. - XII, 371 lk. - (Tartu Ūliōpilaskonna Toim.; Nr. 4). - Sisu: A. Loeber lisaks ka kaubandusōigustest Lātis: XII, 1., 5., 21.-22., 26., 39., 48., 81., 105., 144., 202., 236., 247., 254., 307., 366. lk. (Vt. ka 2., tāiend. tr. 1939)

Upelnieks K. Vekseļu nolikums. - Rīga, 1933. - 152, 7 lpp., *passim*.

Jurkovska O. // Pašvaldības Darbs. - Nr. 2 (1934), 73., 156., 228., 252., 278., 279., 281. lpp.

Civillikumi ar paskaidrojumiem: lietu tiesības / sast. F. Konradi, A. Valters. - Rīga, 1935, *passim*.

Grīnbergs J. Piezīmes sakarā ar Latvijas tirdzniecības tiesību problēmām // Jurists. - 8. g., Nr. 8/9 (1935), 197.-212. sl.; 9. g., Nr. 1/2 (1936), 15.-34. sl., Nr. 3/4 (1936), 47.-62. sl., Nr. 7/8 (1936), 127.-152. sl.

Balodis V. // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 19. g., Nr. 2 (1938), 476.-483. lpp. (šeit 481. lpp.).

Čakste K. // Zinātnē tēvzemei, 1918-1938. - Rīga, 1938. - 363. lpp.

Kalniņš J. Blanco vekselis. - Rīga, 1938. - 32 lpp., *passim*.

Rozentāls L. Vekseļa pazušanas juridiskās sekas. - Rīga, 1938, *passim*.

Čakste K. Tirdzniecības tiesības. - Rīga, 1939. - Mimeogr. - A. Lēbers pieminēts tekstā: 1. d., 17., 98., 185. lpp.; 2. d., 36., 96. lpp.

Hiršbergs M. Vekseļa galvojums (avals). - Rīga, 1939. - 28 lpp., *passim*.

Piip A. Kaubandusōigus ja - protsess. - 2., tāiend. tr. - Tartu: Akadeemiline Kooperatiiv, 1939. - XII, 427 lk. - Sisu: A. Loeber lisaks ka kaubandusōigustest Lātis: XI, 3., 24-25., 29-30., 43., 52., 101., 144., 209., 334., 394. lk. (Vt. ka 1. tr. 1933, Nr. 50, 53)

Vītiņš V. Jūras tiesības. - Rīga, 1939. - 409 lpp., *passim*.

Vītiņš V. Vispārējs tiesību pārskats. - Rīga, 1939. - 332 lpp.; 2. izd. / V. Birkava priekšvārds un komentāri. - Rīga, 1993, *passim*.

Zwingmann O. Lehrbuch des Handelsrechts. - Riga, 1939, *passim*.

Klot B. von. Das Rechtsgeschäft // Lettlands Zivilgesetzbuch ... - Riga, 1940. - Bd. 2, [Teil] 1, *passim*.

Кацнельсон В. // Закон и суд. - Г. 2, N 18-19 (1931), стб. 583-584.

un citāti daudzos citos darbos.

Latvijas Senāts savos spriedumos vairākkārt ir atsaucies uz Nr. 23. Publicētajos spriedumos atrodamas vairāk nekā 60 atsauces. Daļa no tām ir sako-pota sadalē «Citētas literatūras rādītājs» izdevumā: Latvijas Senāts, 1918-1940: rādītāji Latvijas Senāta spriedumu krājumiem. - Rīga, 1997. - 1. sēj.: Administratīvais departaments, 262. lpp.; Tas pats. - Rīga, 1997. - 2. sēj.: Civilais kasācijas departaments, 857.-858. lpp.

Atsauces uz tituli Nr. 23 bez tam atrodamas krājumos ar izvilkumiem no Senāta spriedumiem: Izvilkumi no Senāta Civilā kasācijas departamenta spriedumiem, citēts: Konradi/Valters; Izvilkumi no Senāta Administratīvā departa-

Augusta Lēbera publicētie darbi

23. Tirdzniecības tiesību pārskats (turpinājums)

menta .. lēmumiem (1923-1933) / sast. K. Ceikels. - Rīga, 1934. - 12., 147., 184., 200., 240. lpp.

Padomju Latvijā

Kalniņš V. Latvijas PSR Valsts un tiesību vēsture. - Rīga, 1972. - 1. sēj., 303. lpp.

Atjaunotajā Latvijā

Šulcs V. // Baltijas valstis likteņgriežos. - Rīga, 1998. - 13.-22. lpp. (šeit 15.-17. lpp.); tas pats angļu tulkojumā: The Baltic States at historical crossroads. - 2nd ed. (1st ed., 1998). - Rīga, 2001. - P. 19-29 (here p. 21-24).

Torgāns K. // Baltijas valstis likteņgriežos. - Rīga, 1998. - 278.-289. lpp. (šeit 283.-284. lpp.); tas pats angļu tulkojumā: The Baltic States at historical crossroads. - 2nd ed. (1st ed., 1998). - Rīga, 2001. - P. 266-280 (here p. 272-273).

Birziņa L. Latvijas Universitātes tiesībzinātnieki. - Rīga, 1999. - 38.-44. lpp.

Lošmanis A. // Latvijas Vēstnesis. - Nr. 173 (1999, 27. maijs), 3. lpp.

Strupiņš A. // Latvijas Vēstnesis. - Nr. 210/212 (1999, 29. jūn.), 15. lpp.

Balodis K. // Sicherungsbereignung im deutsch-lettischen Rechtsvergleich. - Rīga, 2001. - S. 23, 230, 262.

Radionova S. // Likums un Tiesības. - Nr. 2 (2001), 40.-44. lpp.

Cukuls S. // Jurista Vārds. - Nr. 17 (2002, 27. aug.), 4.-5. lpp.

Lazdiņš J. // Tiesību transformācijas problēmas sakarā ar integrāciju Eiropas Savienībā. - Rīga, 2002. - 79.-87. lpp. (šeit 86. lpp.); angļu tulkojumā: 88.-96. lpp. (šeit 96. lpp.).

Tituls Nr. 23 iekļauts literatūras sarakstā Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes programmā: Civiltiesības / sast. J. Vēbers, 1995.

Sk. arī Nr. 18., 20., 31., 86., 231.

* * *

24. *Befreit eine Begnadigung auch von den privatrechtlichen Folgen eines vorhergegangenen strafrechtlichen Urteils?*: (Entscheidung d. Plenarversammlung des Lettland. Senats v. 14. April / 7. Mai 1926) // Rigasche Zeitschrift für Rechtswissenschaft. - Jg. 1, H. 1 (1926/1927), S. 57-60.

25. *Fragen aus dem lettländischen Scheckrecht.* - Bibliogr.: S. 210 // Rigasche Zeitschrift für Rechtswissenschaft. - Jg. 1, H.

4 (1926/1927), S. 210-221.

Disk.: H[ahn] J. // Rigaer Wirtschafts-Zeitung. - Nr. 36 (1927), S. 9.

26. Gesetzgebung auf dem Gebiete des Privatrechts im Jahre 1925: Lettland // Zeitschrift für osteuropäisches Recht. - Jg. 2, Nr. 5/6 (1926), S. 614-629.

Disk.: Blaese H. // Bedeutung und Geltung des römischen Privatrechts in den baltischen Gebieten. - Leipzig, 1936. - S. XI, 73.

Berent B. // Das Eherecht der europäischen Staaten und ihrer Kolonien. - 2. Aufl. - Berlin, 1937. - 1. Teil, S. 525-578. - Über A. Loeber: S. 529.

27. Gesetzgebung. Rechtsprechung. Literatur: Lettland. - Nachweise in Fußnoten // Zeitschrift für osteuropäisches Recht. - Jg. 2., Nr. 1 (1926), S. 155-167.

Rez.: Rechtszustand in Lettland mitgeteilt von Dr. jur. A. Loeber // Ostrecht. - Jg. 2, H. 5 (1926), S. 576-577.

28. Gilt die Russische Handelsordnung (Swod der Reichsgesetze Band XI Teil 2) als Ganzes in Lettland? Ist der cif-Verkäufer anders als f. p. a. zuversichern verpflichtet? Bedeutung des Handelsbrauchs // Rigasche Zeitschrift für Rechtswissenschaft. - Jg. 1, H. 4 (1926/1927), S. 273-275.

29. Literatur des Handelsrechts // Rigasche Zeitschrift für Rechtswissenschaft. - Jg. 1, H. 4 (1926/1927), S. 278-280.

30. Mängelrüge im Handelsverkehr // Rigasche Zeitschrift für Rechtswissenschaft. - Jg. 1, H. 1 (1926/1927), S. 46-51. - Bibliogr.: S. 46.

1927

31. Vekseltiesību pārskats: izvilkums no tā paša autora darba «Tirdzniecības tiesību pārskats». - Rīga: Valtera un Rapas akciju sabiedrības izdevums, 1927. - 94 lpp. - Uz vāka apakšnos.: Izvilkums no «Tirdzniecības tiesību pārskata».

Padomju laikā grāmata nokļuva «specfondā», sk.: Apvienotais novecojušo izdevumu saraksts (1-7), kas nav lietojami Latvijas PSR sabiedriskajās

Augusta Lēbera publicētie darbi

bibliotēkās un grāmatu tirdzniecības tīklā, un novecojušo izdevumu saraksts Nr. 8. - Rīga, 1951. - 111. lpp.

Rec.: Vekseltiesību pārskats. - Paraksts: Em. - (Grāmatu apskats) // Latvijas Kareivis. - Nr. 194 (1927, 31. aug.), 4. lpp.

Рец.: ... // Сегодня. - N 161 (23 июль 1927), с. 6. - (Книга).

Disk.: Upeļnieks K. Vekseļu nolikums. - Rīga, 1933. - 4.-6. lpp.

Bičevskis M., Kvēps M., Repšs A. Vekseltiesības. - Rīga, 1996. - 120 lpp., *passim*.

Atsauces: Senāta Civilā kasācijas departamenta spriedumi, 1936, Nr. 1 (Latvijas Senāta spriedumi, 1918-1940: faksimilizdevums. - Rīga, 1998. - 13. sēj., 5231. lpp.); 1936, Nr. 9 (Turpat. - 13. sēj., 5239. lpp.); 1937, Nr. 6 (Turpat. - 14. sēj., 5239. lpp.); 1938, Nr. 25 (Turpat. - 14. sēj., 5525. lpp.).

Sk. arī Nr. 23., 86.

* * *

32. Bericht über die Gesetzgebung Lettlands im Jahre 1926 // Zeitschrift für Ostrecht. - Jg. 1, H. 2 (1927), S. 207-219.

Диск.: Раевич С. [И.] // Советское право. - N 4 (1928), с. 111.

33. Entscheidungen des Lettländischen Senats (Zivil-Kassationsdepartement). - Nachweise in Fußnoten // Zeitschrift für Ostrecht. - Jg. 1, H. 5/6 (1927), S. 835-839.

Inhalt: 1. Cif-Abladegeschäfte, Leistungs- und Bestimmungs-ort, Dokumentenklausel, Bedeutung der Konnossementsübergabe an den Käufer, falls das Schiff den Bestimmungshafen verläßt, ohne die Ware ausgeladen zu haben.

2. Umrechnungskurs nach dem lettländischen Valutagesetz vom 18. März 1920; Handelsgeschäfte «beim» ausländischen Export bzw. Import.

3. Rechtsfähigkeit bzw. Partefähigkeit einer ausländischen, in Lettland nicht registrierten Aktiengesellschaft.

34. Gesetz betr. Arbeiten und Lieferungen für Bedürfnisse des Staats: Lettland / Vorbemerkung [und Gesetzestext] mitgeteilt und übersetzt von [A.] Loeber // Zeitschrift für Ostrecht. - Jg. 1, H. 7 (1927), S. 937-947.

35. Lettländischer Senat // Zeitschrift für Ostrecht. - Jg. 1, H. 3 (1927), S. 395-399.

Inhalt: 1. Vorkriegsobligationen, die alternativ auf Rubel oder auf eine ausländische Goldwährung lauten, sind nicht nach dem Gesetze vom 17. März 1923 in lettische Währung umzurechnen, sondern nach der Goldparität zurückzuzahlen.

2. Lettland besitzt kein geschriebenes Handelsrecht. Es besteht lediglich Handelsgewohnheitsrecht. - Passivlegitimation des Schiffers bei Ansprüchen gegen den Reeder aus Seeforderungen außerhalb des Heimathafens.

36. Lettländischer Senat, Riga. [Entscheidung] 2. Zulässigkeit der Forderung von 12% für zurückvergütete Überzahlung der Fracht im Transitverkehr // Zeitschrift für Ostrecht. - Jg. 1, H. 8 (1927), S. 1177.

37. Neue Strömungen im Handelsrecht: Vortrag, gehalten im Deutschen Juristen-Verein in Riga am 10. Mai 1927. - Nachweise in Fußnoten // Rigasche Zeitschrift für Rechtswissenschaft. - Jg. 2, H. 4 (1927/28), S. 213-227.

1928

38. Par efektu žirodarījumiem. - Atsauces parindēs // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 9. g., Nr. 1/2 (1928), 1.-16. lpp.

Disk.: Grīnbergs J. Piezīmes sakarā ar Latvijas tirdzniecības tiesību problēmām // Jurists. - 8. g., Nr. 8/9 (1935), 197. sl.; 9. g., Nr. 7/8 (1936), 139. sl.

Šulcs V. // Baltijas valstis likteņgriežos. - Rīga, 1998. - 15. lpp.; tas pats angļu tulkojumā: The Baltic States at historical crossroads. - 2nd ed. - Riga, 2001. - P. 21 (1st ed., 1998).

Sk. arī Nr. 231.

39. Ergänzung des Strafgesetzbuchs zwecks Bekämpfung des unlauteren Wettbewerbs: Lettland / Vorbemerkung [und Gesetzestext in Übersetzung] von A. Loeber // Zeitschrift für Ostrecht. - Jg. 2, H. 6 (1928), S. 770-771.

40. *Das Gesetz über die Veräußerung von Immobilien vom 6. Juni 1928:* Lettland / Vorbemerkung [und Gesetzestext in Übersetzung mit Anmerkungen] von A. Loeber. - Nachweise in Fußnoten // Zeitschrift für Ostrecht. - Jg. 2, H. 12 (1928), S. 1695-1702.

41. *Lettländischer Senat Riga: Vergütung für Überstunden* // Zeitschrift für Ostrecht. - Jg. 2, H. 7 (1928), S. 1019-1020.

42. *Notverordnung betr. Kollektivarbeitsverträge:* Lettland / [Gesetzestext in Übersetzung mit Anmerkungen] von A. Loeber. - Bibliogr.: S. 988 // Zeitschrift für Ostrecht. - Jg. 2, H. 7 (1928), S. 988-989.

43. *Senat:* zur Frage der Vorrechte der Bankforderungen der Bank von Lettland // Zeitschrift für Ostrecht. - Jg. 2, H. 5 (1928), S. 679-681.

1929

44. *Jautājuma par līguma perfekciju.* - Atsauces parindēs // Jurists. - 2. g., Nr. 1 (1929), 3.-7. lpp.

Disk: Bergis P. Biedru atbildība kooperatīvās organizācijās. - Rīga, 1934. - 38. lpp.

Čakste K. Tirdzniecības tiesības. - Rīga, 1939. - Mimeogr. - Diskusija par Nr. 44: 1. d., 140. lpp.

Sināiskis V. Saistību tiesības. - Rīga, 1940. - 21., 131. lpp. [pārspiests 1995. gadā, atsauces trūkst 1995. gada izdevumā].

Atsauce: Senāta Civilā kasācijas departamenta spriedumi, 1932, Nr. 89 (Latvijas Senāta spriedumi, 1918-1940: faksimilizdevums. - Rīga, 1998. - 12. sēj., 4889. lpp.).

45. *Die Besteuerung ausländischen Kapitals in Lettland.* - Nachweise in Fußnoten // Zeitschrift für Ostrecht. - Jg. 3, H. 10 (1929), S. 1347-1358.

Atsauce: Senāta Civilā kasācijas departamenta spriedumi, 1932, Nr. 89 (Latvijas Senāta spriedumi, 1918-1940: faksimilizdevums. - Rīga, 1998. - 12. sēj., 4889. lpp.).

46. *Estland und Lettland* / [Gesetzestext in Übersetzung mit Einleitung und Anmerkungen] von [A.] Loeber, [W.] Grohmann. - Nachweise in Fußnoten // Europäisches Arbeitsvertragsrecht / unter Mitwirkung in- und ausländischer Gelehrten von E. Molitor, H. C. Nipperdey, R. Schott. - Marburg in Hessen: N. G. Elwert, G. Braun, 1929. - 2. T.: (Albanien, Bulgarien, Čechoslowakei, Danzig, Estland, Lettland, Finnland, Litauen, Memel, Polen, Rumänien, Russland, Südslavien, Ungarn) / R. Schott. - (Arbeiten zum Handels-, Gewerbe- und Landwirtschaftsrecht / herausgegeben von E. Heymann, Berlin; Nr. 50). - S. 79-109.

47. *Gesetz über die Vermittlungs- und Kommissionsunternehmungen: Lettland* / Vorbemerkungen von A. Loeber; [Gesetzestext] übersetzt von K. von Bochmann // Zeitschrift für Ostrecht. - Jg. 3, H. 11 (1929), S. 1470-1473.

48. *Gesetz, betreffend Schiffshypotheken und Seeforderungen: Lettland* / Vorbemerkung [und Gesetzestext in Übersetzung] von A. Loeber. - Nachweise in Fußnoten // Zeitschrift für Ostrecht. - Jg. 3, H. 1 (1929), S. 65-77.

Disk: ... // Rigasche Zeitschrift für Rechtswissenschaft. - Jg. 3 (1928/29), S. 216.

Samson-Himmelstjerna H. von. Die Bedeutung des Schiffsregisters ... - Riga, 1937. - S. 7, 15, 29, 50.

Samson-Himmelstjerna H. von // Rigasche Zeitschrift für Rechtswissenschaft. - Jg. 10, H. 4 (1937/1938), S. 261, 263.

49. *Lettländischer Senat: Oncall (Giro a dépôt), Lombardgeschäft, Pfandbestellung zum Nachteil der übrigen Gläubiger (Gesetz vom 3. Juli 1916)* // Zeitschrift für Ostrecht. - Jg. 3, H. 4 (1929), S. 592-594.

S. a. Nr. 130, 131.

50. *Lettländisches Handelsrecht*. - Nachweise in Fußnoten. - (Baltische Rechtsangleichung) // 10 Jahre Gesetzgebung Estlands und Lettlands: Referate der 1. Baltischen Juristenkonferenz zu

- Dorpat (1928). - Reval: F. Wassermann, 1929. - S. 199-228.
Retš.: Grünthal T. // *Ōigus*. - 11. aastakäik, Nr. 5 (1930), 226-234. lk.
(A. Loeber referaadi kohta: 226. lk.).
Disk: Schilling C. von. *Baltische Rechtsangleichung: 10 Jahre Gesetzgebung Estlands und Lettlands: Referate der I. Baltischen Juristen-Konferenz zu Dorpat // Rigasche Zeitschrift für Rechtswissenschaft*. - Jg. 4, H. 2 (1930), S. 131-136. - Über das Referat von A. Loeber: S. 135-136.
Piip A. *Kaubandusoigus*. - Tartu, 1933. - P. 22, 26.
Piip A. *Kaubandusoigus ja - protsess*. - Tartu, 1939. - P. 25, 29.
Stradiņš J. // *Baltijas valstis likteņgriežos*. - Rīga, 1998. - 317.-334. lpp.
(šeit 320. lpp.); *tas pats angļu tulkojumā: The Baltic States at historical crossroads*. - 2nd ed. (1st ed., 1998). - Riga, 2001. - P. 291-314 (here p. 295).
S. a. Nr. 53, 87, 130, 131.

51. *Rechtsprechung in verkehrsrechtlichen Fragen: Lettland*. - Nachweise in Fußnoten // *Zeitschrift für Ostrecht*. - Jg. 3, H. 11 (1929), S. 1494-1505.

Disk.: Berent B. // *Der Zivilprozess in den europäischen Staaten und ihren Kolonien*. - Berlin, 1933. - S. 429

52. [Rezension]. - Bibliogr. in Fußnoten // *Zeitschrift für Ostrecht*. - Jg. 3, H. 11 (1929), S. 1532-1535. - *Rez. des Buches: Handelsübliche Vertragsformeln / zusammengestellt vom Generalsekretariat der Internationalen Handelskammer in Paris*. - Deutsche Ausg., 2. Aufl. - 1928. - 205 S.

1930

53. *Lettländisches Handelsrecht*. - Reval, 1930. - 30 S. - Sonderdruck aus: *10 Jahre Gesetzgebung Estlands und Lettlands: Referate der I. Baltischen Juristenkonferenz zu Dorpat (1928)*. - Reval: F. Wassermann, 1929. - Nachweise in Fußnoten.
S. a. Nr. 50, 87, 130, 131.

* * *

54. *C. I. F. darījumu kontrahentu tiesības un pienākumi*. - *Atsauces parindēs // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis*. - 11. g., Nr. 11/12 (1930), 395.-397. lpp.

Disk.: Grīnbergs J. Piezīmes sakarā ar Latvijas tirdzniecības tiesību problēmām // *Jurists*. - 8. g., Nr. 8/9 (1935), 197. sl.; 9. g., Nr. 3/4 (1936), 58. sl.

55. L. Ū. juriskonsulta Dr. jur. A. Loebera atzinums konkordiju lietā // *Studentu Dzīve*. - Nr. 8 (1930, 20. nov.), 4. lpp. - (Konkordiju idejiskie pamatojumi, nodibināšanās, uzbūve un darbība; 2. turpinājums: kādos apstākļos nodibinājās konkordijas; 3).

56. Ženēvas 1930. g. Starptautiskā konferencē par vekseltiesību unifikāciju pieņemtais Uniformais likums par pārvedu un vienkāršiem vekseliem. - Atsauces: 449.-453. lpp. // *Tieslietu Ministrijas Vēstnesis*. - 11. g., Nr. 9 (1930), 299.-340. lpp.; Nr. 10 (1930), 371.-387. lpp.; Nr. 11/12 (1930), 432.-453. lpp.

Disk.: Čakste K. // *Zinātne tēvzemei, 1918-1938*. - Rīga, 1938. - 364. lpp.
Kalniņš J. Blanko vekselis. - Rīga, 1938. - 8., 32. lpp.

Rozentāls L. Vekselja pazušanas juridiskās sekas. - Rīga, 1938. - 8., 34. lpp.
Vinzarājs N. // *Tieslietu Ministrijas Vēstnesis*. - 19. g., Nr. 4 (1938), 1142.-1149. lpp. - Par A. Lēberu: 1143., 1147.-1149. lpp.; pārspiests grāmatā: *Vekselju likums* / sast. B. Akers. - Rīga, 1938. - 73., 76.-78. lpp.

Lūkins V. // *Tieslietu Ministrijas Vēstnesis*. - 20. g., Nr. 3 (1939), 944.-952. lpp. - Par A. Lēbera darbību Ženēvas konferencē: 948.-949. lpp.

Bičevskis M. ... [u. c.] *Vekseltiesības*. - Rīga, 1996, *passim*.

Šulcs V. // *Baltijas valstis likteņgriežos*. - Rīga, 1998. - 13.-22. lpp. (šeit 19. lpp.); tas pats, angļu tulkojumā: *The Baltic States at historical crossroads*. - 2nd ed. (1st ed., 1998). - Rīga, 2001. - P. 19-29 (here p. 24).

Torgāns K. // *Baltijas valstis likteņgriežos*. - Rīga, 1998. - 278.-289. lpp. (šeit 284. lpp.); tas pats angļu tulkojumā: *The Baltic States at historical crossroads*. - 2nd ed. (1st ed., 1998). - Rīga, 2001. - P. 266-280 (here p. 273).

Sk. arī Nr. 85., 154.

57. Abänderung des Kreditgesetzes: Lettland / Vorbemerkung von A. Loeber; [Gesetzestext] übersetzt von K. v. Bochmann. - Nachweise in Fußnoten // *Zeitschrift für Ostrecht*. - Jg. 4, H. 8/9 (1930), S. 838-844.

58. Eheliches Güterrecht nach livländischem Stadtrecht: Lettland: [Lettländischer Senat. Entscheidung von 1924] // Rigasche Zeitschrift für Rechtswissenschaft. - Jg. 4, H. 1 (1930), S. 48-53.

Augusta Lēbera publicētie darbi

Disk.: Berent B. // Das Eherecht der europäischen Staaten und ihrer Kolonien. - 2. Aufl. - Berlin, 1937. - I. Teil, S. 525-578. - Über A. Loeber: S. 553.

59. *Das einheitliche Wechselgesetz vom Jahre 1930.* - Nachweise in Fußnoten // *Rigasche Zeitschrift für Rechtswissenschaft.* - Jg. 4, H. 3 (1930), S. 183-189; H. 4 (1930), S. 241-253.

Disk.: H[ahn] J. // *Rigaer Wirtschafts-Zeitung.* - Nr. 24 (1930), S. 292.

Nõges V. // *Õigus.* - 12. aastakäik (1931), 157 lk.

Nottbeck H. von // *Zeitschrift für osteuropäisches Recht.* - Jg. 5 (1939), S. 605.

Робинзон Я. Д. *Балтийская юридическая уния.* - Каунас, 1937. - С. 6.

60. *Fonti e Lineamenti della Legislazione Lettone in materia di Diritto Privato.* - References in footnotes // *Annuario di Diritto Comparato e di Studi Legislativi.* - Vol. 4-5, Pt. 1 (1930), p. 73-84.

Disk.: F[reymann] R. v[on] // *Rigasche Zeitschrift für Rechtswissenschaft.* - Jg. 4 (1930), S. 291-292.

Sinaiskis V. // *Jurists.* - 4. g., Nr. 4 (1931), 124. sl.

Montel A. // *Rivista internazionale di filosofia del diritto (Milano).* - Vol. 12 (1932), p. 149-154. - Di A. Loeber: p. 150.

Fubini R. // *Revue trimestrielle de droit civil (Paris).* - Vol. 32 (1933), p. 774-777. - Sur A. Loeber: p. 775.

61. *Fonti e Lineamenti di Diritto Commerciale Lettone.* - References in footnotes // *Annuario di Diritto Comparato e di Studi Legislativi.* - Vol. 4-5, Pt. 1 (1930), p. 85-106.

Disk.: F[reymann] R. v[on] // *Rigasche Zeitschrift für Rechtswissenschaft.* - Jg. 4 (1930), S. 291-292.

Sinaiskis V. // *Jurists.* - 4. g., Nr. 4 (1931), 124. sl.

Montel A. // *Rivista internazionale di filosofia del diritto (Milano).* - Vol. 12 (1932), p. 149-154. - Di A. Loeber: p. 150.

Fubini R. // *Revue trimestrielle de droit civil (Paris).* - Vol. 32 (1933), p. 774-777. - Sur A. Loeber: p. 775.

62. *[Rezension]* // *Rigasche Zeitschrift für Rechtswissenschaft.* - Jg. 4, H. 1 (1930), S. 61-65. - Rez. des Buches: Hein J. *Grundriss des Treuhandrechts: eine systematische Darstellung.* - Berlin: G. Stilke, 1929. - 311 S.

1931

63. 1931. g. Ženēvas konferences otrā sesijā pieņemtā *Uniformā čeku likuma piemērošana Latvijā* // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 12. g., Nr. 6/7 (1931), 272.-280. lpp.

Disk.: Čakste K. // Zinātne tēvzemei. 1918-1938. - Rīga, 1938. - 364. lpp.
Sk. arī Nr. 85., 153., 231.

64. *Frankatūra pēc L[atvijas] c[ivil] l[ikuma] 4265. p[anta].* - Atsauces parīdēs // Jurists. - 4. g., Nr. 6/7 (1931), 165.-172. sl.

65. *Jautājumā par apdrošināšanas tiesību unifikāciju* // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 12. g., Nr. 8/9 (1931), 329.-332. lpp.

Disk.: Grinbergs J. Piezīmes sakarā ar Latvijas tirdzniecības tiesību problēmām // Jurists. - 8. g., Nr. 8/9 (1935), 197. sl.; 9. g., Nr. 7/8 (1936), 134. sl.
Sk. arī Nr. 66.

66. *Aufruf [zur Unifikation der Rechtsgrundsätze für die Privatversicherung]* // Rigasche Zeitschrift für Rechtswissenschaft. - Jg. 5, H. 2 (1931), S. 146-148.

Sk. arī Nr. 65.

67. *Das Schiedsgerichtswesen in Lettland* / [A.] Loeber. Lettländische (altrussische) Zivilprozeßordnung v. 1864, Fassung v. J. 1914 / [Gesetzestext in] Übersetzung und Anmerkungen von [A.] Loeber. - Nachweise in Fußnoten // Internationales Jahrbuch für Schiedsgerichtswesen in Zivil- und Handelssachen. - Berlin, 1931. - Bd. 3., S. 17-32, 262-265.

Bespr.: Kleinfeller G. // Archiv für die civilistische Praxis. - [Heidelberg], 1933. - S. 376-380. - Über A. Loeber: S. 377.

Disk: Weltwirtschaftliches Archiv. - [Jena], 1931. - Bd. 34, S. 292 (hh).

Pommers A. Šķīrējtiesas spriedumu nozīme ... - Rīga, 1938. - 6.-7., 48. lpp.

Civilprocesa likums .. ar paskaidrojumiem / sast. F. Konradi, T. Zvejnieks. - Rīga, 1939. - 437. lpp.

Atsauce: Senāta Civilā kasācijas departamenta spriedumi, 1934, Nr. 515 (Konradi/Valters. Izvilkumi, 1933. - 11. sēj., 234. lpp.); 1936, Nr. 426 (Konradi/Valters. Izvilkumi, 1933. - 12. sēj., 629. lpp.); 1936, Nr. 112 (Latvijas Senāta spriedumi, 1918-1940: faksimilzdevums. - Rīga, 1998. - 13. sēj., 5331. lpp.

Augusta Lēbera publicētie darbi

= Konradi/Valters. Izvilkumi, 1933. - 13. sēj., 170. lpp.); 1938, Nr. 597 (Konradi/Valters. Izvilkumi, 1933. - 14. sēj., 561. lpp.).

68. Die seerechtliche Gesetzgebung Lettlands: (Zusammenstellung) / Vorbemerkung [und Gesetzestext mit Anmerkungen] von A. Loeber; [Gesetzestext] übersetzt von A. Loeber und K. von Bochmann. - Gesetzestext in Übersetzung von K. von Bochmann: S. 726-728 // Zeitschrift für Ostrecht. - Jg. 5, Nr. 10 (1931), S. 720-728.

1932

69. Jautājuma par nodokļu likumu saskaņošanu // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 13. g., Nr. 11/12 (1932), 311.-315. lpp.

Atsauce: Senāta Civilā kasācijas departamenta spriedumi, 1934, Nr. 308 (Konradi/Valters. Izvilkumi, 1939. - 11. sēj., 36. lpp.).

70. Minderheitsrechte und Stimmrechtsaktien. - Nachweise in Fußnoten // Rigasche Zeitschrift für Rechtswissenschaft. - Jg. 6, H. 2 (1932), S. 65-80.

Disk.: Grīnbergs J. Piezīmes sakarā ar Latvijas tirdzniecības tiesību problēmām // Jurists. - 8. g., Nr. 8/9 (1935), 197. sl.; 9. g., Nr. 1/2 (1936), 30. sl.

1933

71. Fiduciari darījumi // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 14. g., Nr. 9/10 (1933), 221.-231. lpp.

Disk.: Šulcs V. // Baltijas valstis likteņgriežos. - Rīga, 1998. - 13.-22. lpp. (šeit 15. lpp.); tas pats angļu tulkojumā: The Baltic States at historical crossroads. - 2nd ed. (1st ed., 1998). - Rīga, 2001. - P. 19-29 (here p. 21).

Balodis K. Sicherungsübereignung im deutsch-lettischen Rechtsvergleich. - Riga, 2001. - S. 23, 196-197.

Atsauce: Senāta Civilā kasācijas departamenta spriedumi, 1935, Nr. 52 (Latvijas Senāta spriedumi, 1918-1940: faksimilizdevums. - Rīga: 1998. - 13. sēj., 5141. lpp.); 1938, Nr. 15 (Turpat. - 14. sēj., 5515. lpp. = Konradi/Valters. Izvilkumi. - 14. sēj., 291. lpp.)

Sk. arī Nr. 231.

72. Latvijas civillikumu 3482. pants (1925. g. red.). - Atsauces parindēs // Jurists. - 6. g., Nr. 2 (1933), 33.-38. sl.

73. *Der Art. 5 der Sprachenverordnung*. - Nachweise in Fußnoten. - (Aus dem Rechtsleben) // *Rigische Zeitschrift für Rechtswissenschaft*. - Jg. 6, H. 4 (1933), S. 231-233.

74. [*Rezension*] // *Zeitschrift für Ostrecht*. - Jg. 7, H. 11 (1933), S. 984-986. - Rez. des Buches: Lühe H. v. d. Die internationale juristische Person: (Abhandlungen aus dem Seminar für Völkerrecht und Diplomatie an der Universität Göttingen). - Göttingen, 1931. - 85 S.

1934

75. [*Рецензия*] // *Закон и суд*. - 5-й г. изд., N 8 (1934), стб. 1705-1707. - Рец. на кн.: *Likumi un Senāta prakse* (Latv. un Kriev.) tirdzniecības lietās / sast. M. Pereļšteins; A. Valtera red. - Rīga: Jurists, 1934. - 182 lpp.

1935

76. *Tirdzniecības tiesības*. - (Latvija. Tiesības) // *Latviešu konversācijas vārdnīca / galvenie redaktori: A. Švābe, A. Būmanis, K. Dišlers*. - Rīga: A. Gulbis, 1935. - 11. sēj.: *Latvija-Laubana*. - 21139.-21158. sl. - Aut. uzrād. VIII lpp.

Disk.: Grīnbergs J. Piezīmes sakarā ar Latvijas tirdzniecības tiesību problēmām // *Jurists*. - 8. g., Nr. 8/9 (1935), 197. sl.

Grīnbergs J. // *Tieslietu Ministrijas Vēstnesis*. - 17. g., Nr. 2 (1936), 343.-352. lpp. (šeit: 343.-344. lpp.).

Torgāns K. *Komentāri saistību tiesībām Civillikumā*. - Rīga, 1993. - 9. lpp.; 2. papild. izd. - 1994, 9. lpp.

Torgāns K. // *Baltijas valstis likteņgriežos*. - Rīga, 1998. - 278.-289. lpp. (šeit 283. lpp.); tas pats angļu tulkojumā: *The Baltic States at historical crossroads*. - 2nd ed. (1st ed., 1998). - Rīga, 2001. - P. 266-280 (here p. 272).

Blūzma V. // *Latvijas Universitātei – 80*. - Rīga, 1999. - 208.-212. lpp. (šeit 210. lpp.).

Tituls Nr. 76 iekļauts literatūras sarakstā Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes Maģistrantūras programmā: *Līgumu tiesību un deliktu tiesību problēmas / kursa vadošais mācībspēks K. Torgāns, 2000*.

Sk. arī Nr. 231.

1936

77. Prof. A. Loebera referāts par Senāta vēsturi. - Priekšv. parakst. A[leksandrs] M[engelsons]. - (Latvijas tiesu vēsture) // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 17. g., Nr. 3 (1936), 560.-565. lpp.

Disk.: Tieslietu ministrijas un tiesu vēsture. - Rīga, 1939. - 191.-198. lpp. (bez atsaucēs).

Rumpēters A. // Latviešu Juristu Raksti. - Nr. 12 (1973), 1.-26. lpp., *passim*. Šilde Ā. Valstsvīri un demokrāti. - Brooklyn, N.Y., 1985. - 130.lpp.

Šulcs V. // Baltijas valstis likteņgriežos. - Rīga, 1998. - 13.-22. lpp. (šeit 19. lpp.); tas pats angļu tulkojumā: The Baltic States at historical crossroads. - 2nd ed. (1st ed., 1998). - Rīga, 2001. - P. 25.

Izvilumi: Biobibliogrāfijā 10.-11. lpp.

Sk. arī Nr. 190., 231.

78. *Aus der neueren Handelsrechtsgesetzgebung Lettlands. - Nachweise in Fußnoten // Zeitschrift für osteuropäisches Recht. - N. F., Jg. 3, H. 2 (1936/37), S. 81-100.*

Disk.: Grinbergs J. Piezīmes sakarā ar Latvijas tirdzniecības tiesību problēmām // Jurists. - 8. g., Nr. 8/9 (1935), 197. sl.; 9. g., Nr. 7/8 (1936), 142. sl.

Grinbergs J. // Latvijas Universitātes Akadēmiskās sabiedrisko zinātņu biedrības rakstu krājums. - Rīga, 1939. - 2. sēj., 166.-175. lpp. - Par Nr. 78: 174. lpp.

1937

79. *Die Gesellschaft (G) nach dem lettländischen Ziwilgesetzbuch vom Jahre 1937 (ZGB). - Nachweise in Fußnoten // Rigasche Zeitschrift für Rechtswissenschaft. - Jg. 10, H. 2 (1937/38), S. 67-83.*

Disk.: Blaese H. // Zeitschrift für osteuropäisches Recht. - N. F., Jg. 5 (1938/39), S. 487-501. - Über A. Loeber: S. 500.

H[ahn] J. // Rigaer Wirtschaftszeitung. - Nr. 5 (1938), S. 49.

Grinbergs J. // Latvijas Universitātes Akadēmiskās sabiedrisko zinātņu biedrības rakstu krājums. - Rīga, 1939. - 2. sēj., 166.-175. lpp. - Par Nr. 79: 169.-171., 174. lpp.

Skribanowitz T. Die Genossenschaft des lettländischen Rechts. - Berlin, 1939. - S. 16-17, 76.

Zwingmann O. Lehrbuch des Handelsrechts. - Rīga, 1939. - S. 133, 166.

Blaese H. // Baltisches Recht. - Jg. 1, Nr. 1 (1962, Juni), S. 7.

Raksti tiesību zinātnē, 1936-1993

Grūtups A., Kalniņš E. Civillikuma komentāri: lietu tiesības. - Rīga, 2002. - 253. lpp.

80. *Rassegna di letteratura giuridica Lettone: Anno 1932 // Bibliografia Giuridica Internazionale.* - Vol. 1, Nr. 4 (1937), p. 407-411.

S. a. Nr. 84.

1938

81. *Das lettische Aktiengesetz vom 28. Dezember 1937.* - Nachweise in Fußnoten // *Zeitschrift für osteuropäisches Recht.* - N. F., Jg. 4, H. 11 (1938), S. 698-717.

Bespr.: - Unterschrift: N. Dr. // *Libausche Zeitung.* - Nr. 211 (1938, 17. Sept.), S. 6.

Disk.: Šulcs V. // *Baltijas valstis likteņgriežos.* - Rīga, 1998. - 13.-22. lpp. (šeit 19. lpp.); tas pats angļu tulkojumā: *The Baltic States at Historical Crossroads.* - 2nd ed. (1st ed., 1998). - Rīga, 2001. - P. 26.

S. a. Nr. 231.

1939

82. *Das lettische Gesetz vom 4. Juli 1939 betr. den Übergang von Handelsunternehmen.* - Nachweise in Fußnoten // *Zeitschrift für osteuropäisches Recht.* - N. F., Jg.6, Nr. 5/6 (1939), S. 171-177.

83. *Das neue lettische Gesetz über die Handelsvollmachten.* - Nachweise in Fußnoten // *Zeitschrift für osteuropäisches Recht.* - N. F., Jg. 5, H. 9/10 (1939), S. 568-577.

1940

84. *Rassegna di letteratura giuridica Lettone: anni 1925-1931 / a cura del A. Loeber // Annuario di Diritto Comparato e di Studi Legislativi.* - Vol. 11, Pt. 1 (1940), p. 234-248.

S. a. Nr. 80.

1993

85. *Raksti par vekseļu un čeku tiesībām žurnālā Tieslietu Ministrijas Vēstnesis, 1922.-1931. g.* - Rīga: D. A. Lēbera iz-

devniecība, 1993. - [111] lpp. - Pārspiedums.

Saturs: Indosamenta funkciju norobežojumi // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - Nr. 4 (1922).

Ženēvas 1930. g. Starptautiskā konferencē par vekseļtiesību unifikāciju pieņemtais Uniformais likums par pārvedu un vienkāršiem vekseļiem // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - Nr. 9, 10, 11/12 (1930).

1931. g. Ženēvas konferences otrā sesijā pieņemtā Uniformā čeku likuma piemērošana Latvijā // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - Nr. 6/7 (1931).

Sk. arī Nr. 16., 56., 63.

86. Vekseļu un čeku tiesību pārskats. Rīga, 1926.-1927. g. - Rīga: D. A. Lēbera izdevniecība, 1993. - [115] lpp. - Pārspiedums no: (1.) Vekseļtiesību pārskats. - Rīga: Valtera un Rapas akciju sabiedrības izdevums, 1927. - 94 lpp. - (2.) Čeks, tirgoniskā asig-nācija un kredītvēstule // Tirdzniecības tiesību pārskats. - Rīga: Valtera un Rapas akc. sab. izdevums, 1926. - 2. grām., 3. nodalījums, 361.-372.lpp.

Sk. arī Nr. 23., 31.

1996

87. Lettländisches Handelsrecht // 10 Jahre Gesetzgebung Estlands und Lettlands: Referate der 1. Baltischen Juristenkonferenz zu Dorpat (1928). - Hamburg: D. A. Loeber, [1996]. - S. 199-228. - (Baltische Rechtsangleichung). - Nachweise in Fußnoten. - Nachdr. der Ausg.: 10 Jahre Gesetzgebung Estlands und Lettlands: Referate der 1. Baltischen Juristenkonferenz zu Dorpat (1928). - Reval: F. Wassermann, 1929. Nachdr. aus Anlass der 18. baltischen Konferenz zur Geschichte der Wissenschaften am 17.-19. Januar 1996 in Riga. Auf der Titelblatt-Rückseite bei einem Teil des Nachdrucks Text auch in lettisch: Pārspiests sakarā ar 18. Baltijas zinātņu vēstures konferenci Rīgā 1996. g. 17.-19. janvārī.

S. a. Nr. 50, 53, 130, 131.

Ar tiesību zinātni nesaistītie raksti
Writings in Fields Other than Law
Труды, не связанные с правоведением

1925

88. *Ein Verein für Feuerbestattung in Riga: Feuerbestattung und Urnenfriedhof* // Rigasche Rundschau. - Nr. 139 (1925, 29. Juni), S. 9.

1926

89. *Feuerbestattung* // Die Woche im Bild (Riga). - Jg. 3, Nr. 12/13 (1926), S. 188-190: Ill.

1927

90. *Das Feuerbestattungsgesetz* // Rigasche Rundschau. - Nr. 170 (1927, 3. Aug.), S. 5.

91. *Das lettländische Feuerbestattungsgesetz* // Deutsche Flamme. - Jg. 4, H. 35, Nr. 9 (1927, 15. Sept.), S. 517-518.

1928

92. *Kur Rīgas Mežakapos ierīkos krematoriju.* - Paraksts: Ms. // Jaunākās Ziņas. - Nr. 106 (1928, 12. maijs), 21. lpp.: il.

Saturā: Latvijas Ugunsapbedīšanas biedrības dibinātāja, pirmā priekšsēdētāja A. Lēbera izteikumi par kremāciju un krematorijas celtniecību.

Pārspiests: Dabas un vēstures kalendārs 1996. gadam. - Rīga, 1995 (Bibliogrāfijā Nr. 247), 177.-178. lpp.

Sk. arī Nr. 247.

LITERATŪRA PAR AUGUSTU LĒBERU

LITERATURE ON AUGUST LOEBER ЛИТЕРАТУРА ОБ АВГУСТЕ ЛЕБЕРЕ

Atzīmēti pieminējumi pēc Latvijas Republikas dibināšanas 1918. gadā. Nav iekļauta literatūra par 1993. gadā dibināto «Senatora Augusta Lēbera fondu» (Bibliogrāfijā Nr. 241)

1919

93. *Ministru Kabineta sēde* // Valdības Vēstnesis. - Nr. 28 (1919, 2. sept.), 4. lpp.

Saturā: Lēmums par A. Lēbera iecelšanu par Latvijas Augstskolas pagaidu dekānu Ekonomiski juridiskā fakultātē.

94. *Latvijas Augstskolas pagaidu dekānu paziņojumi par uzņemšanas papildu noteikumiem atsevišķās fakultātēs*: Ekonomiski juridiskā fakultāte. - Paraksts: Pagaidu dekāns: dr. jur. Loebers // Valdības Vēstnesis. - Nr. 37 (1919, 14. sept.), 3. lpp.

1920

95. *Iecelšanas*: rezolūcija Nr. 113., 24. janvārī 1920. g. - (Valdības iestāžu paziņojumi) // Valdības Vēstnesis. - Nr. 28 (1920, 4. febr.), 2. lpp.

Saturā: Par A. Lēbera apstiprināšanu par docentu Latvijas Augstskolas Juridiski ekonomiskā fakultātē.

96. *Iz augstskolas dzīves*. - Paraksts: Vox. - (Skolu lietas) // Baltijas Vēstnesis. - Nr. 92 (1920, 23. apr.), 3. lpp.

Saturā: A. Lēbers lekcijas sācis lasīt valsts valodā, līdz tam - krieviski.

1919-1924

Reproducēts: Universitas. - Nr. 16 (1965), 17. lpp.; pārspiests: Izglītība. - Nr. 38 (1990, 24. okt.), 11. lpp.: Biobibliogrāfijā 58. lpp.
Sk. arī Nr. 201., 216.

1922

97. *Pārmaiņas tiesu resora sastāvā*: Augstākās disciplinārās tiesas sastāvs. - (Kronika) // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - [3. g.], Nr. 5 (1922), 241.-242. lpp.

Saturā: Par A. Lēbera ievēlēšanu Augstākās disciplinārās tiesas sastāvā.

98. *Veel kord kohtute lahutamise küsimusest* / J. Arro // Ūigus. - 3. aastakäik, Nr. 2 (1922), 34-40 lk.

Sisu: A. Loeber Lāti kohtu toimingust: 39-40 lk.

1923

99. *Latvijas universitate* // Latvis. - Nr. 609 (1923, 29. sept.), 3. lpp.

Saturā: A. Lēbera ievēlēšana par universitātes juriskonsultu.

100. *Rīgas Juristu Biedrības sapulce 13. septembrī 1923. g.* // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - [4. g.], Nr. 5/6 (1923), 229.-239. lpp.

Saturā: A. Lēbers piedalās debatēs jautājumā par kvorumu tautas nobalsošanā: 238.-239. lpp.

Ūiņoj.: Latvis. - Nr. 597 (1923, 14. sept.), 2. lpp.

1924

101. *Tieslietu Ministrijas Vēstnesis*. Izdevēja - Tieslietu Ministrija. Redaktors - doc. K. Dišlers, 1920-1924 / J. Sūna // Latvju Grāmata. - Nr. 2 (1924), 165.-166. lpp.

Saturā: Par A. Lēbera rakstiem žurnālā: 166. lpp.

102. *Vācu okupācijas parādi.* - Par A. Lēbera atsaukumi: 199. lpp. // Pašvaldības Balss. - Nr. 3 (1924), 199.-200. lpp.

1925

103. *Latvijas Universitātes juridiskās fakultātes darbība* / J. Griķis // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 6. g., Nr. 3 (1925), 726.-732. lpp.

Saturā: Par A. Lēbera darbību: 727., 730. lpp.

104. *Tautsaimniecības un tiesību zinātņu fakultāte* // Latvijas Universitātes piegādu darbības pārskats, 1919.-1924. - Rīga: Latvijas Universitātes izdevums, 1925. - 261.-290. lpp.

Saturā: Par A. Lēbera līdzdalību Latvijas Universitātes izveidošanā 1919. gadā, darbojoties Juridiskās fakultātes «kodolā»: 278. lpp.

Par A. Lēbera darbību Latvijas Universitātē: 265.-266., 268., 279., 286., 289. lpp.

105. *Zeitschrift für Osteuropäisches Recht* / A. Būmanis. - Paraksts: A. B. - (Bibliogrāfija) // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 6. g., Nr. 10 (1925), 889.-890. lpp.

Saturā: Par A. Lēbera rakstiem žurnālā.

106. *Die Hochschulen* / A. von Tobien. - Nachweise in Fußnoten // Tobien A. von. Die livländische Ritterschaft in ihrem Verhältnis zum Zarismus und russischen Nationalismus. - Riga: Verlag der Buchhandlung G. Löffler, 1925. - Bd. 1, 2. Kap.: Russifizierung des Schulwesens, S. 308-356.

Im Inhalt: Gutachten von 1909 von Rechtsanwalt Dr. jur. A. Loeber über die Bedeutung des Provinzialrechts als selbständiges Lehrfach an der Universität Dorpat: S. 344.

1924-1927

1926

107. [A. Lēbera lekciju kurss «Tirdzniecības tiesības»] // Latvijas Tautas Universitātes 5 gadu darbības pārskats. - Rīga, 1926. - 20., 30.-31. lpp.; Latvijas Tautas Universitātes informācijas lapas; Latvis. - Nr. 1479 (1926, 12. sept.), 11. lpp.

108. *Tautsaimniecības un tiesību zinātņu fakultāte* // Latvijas Universitātes divgadu darbības pārskats, 1924.-1926. - Rīga: Latvijas Universitātes izdevums, 1926. - 168.-184. lpp.

Saturā: Par A. Lēbera darbību: 183.-184. lpp.

109. *Ugunsapbedīšanas biedrība Latvijā* // Latvis. - Nr. 1300 (1926, 2. febr.), 3. lpp.

Saturs: A. Lēbera ievēlēšana par jaunās biedrības priekšnieku; Lūgums par krematorijas ierīkošanu: turpat, 5. marts, 6. lpp.

Sk. arī Nr. 111.

110. *Uz noteikumu par apbalvošanu ar Triju zvaigžņu ordeni 8. p. pamata ordeņa dome izsludina: ar Triju zvaigžņu ordeni apbalvoto 1. sarakstu: III šķira. Nr. 88: Senators Augusts Loebers, 1926. g. 16. novembrī // Valdības Vēstnesis. - Nr. 260 (1926, 17. nov.), 3. lpp.*

1927

111. *Likums par ugunsapbedīšanu: (1. un 2. lasījums): [nolasīts Latvijas Republikas II Saeimas VII sesijas 11. sēdē 1927. g. 22. novembrī] / referents K. Dišlers // Latvijas Republikas II Saeimas stenogramas. VII sesija, 1927. gads / Latvijas Republikas Saeimas izdevums. - Rīga, 1927. - 482.-484. sl.*

Saturā: Arī par A. Lēbera līdzdalību likumprojekta izstrādāšanā.

112. *Tautsaimniecības un tiesību zinātņu fakultāte* // Latvijas Universitātes darbības pārskats, 1926/27 akad. gads. - Rīga: Latvi-

Literatūra par Augustu Lēberu

jas Universitātes izdevums, 1927. - 133.-156. lpp.

Saturā: Par A. Lēbera darbību: 134., 140., 151., 155. lpp.

113. *John August Loeber / E. Seuberlich // Stammtafeln Deutsch-baltischer Geschlechter / bearbeitet von E. Seuberlich. - Leipzig: Zentralstelle für dt. Personen u. Familiengeschichte E. V., 1927. - Bd. 2, 2. Reihe, Sp. 286. - (Deutsche Stammtafeln in Listenform / herausgegeben von der Zentralstelle für Deutsche Personen- und Familiengeschichte E. V.).*

1928

114. *Latvijas Universitātes darbības pārskats 1927/28 akad. gads. - Rīga: Latvijas Universitātes izdevums, 1928. - 198 lpp.*

Saturā: Par A. Lēbera darbību: 149., 151., 153.-154., 164.-165., 167.-168., 195. lpp.

115. [Attēls]: *Tieslietu ministrijas senāta un apgabala tiesas locekļi // Latvijas Republika desmit pastāvēšanas gados / galvenais redaktors A. Bīlmanis, redaktors sastādītājs J. Izaks, literāriskais redaktors L. Skalbe. - Rīga: Grāmatrūpniecības akciju sabiedrība Golts un Jurjāns, 1928. - 502. lpp.; Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 9. g., Nr. 10/11 (1928), 1 lpp. il. starp 352. un 353. lpp. - Publicēts ar nos.: Tiesu darbinieki. Senāts, Tiesu Palāta un Rīgas Apgabaltiesa.*

116. *Kultūras fonda domes sēde 1928. g. 27. februārī: prēmijas zinātn. grāmatām. 28.: Prof. A. Loeberam par darbu «Latvijas tirdzniecības tiesību pārskats»... - (Valdības iestāžu paziņojumi) // Valdības Vēstnesis. - Nr. 50 (1928, 2. marts), 1. lpp.*

117. *Personālie pabalsti // Kultūras fonds, 1920-1928 / Kultūras fonda izdevums. - Rīga, 1928. - 10. nod., 129.-135. lpp.*

1927-1929

Saturā: Arī lēmums par Kultūras fonda godalgas piešķiršanu A. Lēberam.

118. *Aperçu de la situation et de l'activité de l'Université de Lettonie pendant l'année scolaire 1927/1928* // Latvijas Universitātes raksti. - Rīga, 1928. - 19. [sēj.], 469.-526.lpp.

En le contenu: Aussi sur A. Loeber en p. 500.

119. *Rechtsangleichung der Baltischen Staaten Lettland - Estland* // Rigasche Zeitschrift für Rechtswissenschaft. - Jg. 2, H. 4 (1927/1928), S. 286-288.

Im Inhalt: Referat von A. Loeber über Handelsrecht auf der Dorpater Tagung im September 1928: S. 288.

S. a. Nr. 50, 53, 87, 130, 131.

120. *Vorwort / C. v. Schilling, H. Ehlers* // Lettlands Bürgerliches Gesetzbuch / herausgegeben im Auftrage des Deutschen Juristenvereins zu Riga von C. v. Schilling, H. Ehlers. - Riga: Verlag der Akt.-Ges. E. Plates, [1928]. - S. [III-V].

Im Inhalt: Auch über A. Loeber.

1929

121. *Latvijas Universitātes darbības pārskats 1928/29 akad. gads.* - Rīga: Latvijas Universitātes izdevums, 1929. - 270 lpp.: tab.

Saturā: Par A. Lēbera darbību: 16.-17., 142., 144.-145., 147., 156., 161.-162. lpp.

122. *Latvija nav suverēnās varas nesēja.* - Paraksts: -ksi // Sociāldemokrāts. - Nr. 70 (1929, 26. marts), 1. lpp.

Saturā: A. Lēbera atzinums - suverēnas varas nesēja Latvijā ir Saeima.

123. *Tautsaimniecības un tiesību zinātņu fakultāte.* - A. Lēbera ģīm.: 82. lpp. // Latvijas Universitāte ilustrācijās. - Rīga: Gr. apg. «Rīts», 1929. - 80.-89. lpp.: il.

124. *Vecākais docents Augusts Lēbers (Loeber) // Latvijas Universitāte, 1919-1929.* - Rīga: Latvijas Universitātes izdevums, 1929. - 558. lpp.

1930

125. *Comptes rendus de la Conférence internationale pour l'unification du droit en matière de lettres de change, billets a ordre et chèques, tenue a Genève, du 13 mai au 7 juin 1930.* Première session. Lettres de change et billets a ordre / Société des Nations. - Genève, 1930. - 470 p. - (Série de Publications de la Société des Nations; 2. Questions Économiques et Financieres, 1930. II. 27.). - Sur le page de titre: No. officiel: C. 360. M. 151. 1930. II.

En le contenu: Discours du A. Loeber: p. 207, 223, 224, 257, 284, 285, 295, 317, 386.

Note de la délégation de Lettonie: p. 465, 466.

Note du A. Loeber: p. 470.

V. a. Nr. 126.

126. *Records of the International conference for the unification of laws on bills of exchange, promissory notes and cheques, Geneva, May 13th - June 7th, 1930.* First session. Bills of exchange and promissory notes / [League of Nations]. - Geneva, 1930. - 470 p. - (Series of League of Nations Publications; 2. Economic and Financial, 1930. II. 27). - At head of the title page: Official No: C. 360. M. 151. 1930. II.

From the contents: Statements by A. Loeber: p. 207, 223, 224, 257, 284, 285, 295, 317, 386.

Note by the Latvian delegation (text in French): p. 465-466.

Note by A. Loeber: p. 470.

S. a. Nr. 125.

127. *Ministru kabineta sēde 1930. g. 6. maijā. 7.* - (Valdības darbība) // Valdības Vēstnesis. - Nr. 101 (1930, 7. maijs), 4. lpp.

Saturā: A. Lēbers - Latvijas delegāts 1930. g. 13. maijā Že-nēvā atklājamā starptautiskajā konferencē par vekselu un čeku tiesību unifikāciju.

128. *Dr. honoris causa jur. Augusts Loebers* // Studentu Dzī-ve. - Nr. 9 (1930, 4. dec.), 2. lpp.: ģīm.

129. *Tautsaimniecības un tiesību zinātņu fakultāte* // Latvijas Universitātes darbības pārskats 1929/30 akad. gads. - Rīga: Latvi-jas Universitātes izdevums, 1930. - 133.-153. lpp.

Saturā: Par A. Lēbera darbību: 134., 136.-137., 143.-145., 147.-148. lpp.

130. *Baltische Rechtsangleichung: 10 Jahre Gesetzgebung Estlands und Lettlands*: Referate der 1. Baltischen Juristen-Konferenz zu Dorpat / C. von Schilling. - (Literatur) // Rigasche Zeitschrift für Rechtswissenschaft. - Jg. 4, H. 2 (1930), S. 131-136.

Inhalt: Rezension. Auch über das Referat von A. Loeber: S. 135-136.

S. a. Nr. 50, 53, 87, 119, 131.

131. *Kirjanduse ülevaade*: Baltische Rechtsangleichung. 10 Jahre Gesetzgebung Estlands und Lettlands: Referate der I. Balti-schen Juristenkonferenz zu Dorpat (1928). F. Wassermann, Re-val 1929 / T. Grünthal // Õigus. - 11. aastakäik (1930), 226-234 lk.

Sisu: A. Loebergi referaadi kohta: 226. lk.

Vt. ka Nr. 50, 53, 87, 119, 130.

1931

132. *Latvijas Universitātes darbības pārskats 1930/31 akad. gads.* - Rīga: Latvijas Universitātes izdevums, 1931. - 200 lpp.: tab.

Saturā: Par A. Lēbera darbību: 11., 123.-125., 127., 132. lpp.

133. *Ministru kabineta sēde 1930. g. [tas ir, 1931.] 3. janvārī. 4.* - (Valdības darbība) // Valdības Vēstnesis. - Nr. 3 (1931, 5. janv.), 2. lpp.

Saturā: Par A. Lēbera apstiprināšanu par profesoru tirdzniecības tiesībās.

134. *Ministru kabineta sēde 1931. g. 24. martā. 3.* - (Valdības darbība) // Valdības Vēstnesis. - Nr. 68 (1931, 25. marts), 2. lpp.

Saturā: A. Lēbers - Tieslietu ministrijas pārstāvis 1. Baltijas valstu juristu kongresā Kauņā 1931. g. maijā.

135. *V. Bukovska doktora disputs.* - (Kronika) // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 12. g., Nr. 5 (1931), 207.-208. lpp.

Saturā: A. Lēbers - oponents.

136. *Zinātnieku kabinetos un laboratorijās* // Latvis. Zinātne un Māksla. - Nr. 5 (1931, 12. febr.), 38.-39. lpp.

Saturā: Par A. Lēbera publikācijām: 39. lpp.

137. *Baltische Rechtsangleichung: der erste Juristenkongress der baltischen Staaten, [Kaunas vom 21. bis 23. Mai 1931].* - Unterschrift: Die Redaktion // Rigasche Zeitschrift für Rechtswissenschaft. - Jg. 5, H. 2 (1931), S. 136-142.

Im Inhalt: Das Referat von A. Loeber wird erwähnt: S. 138.

138. *Bericht über die Tagung des Ersten Kongresses der Juristen der Baltischen Staaten in Kaunas vom 21.-23. Mai 1931* / [H.] Freund // Zeitschrift für Ostrecht. - Jg. 5, H. 6 (1931), S. 478-479.

Im Inhalt: Das Referat von A. Loeber wird erwähnt: S. 478.

139. *Deutscher Juristenverein in Riga* // Rigasche Zeitschrift für Rechtswissenschaft. - Jg. 5, H. 4 (1931), S. 248-250.

Im Inhalt: Vortrag von A. Loeber über Aktienrechtsreform: S. 248.

Mitarbeit von A. Loeber in der Kommission zur Ausarbeitung eines Handelsgesetzbuches und am Entwurf des Finanzministeriums für ein Aktienrechtsgesetz: S. 249.

140. *Eesti, Läti ja Leedu õigusteadlaste koostöö korraldamiset 1931. a kestel* / K. Selter // *Õigus*. - 12. aastakäik, Nr. 10 (1931), 468-474 lk.

Sisu: A. Loebergi referaadi kohta: 470. lk.

141. *Erster Kongreß der baltischen Juristen in Kaunas, [21.-23. Mai 1931]* / H. Freund // *Deutsche Juristen-Zeitung*. - Jg. 36, H. 12 (1931), Sp. 820-821.

Im Inhalt: Referat von A. Loeber: Sp. 821.

142. *Pirmasis Pabaltijo valstybių teisininkų kongresas Kaune* // *Teise*. - Nr. 19 (1931), p. 86-89.

Turinyje: Ir apie A. Lėberio pranešimą: p. 89.

143. *Pirmas Pabaltijo teisininkų kongresas Kaune* / J. Robinzonas // *Vairas*. - Nr. 9 (1931), p. 112-114.

Turinyje: Ir apie A. Lėberio pranešimą: p. 114.

144. *Защита докторской диссертации профессором В. И. Буковским в Латвийском Университете*. - (Хроника) // *Закон и суд*. - 3-й г. изд., N 1/2 (1931), стб. 709-710.

В содерж.: А. Лебер - опонент.

145. *Первый съезд юристов Балтийских Государств в Ковно 21-22 мая 1931 года* / В. Буковский // *Закон и суд*. - 3-й г. изд., N 1/2 (1931), стб. 677-682.

В содерж.: О докладе А. Лебера: стб. 679.

1932

146. *Likums par akciju sabiedrībām*: projekts / Finanču ministrijas sevišķas komisijas sagatavojumā. - Rīga: «Economists»

Literatūra par Augustu Lēberu

izdevums, 1932. - 63 lpp. - Novilk. no ž. «Economists» 1932. g. Nr. 7. un Nr. 9. ievietotā likuma un paskaidrojumiem.

Saturā: Par A. Lēbera piedalīšanos likumprojekta izstrādāšanas komisijā: 3. lpp.

147. *Loebers (Lēbers) Augusts* // Latvju mazā enciklopēdija: A-Z / A. Bīlmaņa virsredakcijā, redaktors S. Melnalksnis. - Rīga: Grāmatu Draugs, [1932-1936]. - 1441. sl. - 1366. sl.: Lēbers Augusts, sk. Loebers Augusts.

148. *Pirmais starptautiskais tiesību salīdzināšanas kongress Hāgā 1932. g. augustā* / J. Grīnbergs // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 13. g., Nr. 9/10 (1932), 276.-288. lpp.; Nr. 11/12 (1932), 344.-353. lpp.

Saturā: A. Lēbers - speciāreferents par balsstiesībām akciju sabiedrību tiesībās: 279. lpp.

1933

149. *Pēc 18. novembra: Tautas Padomes locekļu memoāri* / O. Nonācs, V. Šreiners. - Rīga: Krājumā pie A./S. Valters un Rapa, 1933. - 199 lpp.

Saturā: Par A. Lēberu kā komisijas locekli miera sarunām ar Vāciju: 186.-187. lpp.

1934

150. *Baltijas valstu sadarbība tiesību laukā* / A. Dzirkalis // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 15. g., Nr. 11/12 (1934), 320.-328. lpp. - Sal. turpat: 16. g., Nr. 1 (1935), 200.-201. lpp. (Vekseļu un čeku likumu unifikācija.); 16. g., Nr. 2 (1935), 421. lpp. (Izlabojumi.)

Saturā: A. Lēbers Tieslietu ministrijas uzdevumā izstrādājis uniformā vekseļlikuma tekstu: 327. lpp.

Sk. arī Nr. 153., 154., 159., 164.

1932-1935

151. *Latvijas tiesnešu biedrībai 5 gadi* // Jurists. - 7. g., Nr. 1 (1934), 29.-30. sl.

Saturā: Par A. Lēbera darbību: 29. sl.

152. *Likums par konkursu: projekts.* - (Likumi un rīkojumi) // Ekonomists. - 15. g., Nr. 20 (1934), 727.-733. lpp.

Saturā: A. Lēbers - Finanšu ministrijas nodibinātās komisijas loceklis konkursa likuma izstrādāšanai: 727. lpp.

153. *Genfi Ūhtlustatud tsekiseadus 1931. aasta / V. Nōges* // Ūigus. - 15. aastakāik, Nr. 4 (1934), 166-187 lk.; Nr. 7 (1934), 289-311 lk.

Sisu: Ka A. Loeberist: 171. lk.

Vt. ka Nr. 63.

154. *Lāti eelnōu Genfi Ūhtlustatud vekslidīguse konventsioo-
nide kehtima panemiseks / V. Nōges* // Ūigus. - 15. aastakāik,
Nr. 5 (1934), 193-215 lk.; Nr. 6 (1934), 241-245 lk.

Sisu: Ka A. Loeberist: 198. lk.

Vt. ka Nr. 56.

1935

155. *Ar Triju zvaigžņu ordeni apbalvoto 19. saraksts, 1935.
g. 15. novembrī: II šķira:* Nr. 270: Senators Dr. iur. Augusts Loe-
bers // Valdības Vēstnesis. - Nr. 262 (1935, 16. nov.), 2. lpp.

156. [Attēls]: *Pirmais Latvijas juristu kongress 1932. g. 25.
janvārī Rīgā* // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 16. g., Nr. 2
(1935), 1 lp. il. starp 304. un 305. lpp.

157. *Lēbers (Loeber) Augusts* // Latviešu konversācijas vārd-
nīca / galvenie redaktori: A. Švābe, A. Būmanis, K. Dišlers. - Rī-
ga: A. Gulbis, 1935. - 12. sēj.: Laube-Londonderi, 22702.-22704.
sl.: ģīm.

Literatūra par Augustu Lēberu

158. *Loebers Augusts* // Latvijas vadošie darbinieki / P. Šmita virsredakcija. - Rīga: Latvju Kultūrvēsturiskā apgāde, 1935. - 281. lpp.

159. [Referāts par Baltijas juristu konferenci Tallinā ar nodaļu «Vekseļu un čeku likumu unifikācija»] // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 16. g., Nr. 1 (1935), 200.-203. lpp. - Attēls: Baltijas valstu juristu biroja sēdes Tallinā š. g. [1935] 29. un 30. martā, 1 lp. il. starp 192. un 193. lpp.

Sk. arī Nr. 164, 174.

160. *Senatora prof. Dr. jur. A. Lēbera godināšana* // Jaunākās Ziņas. - Nr. 229 (1935, 8. okt.), 12. lpp.

Saturā: Par 70. dzimšanas dienu.

161. *Senators A. Lēbers* // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 16. g., Nr. 4 (1935), 782.-783. lpp.: ģīm.

Sk. arī Nr. 219.

162. *Senators Dr. A. Lēbers šodien ...* // Jaunākās Ziņas. - Nr. 228 (1935, 7. okt.), 10. lpp.: ģīm.

163. *Šodien senators prof. A. Loebers atskatās uz 70 mūža gadiem* // Rīts. - Nr. 276 (1935, 7. okt.), 6. lpp.: ģīm.

164. *Eesti-Läti-Leedu õigusteadlaste büroo koosolek Tallinas 29. ja 30. märtsil 1935* / J. Klesment // Õigus. - 16. aastakäik (1935), 129-136 lk.

Sisu: Ka A. Loeberist: 131-132 lk.

Vt. ka Nr. 159.

165. *Loeber August* // Kürschners Deutscher Gelehrten-Kalender, 1935. - 5. Ausg. - Berlin; Leipzig, 1935. - Sp. 821.

166. *Rechtsangleichung in den Baltischen Staaten und die Frage der Einführung des einheitlichen Wechselgesetzes* / W. Muel-

1935-1936

ler // Rigasche Zeitschrift für Rechtswissenschaft. - Jg. 8, H. 4 (1935), S. 218-221.

Im Inhalt: Erwähnt wird das von A. Loeber ausgearbeitete einheitliche Wechselgesetz: S. 220.

167. *Rechtsangleichung im Baltikum* / [C.] von Schilling // Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht. - Jg. 9 (1935), S. 558-564.

Im Inhalt: Erwähnt wird das von A. Loeber ausgearbeitete einheitliche Wechselgesetz: S. 561.

168. *Senator Dr. Loeber 70 jährig* // Rigasche Rundschau. - Nr. 231 (1935, 7. Okt.), S. 10.

169. *Senator Prof. Dr. August Loeber 70 jährig* // Rigasche Post. - Nr. 46 (1935, 13. Okt.), S. 5: Portr.

170. *Сегодня - сенатору проф. д-ру А. Леберу исполняется 70 лет* // Сегодня. - N 277 (8 okt. 1935), с. 3: портр.

1936

171. [Attēls]: *Civillikuma izstrādāšanas komisijas darbības noslēguma sēde* // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 17. g., Nr. 4 (1936), 1 lp. il. pirms 689. lpp.

Sk. arī Nr. 175., 182., 190., 212.

172. [Attēls]: *Senatoru svinīgā sanāksme Latvijas Senāta dibināšanas atceres dienā 1935. g. 19. decembrī* // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 17. g., Nr. 1 (1936), 1 lp. il. starp. 128. un 129. lpp.

173. *Baltijas valstu juristu biroja darbība* / A. Meņģelsons // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 17. g., Nr. 1 (1936), 198.-204. lpp.

Saturā: Par A. Lēbera līdzdalību uniformā veksellikuma projekta izstrādāšanā: 200., 202. lpp.

Literatūra par Augustu Lēberu

174. *Baltijas valstu juristu biroja darbība / A. Meņģelšons // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 17. g., Nr. 3 (1936), 644.-657. lpp.*

Saturā: Par A. Lēbera piedalīšanos biroja sēdē Rīgā 1936. g. 8.-10. jūnijā: 644. lpp.

175. *Civillikuma pārstrādāšanas komisijas darbības noslēgums un civillikuma projekta tālākā gaita // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 17. g., Nr. 4 (1936), 902.-903. lpp.*

Saturā: A. Lēbers - komisijas loceklis: 902. lpp.
Sk. arī Nr. 171., 182., 190., 212.

1937

176. *Baltijas valstu juristu biroja darbība / A. Meņģelšons // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 18. g., Nr. 3 (1937), 656. lpp.*

Saturā: Arī par A. Lēberu.

177. *Rīga būvēs krematoriju // Pašvaldību Darbinieks. - Nr. 9 (1937), 355.-356. lpp.*

Saturā: Par Ugunsapbedīšanas biedrību un tās priekšsēdētāju A. Lēberu: 355. lpp.

178. *Rīgā jau šogad būvēs krematoriju // Brīvā Zeme. - Nr. 172 (1937, 4. aug.), 11. lpp.*

Saturā: Par Ugunsapbedīšanas biedrību un tās priekšsēdētāju A. Lēberu.

179. *Valtera un Rapas A./S. apgāds. 16. [nod.]. Sabiedriska satura grāmatas / J. Grīns // Valtera un Rapas A/S 25 darba gadi. - Rīga: Valtera un Rapas akc. sab. apgāds, 1937. - 54.-56. lpp.*

Saturā: Arī par A. Lēbera darbiem.

180. *Vorwort // Lettlands Zivilgesetzbuch vom 28. Januar 1937 / herausgegeben vom Justizministerium. - Riga, 1937. - S. 1-3.*

Im Inhalt: A. Loeber wird erwähnt als Mitglied der Kommission zur Ausarbeitung des Zivilgesetzbuches: S. 2.

1938

181. *Prezidenta Ulmaņa Civīllikums*: rakstu krājums. - Rīga: Pagalms, 1938. - 175, [1] lpp.: il.

Saturā: Par A. Lēbera darbību Civīllikuma izstrādāšanas komisijā: 71. lpp.

Attēli: Dr. iur. Augusts Lēbers, Senators, Latvijas Universitātes profesors: 17. lpp.

Valsts prezidents Dr. K. Ulmanis saka runu. Krēslos Civīllikuma izstrādāšanas komisijas locekļi: 23. lpp.

Tieslietu ministrs H. Apsīts saka ievada runu. [Krēslos Civīllikuma izstrādāšanas komisijas locekļi]: 37. lpp.

Valsts prezidents Dr. K. Ulmanis pasniedz Civīllikuma izstrādātājiem sudrabā kaltu likuma grāmatu: 55. lpp.

Prezidentam [K. Ulmanim] pasniegtā Civīllikuma eksemplāra titullapa [ar Civīllikuma izstrādāšanas komisijas locekļu parakstiem, arī ar A. Lēbera parakstu]: 83. lpp.

182. [Attēls]: *Civīllikuma izstrādāšanas komisijas darbības noslēguma sēde* // Atpūta. - Nr. 688 (1938, 7. janv.), 16.-17. lpp. Sk. arī Nr. 171., 190., 212.

183. *Pārmaiņas tiesu resora darbinieku sastāvā*: atbrīvoti no amata: [arī A. Lēbers sakarā ar aiziešanu pensijā] // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 19. g., Nr. 4 (1938), 1183.-1184. lpp.

184. *Privāttiesības* / K. Čakste // Zinātne tēvzemei. - Rīga, 1938. - 359.-364. lpp.

Saturā: Par A. Lēbera līdzdalību Civīllikuma izstrādāšanā: 360. lpp.

185. *Senators A. Lēbers aiziet atpūtā*. - (Galvaspilsētas ziņas) // Jaunākās Ziņas. - Nr. 210 (1938, 16. sept.), 5. lpp.

Literatūra par Augustu Lēberu

186. *Senator Dr. A. Loeber tritt in den Ruhestand.* - (Aus der Staatshauptstadt) // Rigasche Rundschau. - Nr. 211 (1938, 16. Sept.), S. 7.

187. *Senator Dr. A. Loeber tritt in den Ruhestand.* - (Aus der Hauptstadt Lettlands) // Libausche Zeitung. - Nr. 211 (1938, 17. Sept.), S. 1.

188. *Уходит в отставку сен. А. Лебер* // Сегодня. - N 255 (16 сент. 1938), с. 6.

1939

189. *Latvijas Universitāte divdesmit gados, 1919-1939.* 1. d.: vēsturiskas un statistiskas ziņas par Universitāti un tās fakultātēm. - Rīga: Latvijas Universitāte, 1939. - XXII, 920 lpp.

Saturā: Par A. Lēbera līdzdalību Juridiskās fakultātes «kolidolā»: 6.-7., 735., 748. lpp.

Par pirmajiem A. Lēbera lasītajiem lekciju kursiem: 736., 748.-749. lpp.

Par Dr. h. c. grāda piešķiršanu A. Lēberam: 750., 775. lpp.

Par A. Lēbera iecelšanu profesora amatā: 760. lpp.

Par Latvijas Kultūras fonda prēmiju A. Lēberam: 772. lpp.
Sk. arī Nr. 194.

190. *Tieslietu Ministrijas un tiesu vēsture, 1918-1938* / sastādījuši K. Veitmanis, A. Mengelsons. - Rīga: Tieslietu Ministrijas izdevums, 1939. - 515 lpp.: il. - Daļēji atreferēts: Tiesībnieks (Detmolda). - Nr. 7 (1949), 142. lpp.

Saturā: Par A. Lēbera darbību 1933. g. nodibinātajā Civillikuma izstrādāšanas komisijā: 44., 70. lpp.

Civillikuma izstrādāšanas komisijas pēdējā sēde 1936. g. 18. jūnijā: [attēls]: 59. lpp.

Par A. Lēbera devumu Senāta izveidošanas posmā: 192.-193., 197. lpp.

1938-1940

[Latvijas Republikas] pirmie senatori: [arī A. Lēbers: ģimēne]: 195. lpp.

Sk. arī Nr. 77., 171., 182., 212.

191. *Lēbers Augusts* // Es viņu pazīstu: latviešu biogrāfiskā vārdnīca. - 1. iesp. - Rīga: Biogrāfiskā arhīva apgāds, 1939. - 299. lpp.

Sk. arī Nr. 207.

192. *Notifikācija vekseļu likumos / V. Lūkins* // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 20. g., Nr. 3 (1939), 944.-952. lpp.

Saturā: Par A. Lēbera darbību Ženēvas vekseļtiesību konferencē 1930. gadā: 948.-949. lpp.

193. *Pārmaiņas tiesu resora darbinieku sastāvā: ieskaitīti goda tiesnešos: [arī A. Lēbers]. - (Dažādas ziņas)* // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 20. g., Nr. 1 (1939), 334.-335. lpp.

194. *Profesors Augusts Lēbers* // Latvijas Universitāte divdesmit gados, 1919-1939. - Rīga: Latvijas Universitāte, 1939. - 2. d.: Mācības spēku biogrāfijas un bibliogrāfijas, 10. [nod.]: Tautsaimniecības un tiesību zinātņu fakultāte, 529.-530. lpp.

Sk. arī Nr. 189.

1940

195. *Testamenta forma / J. Bergers.* - Rīga, 1940. - 39 lpp.

Saturā: Par A. Lēbera līdzdarbību Civillikuma izstrādāšanā: 33. lpp.

196. *Lēbers (Loeber), Augusts* // Izceļojušo vācu tautības pilsoņu saraksts: ziņas par personām, kas izceļojušas saskaņā ar līgumu par vācu tautības Latvijas pilsoņu pārvietošanu uz Vāciju: (Lik. kr. 1939. g. 176.). - Rīga: Iekšlietu ministrijas Administratīvā departamenta izdevums, 1940. - 868. lpp.

1948

197. *In piam memoriam / A. Rumpēters // Tiesībnieks (Blomberga).* - Nr. 4 (1948), 70.-71. lpp. - Iesp. ar pavair. aparātu.

Disk.: Meļkisis E. // *Latvijas Vēstnesis.* - Nr. 321 (1998. 29. okt.), 4. lpp.; arī krājumos: *Procesuālais taisnīgums.* - Rīga, 1998. - 6. lpp. - (LU Zinātniskie raksti, Nr. 617); *Mūsdienu tiesību teorijas atziņas.* - Rīga, 1999. - 32. lpp.; *Tiesu prakses veidošana.* - Rīga, 2001. - 9. lpp. - (LU Zinātniskie raksti, Nr. 632.)

198. *Miris prof. senators A. Lēbers // Latviešu Ziņas (Eslingene).* - Nr. 16 (1948, 25. febr.), 4. lpp.

199. *Miris senators - profesors Dr. jur. A. Loebers / K. Vanags // Tēvzeme (Hānava).* - Nr. 18 (1948, 6. marts), 4. lpp.

1949

200. *Atmiņas: [arī par A. Lēberu] / K. Vanags.* - Paraksts: Vgs. // *Tiesībnieks.* - Nr. 7 (1949), 141.-143. lpp. - Iesp. ar pavair. aparātu.

1965

201. *Latvijas Universitātes Tiesību zinātņu nodaļa / A. Rūsis // Universitas.* - Nr. 16 (1965), 15.-24. lpp.: il. - Kļūdas labojums // *Universitas.* - Nr. 17 (1966), 76. lpp.

Saturā: Par A. Lēberu: 15.-21. lpp.

Sk. arī Nr. 96.

1967

202. *Latvijas vēsture, 1914-1920 / E. Andersons.* - [Stokholma]: Daugava, 1967. - 755 lpp.

Saturā: Par A. Lēbera līdzdalību Ārlietu ministrijas 1919. gadā nodinātajā Speciālā komisijā par attiecībām ar Vāciju: 540. lpp.

1948-1975

1968

203. *Über die Feststellung der Ergebnisse der lettischen Rechtswissenschaft, 1918-1968* / J. Grinbergs // *Baltisches Recht* (München). - H. 8 (1968), S. 12-18.

Im Inhalt: Über A. Loeber: S. 12, 15.

1970

204. *Latvijas Universitātes Tautsaimniecības nodaļa* / E. Dunsdorfs // *Universitas*. - Nr. 26 (1970), 16.-20. lpp.: il.

Saturā: Arī par A. Lēbera darbību.

205. *Loeber, John August* // *Deutschbaltisches biographisches Lexikon, 1710-1960* / im Auftrage der Baltischen Historischen Kommission begonnen von O. Welding und unter Mitarbeit von E. Amburger und G. von Krusenstjern; herausgegeben von W. Lenz. - Köln; Wien: Böhlau Verlag, 1970. - S. 466.

1973

206. *Atskats uz Senātu Latvijas tiesu sistēmā* / A. Rumpēters. - Bibliogr.: 25.-26. lpp. (56 nos.) // *Latviešu Juristu Raksti*. - Nr. 12 (1973), 1.-26. lpp.

Saturā: Par A. Lēbera darbību: 7.-9., 16., 18.-19., 25.-26. lpp.

1975

207. *Lēbers Augusts* // *Es viņu pazīstu: latviešu biogrāfiskā vārdnīca* / redaktors Ž. Unāms. - 2. [papild.] iesp. - Grand Haven (Mich.), 1975. - 299., 568. lpp.

Sk. arī Nr. 191.

1976

208. *Latvijas Senāts*: [ar senatoru attēliem, uzņemtiem 1925., 1926., 1936. g.] / D. A. Lēbers // *Universitas*. - Nr. 37 (1976), 48.-50. lpp.: il.

1981

209. *Viņu piemiņa nezudīs*: mirušie universitāšu mācībspēki un zinātnieki / K. Sātiņš // *Arhīvs: raksti par latviskām problēmām*. - Melburna, 1981. - 21. [sēj.]: *Zinātne*. - 115.-166. lpp.: il.
Saturā: Par A. Lēberu: 139. lpp.

1982

210. *Latvijas vēsture, 1920-1940. Ārpolitika*: 1. [sēj.] / E. Andersons. - [Stokholma]: Daugava, 1982. - 704 lpp.
Saturā: Par A. Lēbera darbību Senātā: 302. lpp.

1985

211. *Lēbers (Loeber) Augusts (John August)* // *Latvju enciklopēdija, 1962-1982* / galvenais redaktors E. Andersons. - Rockville: Amerikas Latviešu Apvienības Latviešu Institūts, 1985. - 2. sēj.: J-L, 461.-462. lpp.: ģīm.

1987

212. *Latvijas 1937. g. Civillikums Eiropas kodifikāciju skatījumā* / D. A. Lēbers // *Universitas*. - Nr. 59 (1987), 42.-46. lpp.: il.

Saturā: Arī par A. Lēberu. Komisijas locekļu attēli 44. lpp.: Civillikuma izstrādāšanas komisijas darbības noslēguma sēde 1936. g. 18. jūnijā Tieslietu ministrijā Rīgā.

Sk. arī Nr. 171., 175., 182., 190.

1976-1990

1988

213. *Ardievas Rīgai*: tikai atmiņas / Ā. Šilde. - Brooklyn: Grāmatu Draugs, 1988. - 351 lpp.

Saturā: Par A. Lēberu: 35.-36. lpp.

1989

214. *Nacionālās minoritātes Latvijā* / H. Dubins. - (Radošo savienību plēnums, Rīga, 1989. g. 30.-31. martā) // Literatūra un Māksla. - Nr. 15 (1989, 15. apr.), 20.-21. lpp.

Saturā: Par Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes profesoriem, arī par A. Lēberu.

1990

215. *Senators Augusts Lēbers (Loeber), 1865-1948*: dzīve un darbs: dokumentu izvēle un personālais bibliogrāfiskais rādītājs / sastādījis D. A. Lēbers (Loeber) sakarā ar Augusta Lēbera 125. dzimšanas dienu. - [1. iesp.]. - Hamburga: [D. A. Loeber], 1990. - 81 lpp., 1 lp. ģīm.: il. - Teksts latv. fr., vācu un kr. val. Mimeoogr.

Saturs: *1. daļa*: Raksti par Augustu Lēberu:

1. Enciklopēdijās ievietotas biogrāfijas. 2. Raksti, kuros pieminēta Augusta Lēbera darbība. 3. Raksti sakarā ar Augusta Lēbera 70. dzimšanas dienu (1935. g.). 4. Nekrologi.

2. daļa: Augusta Lēbera darbi: [bibliogrāfija].

Sk. arī Nr. 224., 225., 246.

216. *Augusta Lēbera darbība Latvijas Universitātē* / L. Ozola // Izglītība. - Nr. 38 (1990, 24. okt.), 11. lpp.: il.

Sk. arī Nr. 96.

217. «... bez visa cita cilvēkam ir vajadzīga viņa senču klātbūtne» (*O. Vācietis*) / M. Celmiņa // Bauskas Dzīve. - Nr. 130 (1990, 1. nov.), 3. lpp.: il.

Saturā: Zinātniska konference, atzīmējot A. Lēbera 125. dzimšanas dienu.

Literatūra par Augustu Lēberu

218. *Priekšvārds* / R. Apsītis // Latvijas Universitātes Tiesību zinātņu nodaļas absolventu saraksts, 1920-1944 / D. A. Lēbera (Loeber) redakcijā. - Hamburga: D. A. Loeber, 1990. - III-IV lpp.

Saturā: Par A. Lēberu: III lpp.

219. *Senatoram Augustam Lēberam 125* // Latvijas Jurists. - Nr. 10 (1990, 5. okt.), 1., 3. lpp.: ģīm. - Pārspiedums no: Senators A. Lēbers // Tieslietu Ministrijas Vēstnesis. - 16. g., Nr. 4 (1935), 782.-783. lpp.

Disk.: Birziņa L. Latvijas Universitātes tiesībzinātnieki. - Rīga, 1999. - 48.-49. lpp.

Sk. arī Nr. 161.

220. *Senators Augusts Lēbers* / materiālus par savu tēvu A. Lēberu apkopojis D. A. Lēbers // Zinātnes Vēstnesis. - Nr. 9 (1990), 6.-7. lpp.

221. *Senatoru Augustu Lēberu atceroties* / V. Blūzma // Temīda. - Nr. 3 (1990), 15.-17. lpp.: il.

222. *«Vēlos atgūt Latvijas pavalstniecību»* / ar D. A. Lēberu runāja J. Apine // Universitātes Avīze. - Nr. 9/10 (1990, 16. nov.), 3. lpp.: ģīm.

Sarunā arī par A. Lēberu.

1991

223. *Augusta Lēbera (Loeber) (1865-1948) 125. dzimšanas diena: atceres pasākumi 1990. gada rudenī Latvijā* / sastādījis D. A. Lēbers. - Hamburga, 1991. - [2], 26 lpp.: il. - Mimeogr.

224.-225. *Senators Augusts Lēbers (Loeber), 1865-1948: dzīve un darbs: dokumentu izvēle un personālais bibliogrāfiskais rādītājs* / sastādījis D. A. Lēbers (Loeber).

224. [2. iesp.]. - Hamburga: D. A. Lēbers (Loeber), 1991. - 81 lpp., [1] lp. ģīm.: il. - Uz vāka izd. g.: 1990. Teksts latv., fr., vācu un kr. val. Mimeogr.

225. [3. atkārtotais iesp.]. - Hamburga: D. A. Lēbers (Loeber), 1991. - 81 lpp., [1] lp. ģīm.: il. - Uz vāka izd. g.: 1990. Teksts latv., fr., vācu un kr. val. Mimeogr.

Sk. arī Nr. 215., 224., 246.

226. *Augusta Lēbera konferences / Ā. Konstantinova // Brīvā Latvija.* - Nr. 10 (1991, 11. marts), 5. lpp.

Saturā: Par A. Lēbera 125. dzimšanas dienai veltītajiem pasākumiem Latvijā 1990. g. oktobrī.

227. *Augusts Lēbers (Loeber) // LU Juridiskās fakultātes dibinātāji un tās ilggadējais dekāns profesors Kārlis Dišlers: no Latvijas tiesiskās domas attīstības vēstures XX gs. 20.-30. gadi: izdales materiāls / L. Birziņa.* - Rīga: LU, 1991. - 26 lpp.

Saturā: Par A. Lēberu: 3.-5., 26. lpp.

Sk. arī Nr. 245., 254.

228. *Ieskats senatora Augusta Lēbera biogrāfijā / S. Timšāns // Brīvā Latvija.* - Nr. 10 (1991, 11. marts), 5. lpp.

229. *Lēbers (Loeber) Augusts // Enciklopēdiskā vārdnīca.* - Rīga: Latvijas Enciklopēdiju redakcija, 1991. - 1. sēj.: A-Mode, 376. lpp.

230. *Senators: [arī J. Kancāna, A. Rumpētera, D. A. Lēbera, E. Dunsdorfa un Ā. Šildes atmiņas par A. Lēberu / apkopojā] M. Priedīte // Zvaigzne.* - Nr. 9/10 (1991), 26.-27. lpp.: ģīm.

1992

231. *Ieskats Latvijas Senāta spriedumos un senatora Augusta Lēbera rakstos (1920-1938) / sastādījis D. A. Lēbers (Loeber).* -

Literatūra par Augustu Lēberu

Rīga: Latvijas enciklopēdija, 1992. - 141 lpp.: il. - Teksts latv., angļu, it. un vācu val.

Saturs: 1. daļa: Senāta spriedumi (1920-1934): izlase.

2. daļa: Augusta Lēbera raksti (1926-1938): izlase.

Pielikums: Fotogrāfijas un dokumenti.

Disk.: Birziņa L. Latvijas Universitātes tiesībzinātnieki. - Rīga. 1999. - 46. lpp.

Iļjanova D. // Mūsdienu tiesību teorijas atziņas. - Rīga, 1999. - 88., 90. lpp. Sk. arī Nr. 23., 38., 63., 71., 76., 77., 81.

232. *Piemīņas plāksnes atklāšana senatoram Augustam Lēberam, Rīgā Hospitāļu ielā 22, 1992. g. 7. oktobrī: ielūgums, fotouzņēmumi, atbalss presē.* - Hamburga, 1992. - 16 lpp.: il. - Nos. paral. vācu val. Mimeogr.

233. *1992. gada 7. oktobris Rīgā...: [par piemīņas plāksnes atklāšanu A. Lēberam] // Tēvzemes Avīze.* - Nr. 35 (1992, 23. okt.), 2. lpp.: il.

234. *7. oktobra pēcpusdienā...: [par piemīņas plāksnes atklāšanu A. Lēberam Rīgā] / G. Janaitis.* - (Kultūras ziņas) // Literatūra un Māksla. - Nr. 39 (1992, 16. okt.), 1. lpp.: il.

235. *7. oktobrī Rīgā...: [par piemīņas plāksnes atklāšanu A. Lēberam].* - (Hronika) // Latvijas Jurists. - Nr. 4 (1992, Nov.), 3. lpp.

236. *Aicinām Jūs piedalīties senatoram Augustam Lēberam (1865-1948) veltītas piemīņas plāksnes atklāšanā ... [Rīgā 1992. g. 7. oktobrī].* - Paraksts: Rīcības komiteja // Latvijas Jurists. - Nr. 3 (1992, Sept.), 2. lpp.

237. *Jurists, senators, profesors [A. Lēbers] / M. Priedīte // Rīgas Balss.* - Nr. 226 (1992, 6. okt.), 3. lpp.: ģīm. Sk. arī Nr. 240.

1992-1994

238. *Mani skolotāji Latvijas Universitātē* / E. Dunsdorfs // Latvijas Vēsture. - Nr. 3 (1992), 65.-69. lpp.

Saturā: Par A. Lēberu: 69. lpp.

239. *Senators Augusts Lēbers mājās*: [par piemiņas plāksnes atklāšanu Rīgā 1992. g. 7. oktobrī] / P. Ducmanis // Tēvzemes Avīze. - Nr. 34 (1992, 8. okt.), 8. lpp.

240. *Юрист, сенатор, профессор [А. Лебер]* / М. Приедите // Ригас Балсс. - N 226 (6 окт. 1992), с. 3: портр.

См. также N 237.

1993

241. *Nodibināts senatora Augusta Lēbera fonds* [Latvijā 1993. g.] / K. Torgāns // Latvijas Jurists. - Nr. 6 (1993, Nov.), 1. lpp.

242. *Priekšvārds* / K. Torgāns // Komentāri Saistību tiesībām Civillikumā: Civillikuma Saistību tiesību daļas teksts 1992. g. 22. dec. redakcijā un komentāri. - Rīga, 1993. - 9.-11. lpp.

Saturā: Par A. Lēberu kā tirdzniecības tiesību zinātnieku: 9. lpp.

1994

243. *Pirms 130 gadiem dzimis vācbaltiešu tiesību zinātnieks LU goda doktors profesors Augusts Lēbers (1865-1948)* // Dabas un vēstures kalendārs 1995. gadam / Latvijas Dabas un pieminekļu aizsardzības biedrība. - Rīga: Zinātne, 1994. - 23. lpp.

244. *Vācbaltu profesors Anglikāņu ielā*: [saruna ar D. A. Lēberu arī par A. Lēberu / pierakstījis] R. Treijs // Labrīt. - Nr. 287 (1994, 12. dec.), 6. lpp.: il.

1995

245. *Senators, Dr. iur., LU Goda doktors, profesors Augusts Lēbers /Loeber/ (1865-1948): dzīve un darbs: no Latvijas tiesiskās domas attīstības vēstures XX gs. / Latvijas Universitāte. Juridiskā fakultāte; sast. L. Birziņa. - Rīga: LU, 1995. - 19 lpp. - Atsauces parindēs.*

Sk. arī Nr. 227., 254.

246. *Senators Augusts Lēbers (Loeber), 1865-1948: dzīve un darbs: dokumentu izvēle un personālais bibliogrāfiskais rādītājs / sastādījis D. A. Lēbers (Loeber). - 4. iesp. - Rīga: D. A. Lēbers, 1995. - [2], 81 lpp., [1] lp. ģīm.: il. - Otra titlp. ar piez.: Title page in English translation: Senator Augusts Lēbers (Loeber), 1865-1948: life and work: a selection of documents and a personal bibliography / compiled by D. A. Lēbers (Loeber). - Rīga, 1992. - Teksts latv., fr. un kr. val. Mimeogr.*

Sk. arī Nr. 215., 224., 225.

247. *Ugunsapbedīšana Latvijā 1925.-1995. / D. A. Lēbers // Dabas un vēstures kalendārs 1996. gadam / Latvijas Dabas un pieminekļu aizsardzības biedrība. - Rīga: Zinātne, 1995. - 177.-180. lpp., [2] lpp. il. ielikumā starp 128. un 129. lpp. - Tekstā arī publikācijas no laikrakstiem.*

Saturā: Par Latvijas ugunsapbedīšanas biedrības dibinātāju, pirmo priekšsēdētāju Augustu Lēberu, viņa ierosināto kremācijas ideju un krematorijas celtniecību.

Sk. arī Nr. 92.

1997

248. *Triju Zvaigžņu gaismā: pirmā grāmata, 1924-1940. - Rīga: Latvijas Vēstnesis, 1997. - 679 lpp.*

Saturā: Par A. Lēbera apbalvošanu ar 2. un 3. šķiras Triju Zvaigžņu ordeni: 98., 104. lpp.

1995-1999

1998

249. *August Loeber und Estland: eine Sammlung von Materialien / zusammengestellt von Dietrich A. Loeber.* - Rīga, 1998. - 90 S. - Mimeogr.

250. *Augusta Lēbera piemiņai / R. Apsītis // Baltijas valstis likteņgriežos.* - Rīga, 1998. - 9.-12. lpp.
Sk. arī Nr. 259.

251. *Ieskats Augusta Lēbera publicētajos zinātniskos darbos / V. Šulcs // Baltijas valstis likteņgriežos.* - Rīga, 1998. - 13.-22. lpp.
Sk. arī Nr. 260.

252. *Komerctiesības Baltijas valstīs / K. Torgāns // Baltijas valstis likteņgriežos.* - Rīga, 1998. - 278.-289. lpp.
Saturā: Par A. Lēberu: 283.-284. lpp.
Sk. arī Nr. 258.

1999

253. *Divas paaudzes Latvijai, tiesībām, zinātnei: Senators Augusts Lēbers un profesors Dītrihs Andrejs Lēbers,* 1998. g. 17. janv. - 20. febr.: izstādes katalogs / Latvijas Akadēmiskā bibl.; sastādītāja A. Poriete; redaktore L. Krūmiņa. - Rīga: Latvijas Akadēmiskā bibl., 1999. - 98, [1] lpp.: il. - (LAB izstādes). - Ievads paral. latv., angļu valodā.

254. *Latvijas Universitātes tiesībzinātnieki: tiesiskā doma Latvijā XX gadsimtā / L. Birziņa; autores redakcijā.* - Rīga, 1999. - 320 lpp.
Saturā: Par A. Lēberu: 31.-49. lpp.
Sk. arī Nr. 219., 227., 245.

255. *Lēbers Augusts // Latvijas Brīvības cīņas, 1918-1920: enciklopēdija.* - Rīga: Preses nams, 1999. - 368. lpp.

2000

256. *Juristi un tiesiskā apziņa mūsu sabiedrībā* / J. Straidiņš. - (Latvijas Juristu III forumā) // Latvijas Vēstnesis. - Nr. 11/12 (2000, 14. janv.), 1., 7. lpp.

Saturā: Par Eiropas juridisko domu pirmskara Latvijā, arī par senatoru Augustu Lēberu.

257. *Vācieši Latvijā* / L. Dribins, O. Spārītis; LU Filozofijas un socioloģijas institūts. Etnisko pētījumu centrs. - Rīga: Elpa, 2000. - 271. lpp.

Saturā: Par A. Lēberu: 69., 196. lpp.

2001

258. *Commercial law in the Baltic States* / K. Torgāns // The Baltic States at historical crossroads. - [2nd ed.] (1st ed.: Riga, 1998). - Rīga, 2001. - P. 266-280.

From the contents: On A. Loeber: p. 272-273.

S. a. Nr. 252.

259. *In memory of August Loeber ..* / R. Apsītis // The Baltic States at historical crossroads. - [2nd ed.] (1st ed.: Riga, 1998). - Rīga, 2001. - P. 14-18.

S. a. Nr. 250.

260. *Review of scientific works published by August Loeber* / V. Šulcs // The Baltic States at historical crossroads. - [2nd ed.] (1st ed.: Riga, 1998). - Rīga, 2001. - P. 19-29.

S. a. Nr. 251.

PERSONU RĀDĪTĀJS

INDEX OF PERSONS ИМЕННОЙ УКАЗАТЕЛЬ

Skaitļi **treknrakstā** norāda lappuses biogrāfiskajā daļā, skaitļi bez treknās drukas - aprakstu numurus bibliogrāfiskajā daļā. Skaitļi iekavās - aprakstu numurus darbiem par minēto personu.

Numbers in **bold** indicate pages in the biography. Numbers in body type indicate numbers of bibliographic description in the bibliography, brackets - the person described in it.

Числа, выделенные **жирным шрифтом**, обозначают страницы в биографической части; числа, напечатанные обычным шрифтом, - номер описания в библиографической части. Числа, заключенные в скобки, относятся к работам о лице, упомянутом в библиографической части.

- A. B. - *sk.* Būmanis, Aleksandrs
A. M. - *sk.* Mengelsons, Aleksandrs
Ābele, Pēteris 73
Ābers, Beno 56
Adelheims, Romans 72
Akers, Bertolds 56
Akmentiņš, Roberts 50, 56, 57
Albats, Hermanis 51, 56, 57
Alks, Oskars 72
Alksne, Austra - *sk.* Liepiņa, Austra
Alksnis, Jēkabs 37
Alksnis, Rūdolfs 18, 26
Amburger, Erik 205
Andersons, Edgars 18, 20, 21, 43,
202, 210, 211
Ankrava, Lidija -
sk. Vasiļevska, Lidija
Ankravs, Jānis 12, 18, 25, 27
Apine, Jolanta 222
Apsalons, Arnolds 87
Apsītis (arī Apsīts), Hermanis 29,
39, 40, 42, 72, 14, (181)
Apsītis, Romāns 59, 82, 218, 250,
259
Arājs 11
Arro, Johan 98
Ausējs, Longins 60
Baer - *sk.* Bērs, Karls-Ernsts
Balodis, Jānis, ģenerālis 21
Balodis, Jānis, senators 25, 26
Balodis, Kaspars 23, 71
Balodis, V. 23
Bandrevičs, Vilis 21, 46
Beķeris, Voldemārs 74
Benjamiņa, Emīlija 72
Benjamiņa, Marija - *sk.* Čakste, Marija
Benjamiņš, Antons 21
Berent, Bernhard von (Benno) 44,
5, 21, 26, 51, 58
Bergers, Jūlijs 195
Bergs, Arveds 74, 79
Bergtāle, Marija 24
Bergtāle, Olga-Helēna 24

Personu rādītājs

- Bergtāls, Teodors **24, 27**
Bergis, Pēteris **74, 44**
Berķis, Krišjānis **72**
Bernšteins, Leopolds **74**
Bērs (von Baer), Karls-Ernsts **75**
Bērziņš, Roberts **23**
Bičevskis, Mārtiņš **31, 56**
Bīlmanis, Alfrēds **115, 147**
Bīmanis, Mārtiņš **60**
Birkavs, Valdis **82, 15, 23**
Birkhāns, Ernests **50**
Birziņa, Līna **30, 34, 52, 56, 57, 63, 66, 21, 23, 219, 227, 231, 245, 254**
Bite, Erasts **26**
Blaese, Hermann - *sk.* Blese, Hermann
Blese (Blaese), Hermann **30, 26, 79**
Blumenfelds, Rūdolfs **73**
Blūms, Felikss **14, 26, 60**
Blūzma, Valdis **59, 76, 221**
Bochmann, Kurt von **47, 57, 68**
Bočagovs, Aleksandrs **69** -
sk. arī Боцагов, Александр
Boesch, C. Ed. **46**
Brants (Brandt), Maksis **73**
Briede, Jautrīte **15**
Brunner, Georg **12**
Bukovskis, Vladimirs **10, 15, 19, 20, 26, 48, 52, 54, 19, (135)** -
sk. arī Буковский, Владимир
Būmanis, Aleksandrs **30, 66, 72, 75**
8, 21, 76, 105, 157
Būmanis, Emīls **59**
Bunge, Friedrich G. **62**
Burchards, Eižens **78**

Candere (Zander), Sofija **19**
Canders (Zander), Fridrihs **19**
Ceikels, Kārlis **23**
Celmiņa, Ieva **22**
Celmiņa, Marija - *sk.* Grota, Marija
Celmiņa, Marta **73, 217**
Celmiņš, Augusts **23**
Cimmermanis (Zimmermann),
Rūdolfs **50**

Conradi - *sk.* Konradi, Fridrihs
Cukuls, S. **23**
Cvingmanis, Oskars **62** -
sk. arī Zwingmann, Oskar
Čakste, Aija **20**
Čakste, Jānis **51, 52, 57, 61, 88**
Čakste, Konstantīns **20, 52, 55, 57, 65, 23, 44, 56, 63, 184**
Čakste, Marija, dzim. Benjamiņa **21**
Čakste, Mintauts **13, 15, 18, 20, 21, 26, 55**

Dārziņa, Anna **16**
Dišlers, Ilga **55**
Dišlers, Indulis **55**
Dišlers, Kārlis **51, 52, 55-57, 65, 12, 14, 76, (101), 111, 157, (227)**
Dišlers, Minna **55**
Dreilings (von Dreyling), Dītrihs **77**
Dribins, Leo **257**
Dubins, Herberts **82, 214**
Ducmanis, Kārlis **21-23, 27, 46, 56, 87**
Ducmanis, Pauls **239**
Dunsdorfs, Edgars **204, 230, 238**
Dzirkalis, Arturs **56, 150**

Ebermayer, Ludwig **1**
Eglīte, Osvalds **55**
Ehlers, Herbert **120**
Eljašovs, Mihails **63** -
sk. arī Эльяшов, Михаил
Em. **31**

Feitelberga, Harieta -
sk. Mincs, Harieta
Felsbergs, Ernests **64**
Fogels, Aivars **82**
Forgačs, Italo A. **65**
Freimanis (von Freymann), Rūdolfs
44, 60, 61
Freund, Heinrich **138, 141**
Frēze (Frese), Benno **87**
Fubini, Riccardo **60, 61**

B - L

- Goldmann, Nahim **49**
 Gordon, Frank **63**
 Gramcs (Gramtz), Erihs **74**
 Grandavs, J[ānis] **35**
 Gribovskis, Vjačeslavs **84**
 Griķis, Jānis **21, 103**
 Grīnbergs, Juris **52, 23, 38, 54, 65, 70, 76, 78, 79, 148, 203**
 Grīnbergs, Nikolajs **74**
 Grīnbergs, Oto **52, 59**
 Grīns, Jānis **179**
 Grīnups, Aleksandrs **73**
 Grockijs, H. **74**
 Grohmann, Woldemar **46**
 Grosmanis (Grossmann), Pauls **87**
 Grotā, Marija, dzim. Celmiņa **22**
 Grots, Andrejs **22**
 Grots, Jēkabs **15, 22, 23, 26**
 Grots, Pēteris **22**
 Grūnthal, Timotheus **50, 131**
 Grūtups, Andris **79**
 Gubens, Aleksandrs **14, 18, 25, 26, 33, 36, 61, 79**
 Gubens, Oļģerts **74**
 Gūrgens, Heinrich **5**
- Haensell - sk. Henzels, Fridrihs
 Hahn, John **25, 59, 79**
 Haritonovskis, Aleksandrs **14**
 Hasselblatt, Werner **55**
 Hēdenstrēms (von Hedenström), Alfrēds **51**
 Hein, Johannes (62)
 Helmanis (Hellmann), Heinrihs **82**
 Henzels (Haensell), Fridrihs **50**
 Hemmarks (Herrmarck), Augusts **85**
 Heymann, Ernst **46**
 Hillers, Solomons **85**
 Hiršbergs, Mozus **23**
 Holcmanis, Vilis **74**
- Ieviņa, Ligita **82**
 Iljanova, Daiga **231**
 Izaks, Jūlijs **115**
- Jakobi, Pjotrs **51**
 Janaitis, Gunārs **234**
 Jansons, Ernsts **73**
 Jēriņš (von Jhering), Rūdolfs **76**
 Jurkovska, Olga **23**
- Kalacs, Jānis **14, 18, 19, 23, 26, 37, 14**
 Kalniņš, Erlens **15, 79**
 Kalniņš, Jānis **23, 56**
 Kalniņš, Voldemārs **57, 65, 23**
 Kancāns, Jānis **230**
 Kangers, Arturs **54**
 Karabčevskis, Nikolajs **78**
 Kārklīšs, Jānis **50, 52-54, 56**
 Kēse, Arvēds **73**
 Kirhenšteins, Augusts **38, 73**
 Kleinfeller, Georg **67**
 Klesment, Johannes **164**
 Klot, Burchard von **23**
 Kohanovskis, Nikolajs **50**
 Konradi (Conradi), Fridrihs **15, 19, 26, 17, 19, 23, 67, 69, 71**
 Konstantinova, Ārija **226**
 Krievs, Edgars **73**
 Krugļevskis, Aleksandrs **57**
 Krūklānds, Jānis **74**
 Krūmiņa, Līga **253**
 Krūmiņš, Gotards **60**
 Krupņikovs, Pēteris **85**
 Krusenstjern, Georg von **205**
 -ksi **122**
 Kulmīte, Austra, dzim. Vīksna **83**
 Kviesis, Alberts **35**
- Lakstīgala, Jēkabs **85**
 Lauva, Jānis **30**
 Lazdiņš, Jānis **23**
 Lazdiņš, Pauls **60**
 Lēbers (Loeber), Dītrihs Andrejs **7, 12, 16, 20, 40, 51, 52, 55, 73, 81, 208, 212, 215, 218, 220, 222-225, 230, 231, 244, 246, 247, 249, (253)**

Personu rādītājs

- Lēbers (Loeber), Emīlija, dzim.
Mencendorfa (Mentendorff)
80, 81, 83, 88, 89
- Lēbers (Loeber), Franks **16, 18, 83**
- Leimanis, Eizēns **56**
- Leitāns, Pēteris **15, 18, 23, 27**
- Lejiņš, Pēteris **52, 56**
- Lenz, Wilhelm 205
- Līcs (Lietz), Heinrihs **85**
- Liepiņa, Austra, dzim. Alksne **52, 57**
- Liszt, Franz von 1
- Loeber, Dītrihs Andrejs -
sk. Lēbers, Dītrihs Andrejs
- Lošmanis, Aivars 23
- Lūhe, Hans von der (74)
- Lūkins, Vilis **47, 56, 192**
- Lustihs, Vilhelms 77
- Magaziņš, Oto **87**
- Magnuss, Edvīns 71
- Markausa, Ieva **24**
- Meierovics, Zigfrīds **43**
- Melnalksnis, Sigurds 147
- Meļķis, Edgars **34, 12, 14, 15, 197**
- Mencendorfa, Emīlija -
sk. Lēbers, Emīlija
- Mencendorfs (Mentendorff),
Augusts **81, 83**
- Menģelsons, Aleksandrs **11, 51, 77,**
173, 174, 176, 190
- Merryman, John 12
- Miklava, Ingrīda **61**
- Mincs (Mintz), Edgars **55**
- Mincs (Mintz), Harieta, dzim.
Feitelberga **55**
- Mincs (Mintz), Pauls **51, 52, 54-57,**
14
- Mincs, Vladimirs 73
- Mjasojedovs, Nikolajs **76, 77**
- Molitor, Erich 46
- Montel, Alberto 60, 61
- Morics, Ernests 72
- Ms. 92
- Mucinieks, Pēteris **57**
- Mueller, Wilhelm 167
- N. Dr. 81
- Nagujevskis, Bronislavs **14, 26**
- Neges (Nōges), Valters **51, 23, 59,**
153, 154
- Neumann, Wilhelm 77, 23
- Niedra, Jānis **87**
- Nipperdey, Hans Carl 46
- Nōges, Valter - *sk.* Neges, Valters
- Nonācs, Otto **43, 149**
- Nottbeck, Hermann von 59
- Noviks, Alfonss 73
- Olshausen, J. von 1
- Ozola, Līga 216
- Ozoliņa, Ilga **17**
- Ozoliņš, Augusts **74**
- Ozoliņš, Kārlis **14-16, 39, 79**
- Ozoliņš, Osvalds 15-17, 22, 23, 26,
37, 40, 56, 69
- Ozoliņš, V. (17)
- Pavars, Aleksandrs **57, 65, 23**
- Pereļšteins, Miķelis 23, (75)
- Pētersons, Aleksandrs **14, 15**
- Pētersons, Augusts **73, 74**
- Pētersons, Teodors **23**
- Piip, Ant 23, 50
- Pommers, Alfrede 67
- Poriete, Arta 253
- Prande, Alberts **21, 24**
- Priedīte, Magda 230, 237
- Prīmanis, Mārtiņš **60**
- Princis, Jānis 73
- Puriņš, Kārlis **14, 26, 51, 52**
- Puškins, Aleksandrs 76
- Putniņš, Ernests 73
- Rāder, Wilhelm 76
- Radionova, Sintija 23
- Rapa, Jānis (176)
- Ratermanis, Maksis **15, 23, 27**
- Reinhards, Maksis **28**

L - U

- Reinis, Ivars **82**
 Reins, Alfons **82**
 Richter, Adolf **75**
 Robinson, Nehemiah **49**
 Robinzons (Robinsonas), Jokūbs **49**,
 143 - *sk. arī* Робинзон, Якубас
 Rosenberg, Waltraut **76**
 Rozentāls, Leons **23, 56**
 Rudzītis, Kristaps **73**
 Rumpēters, Augusts **12, 15, 16, 18,**
20, 23, 27-29, 32, 34, 38, 62, 63,
67, 7, 77, 197, 206, 230
 Rūsis. Armīns **18, 30, 63, 201**
- S. V. - *sk.* Sinaiskis, Vasilijš
 Sadovskis (Sadowsky), Valters **85**
 Samson-Himmelstjerna,
 Hermann von **21, 48**
 Samsons, Vilis **8**
 Sātiņš, Kārlis **209**
 Schilling, Carl von **50, 120, 130, 166-**
sk. arī Šilings, Kārlis
 Schott, Richard **46**
 Seipulāne, Lilita **61**
 Sekste, Pēteris **19**
 Selter, Karl **140**
 Seuberlich, Erich **113**
 Siliņš, Leonīds **18, 20**
 Sīmanis, Andrejs **14**
 Sinaiskis, Vasilijš **54, 66, 23, 44, 60,**
 61 - *sk. arī* Синайский, Василий
 Skalbe, Lizete **115**
 Skribanowitz, Theodor **79**
 Skudre, Jānis **25, 27**
 Skudre, Velta **25**
 Skujenieks, Margērs **43**
 Sņikers, Alfs **73**
 Sņikers, Pēteris **73**
 Spārītis, Ojārs **77, 257**
 Spekke, Arnolds **64**
 Stajins, Josifs **12, 27**
 Stegman, Helmuth **23**
 Stegmanis, Arturs **22**
 Stērste, Andrejs **19**
- Stērste, Pēteris **15, 18, 19, 27, 38**
 Sticinskis (Sticinsky), Verners **72**
 Sticinsky, Arthur **2-4, 6**
 Stiprais, Jānis **50, 52, 55**
 Stradiņš, Jānis **50, 256**
 Stradiņš, Pauls **64, 72, 73**
 Strautmanis, Jānis **59**
 Strazdiņš, K. **21**
 Strods, Henrihs **55**
 Strupiņš, Aigars **23**
 Stučka, Pēteris **80**
 Sūna, Jānis **101**
 Suvorovs, Aleksandrs **76**
- Šilde, Ādolfs **13, 18, 77, 213, 230**
 Šilings (von Schilling), Kārlis **44,**
66 - siehe auch Schilling, Carl von
 Šmits, Jūlijs **18**
 Šmits, Pēteris **158**
 Šreiners (Schreiner), Vilhelms **43, 149**
 Štolls (Stoll), Ferdinands **85 -**
sk. arī Штоль, Фердинанд
 Šulcs, Valters **5, 15, 23, 38, 56, 71,**
77, 81, 251, 260
 Šustins, Semjons **16, 17, 55**
 Švābe, Arveds **76, 157**
- Taube (Baron Taube), Arved **84**
 Taube (Baron Taube), Mihails **84**
 Teikmanis, Andris **82**
 Tentelis, Augusts **53**
 Tīlmanis, Osvalds **74**
 Timšāns, Sigizmunds **228**
 Tobien, Alexander von **106**
 Torgāns, Kalvis **34, 18, 23, 56, 76,**
241, 242, 252, 258
 Treijs, Rihards **21, 24, 244**
 Turčaninovs, Aleksandrs **78**
- Ūdris, Teodors **26**
 Ulmanis (Ullmann), Georgs **74**
 Ulmanis, Kārlis **13, 18, 21, 35, 39,**
42, (181)
 Unāms, Žanis **207**

Personu rādītājs

- Upelnieks, Kristaps 23, 31
Vācietis, Ojārs 217
Vainovskis, Māris 30
Valdmanis, Aleksandrs 53
Valters, Ādolfs 17, 19, 23, 67, 69, 71, (75)
Valters, Artūrs (176)
Valters, Kristaps 10, 11, 14, 17-19, 26, 79
Valters, Nikolajs 17, 18
Vanaga, Melānija 25
Vanags, Kārlis 199, 200
Vasiļevska, Lidija, dzim. Ankrava 25
Vēbers, Jānis 82, 15, 23
Veckalns, Andrejs 25
Veitmanis, Kornelijs 190
Vesmane, Berta 24
Vesmanis, Fridrihs 23, 24, 26
Vēvers, Jānis 56
Vgs. - sk. Vanags, Kārlis
Vidiņš, Juris 57
Vikmanis, Kārlis 65
Vīksna, Austra - sk. Kulmīte, Austra
Vīksna, Trīne 83
Vīksniņš, Oskars 73
Vīnzarājs, Nikolajs 19, 56
Vītiņš, Verners 15, 23
Vītols, Alfrēds 64
Vītols, Vilis 52, 56
Voits, Valters 57
Vologins, Nikolajs 69 -
sk. arī Вологин, Николай
Vox 96
Vulfs A. N. 76
Welding, Olaf 205
Zāle-Zālītis, Kārlis 37
Zamuels, Voldemārs 11, 18, 27, 79
Zander - *siehe auch* Canders, Fridrihs
Zariņš, Eduards 60
Zeidlers, D. 74
Zemgals, Gustavs 61
Zilbers, Fricis 14, 19, 26
Zimmermann - *siehe auch* Cimmermanis, Rūdolfs
Zonne, Aleksandrs 74
Zvejnieks, Teodors 16, 19, 67
Zwingmann, Oskar 23, 79 -
siehe auch Cvingmanis, Oskars
Абызов, Юрий 63, 65
Бочагов, Александр 70 -
см. также Воцаговс, Aleksandrs
Бродский, Николай 76
Буковский, Владимир 47, 5, (144), 145 - см. также Bukovskis, Vladimir
Вимба, Эдгар 85
Винавер, Максим 77
Вологин, Николай 70 -
см. также Vologins, Nikolajs
Вормс, А. Э. 7
Гиллер, Соломон 85
Дризул, Александр 21
Кантор, Леон 78
Кацнельсон, В. 23
Клява, Густавс 15
Люстих, Вильгельм 77
М. Э. - см. Эльяшов, Михаил
Плотниекс, Андрис 15
Приедите, Магда 240
Пушкин, Александр 76
Раевич, С. И. 32
Робинзон, Якубас 59 -
см. также Robinzons, Jokūbs
Синайский, Василий 5 -
см. также Sinaiskis, Vasilij
Столяров, М. Н. 76
Усенин, В.И. 21
Фейгмане, Татьяна 59
Форгач, Итало 65
Фрейтаг-Лорингофен (барон), А. 5
Штоль, Фердинанд 85 -
см. также Štolls, Ferdinands
Эльяшов, Михаил 63, 23 -
см. также Eljašovs, Mihails

PERIODISKO IZDEVUMU RĀDĪTĀJS

PERIODICALS INDEX

УКАЗАТЕЛЬ ПЕРИОДИЧЕСКИХ ИЗДАНИЙ

Skaitļi **treknrakstā** norāda lappuses biogrāfiskajā daļā, skaitļi bez treknās drukas - aprakstu numurus bibliogrāfiskajā daļā.

Numbers in **bold** indicate pages in the biography. Numbers in body type indicate numbers of bibliographic description in the bibliography.

Числа, выделенные **жирным шрифтом**, обозначают страницы в биографической части; числа, напечатанные обычным шрифтом, - номер описания в библиографической части.

- Acta Medico-historica Rigensia (Rīga) **37**
Annuario di Diritto Comparato e di Studi Legislativi (Roma) 60, 61, **84**
Atbalss (Rīga) **22**
Atpūta (Rīga) **18**, 182
Baltijas Vēstnesis (Rīga) **58**, 96
Baltische Hefte (Hannover) **76**
Baltisches Recht (München) 79, 203
Bauskas Dzīve (Bauska) 217
Baznīcas kalendārs (Esslingen, Vācija) **18**
Baznīcas kalendārs (Rīga) **80**
Bibliografia Giuridica Internazionale (Roma) 80
Brīvā Latvija (Münster) **21**, 226, 228
Brīvā Zeme (Rīga) 178
Dabas un vēstures kalendārs (Rīga) **73**
Deutsche Flamme (Berlin) 91
Deutsche Juristen-Zeitung (Berlin) 141
Diena (Rīga) **57**, **61**
Dūna Zeitung (Rīga) 5
Ekonomists (Rīga) **43**, 146, 152
Humanities and Social Sciences: Latvia (Riga) **51**
Izglītība (Rīga) 216
Jahrbuch des baltischen Deutschtums (Lüneburg) **22**, **84**
Jahrbuch für bildende Kunst in den Ostseeprovinzen (Riga) **84**
Jaunākās Ziņas (Rīga) 92, 160, 162, 185
Jurista Vārds (Rīga) 23

Periodisko izdevumu rādītājs

- Juristische Studien: Beilage zur Baltischen Monatsschrift (Rīga) 5
Jurists (Rīga) **64, 66, 69, 23, 38, 44, 54, 60, 61, 64, 65, 70, 72, 76, 78, 151**
Karogs (Rīga) **22, 57**
Labrīt (Rīga) 244
Laiks (Ņujorka) **18, 19, 23**
Latviešu Juristu Raksti (Vāsteras, Zviedrija) **12, 16, 20, 56, 7, 77, 206**
Latviešu Ziņas (Esslingen, Vācija) 198
Latvijas Arhitekts (Rīga) **74**
Latvijas Ārsts (Rīga) **73**
Latvijas Jurists (Rīga) **25, 219, 235, 236, 241**
Latvijas jūrniecības gadagrāmata (Rīga) **61**
Latvijas Kareivis (Rīga) 31
Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija Ziņotājs (Rīga) **38, 74**
Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs (Rīga) **49**
Latvijas Skola (Rīga) **57**
Latvijas Universitātes Raksti (Rīga) 118
Latvijas Vēstnesis (Rīga) **21, 24, 34, 73, 12, 14, 15, 23, 197, 256**
Latvijas Vēsture (Rīga) **55, 238**
Latvijas Zinātņu Akadēmijas Vēstis (Rīga) **24**
Latvis (Rīga) 99, 100, 107, 109
Latvis. Zinātne un Māksla (Rīga) 136
Latvju Grāmata (Rīga) 23, 101
Libausche Zeitung (Libau, Lettland) 81, 187
Likums un Tiesības (Rīga) **30, 59, 15, 23**
Likumu krājums - sk. Likumu un Ministru kabineta noteikumu krājums
Likumu un Ministru kabineta noteikumu krājums (Rīga) **12, 13, 43, 49, 60, 73**
Literatūra un Māksla (Rīga) 214, 234
Ūigus (Tartu) 23, 50, 59, 98, 131, 140, 153, 154, 164
Osteuropa-Recht (Stuttgart) **20**
Ostrecht (Berlin) 22, 27
Pašvaldības Balss (Rīga) 102
Pašvaldības Darbs (Rīga) 23
Pašvaldību Darbinieks (Rīga) 177
Revue trimestrielle de droit civil (Paris) 60, 61
Rigaer Handels-Archiv (Rīga) **61**
Rigaer Wirtschaftszeitung (Rīga) 25, 59, 79
Rīgas Balss (Rīga) 237
Rīgasche Post (Rīga) 169
Rīgasche Rundschau (Rīga) 5, 88, 90, 168, 186
Rīgasche Stadtblätter (Rīga) **78**
Rīgasche Zeitschrift für Rechtswissenschaft (Rīga) **29, 44, 47, 64-66, 75, 23-25, 28-30, 37, 48, 50, 58-62, 66, 70, 73, 79, 119, 130, 137, 139, 167**

J - Ю

- Rigascher Almanach (Rīga) **61, 77, 79**
Rīts (Rīga) 163
Rivista Internazionale di Filosofia del Diritto (Milano) 60, 61
Sociāldemokrāts (Rīga) 122
Studentu Dzīve (Rīga) **59, 55, 128**
Teise (Kaunas) 142
Temīda (Rīga) **40, 91, 221**
Tēvzeme (Hanau am Main) 199
Tēvzemes Avīze (Rīga) 233, 239
Tiesībnieks (Blomberg) **34, 190, 197, 200**
Tieslietu Ministrijas Vēstnesis (Rīga) **10, 15, 16, 19, 29, 30, 37, 39, 47, 56, 59, 64, 66, 75, 84, 91, 8, 12-14, 16, 17, 19, 21, 23, 38, 54, 56, 63, 65, 69, 71, 76, 77, 85, 97, 100, 101, 103, 105, 115, 135, 148, 156, 159, 161, 171-176, 184, 192, 193, 219**
Universitas (Ņujorka) **12, 19, 23, 30, 52, 56, 60, 63, 91, 96, 201, 204, 208, 212**
Universitas (Rīga) **16**
Universitātes Avīze (Rīga) 222
Vairas (Kaunas) 143
Valdības Vēstnesis (Rīga) **37, 51, 74, 93-95, 110, 116, 127, 133, 134, 155**
Vita Nostra: latviešu studentu korporācijas Lettonia interns izdevums (Ņujorka) **23**
Die Woche im Bild (Rīga) 89
Yad Vashem Studies (Jerusalem) **49**
Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht (Berlin) 166
Zeitschrift für osteuropäisches Recht (Berlin) **29, 65, 66, 21, 22, 26, 27, 59, 78, 79, 81-83**
Zeitschrift für Ostrecht (Berlin) 32-36, 39-43, 45-49, 51, 52, 57, 68, 74, 138
Zinātnes Vēstnesis (Rīga) 220
Zinotājs - sk. Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Zinotājs
Zvaigzne (Rīga) **55, 230**
- Ведомости Верховного Совета СССР (Москва) **17**
Вестник гражданского права (Санкт-Петербург) **77**
Закон и суд (Рига) **29, 44, 47, 64, 65, 23, 75, 144, 145**
Новое Русское Слово (Нью-Йорк) **65**
Ригас Балсс (Рига) 240
Сегодня (Рига) **63, 23, 31, 170, 188**
Советское государство и право (Москва) **21**
Советское право (Москва) 32
Юридический вестник (Москва) 7

SAĪSINĀJUMI

ABBREVIATIONS

СОКРАЩЕНИЯ

akad. - akadēmisks	E. V. - Eingetragener Verein
akc. sab. (arī A./S.) - akciju sabiedrība	ed. - edition
Akt.-Ges. - Aktiengesellschaft	Entsch. - Entscheidung
Anm. - Anmerkung / Anmerkungen	f. p. a. - free from particular average
apakšnos. - apakšnosaukums	fr. - franču
apakšsēr. - apakšsērija	g. - gads
apm. - apmēram	gr. apg. - grāmatu apgāds
Art. - Artikel	grām. - grāmata
Aufl. - Auflage	gs. - gadsimts
Ausg. - Ausgabe	ģeod. - ģeodēzija
aut. - autors	ģīm. - ģīmetne
Bespr. - Besprechung	H. - Heft / Hefte
betr. - betreffend	iesp. - iespiedums, iespiests
Bibliogr. - Bibliographie	il. - ilustrācijas
Bd. - Band	Ill. - Illustration
burtn. - burtnīca	it. - itāļu
bzw. - beziehungsweise	izd. - izdevums
C.I.F. - cost, insurance, freight	izd. g. - izdošanas gads
d. - daļa, der	J. - Jahr / Jahre
disk. - diskusija	Jg. - Jahrgang
doc. - docents	Kap. - Kapitel
Dr. - Doctor	kgs - kungs
Dr. h. c. - Doctor honoris causa	kr. - krievu
Dr. iur. - Doctor iuris	Kriev. - Krievija
Dr. iur. h. c. - Doctor iuris honoris causa	L. U. (arī LU) - Latvijas Universitāte
Dr. jur. - Doctor juris	latv. - latviešu
Dr. med. - Doctor medicinae	
Dr. med. h. c. - Doctor medicinae honoris causa	
dt. - deutsch	

A - K

Latv. - Latvija	Stud. Pad. - Studentu Padome
Lik. kr. - Likumu krājums	š. g. - šī gada
lit. - litogrāfija	T. - Teil
Literaturverz. - Literaturverzeichnis	tab. - tabula / tabulas
lk. - lehekūlg	tāiend. - tāiendatud
lp. - lapa / lapas	Tit. - Titel
lpp. - lappuse / lappuses	titlp. - titullapa
māc. - mācību	toim. - toimetaja
mimeogr. - mimeografēts	topogr. - topogrāfija
N. F. - Neue Folge	tr. - trükk
Nachdr. - Nachdruck	u. - und
no. - numero	u. a. - und andere
nod. - nodaļa	u. c. - un citi
nos. - nosaukums	u. tml. - un tamlīdzīgi
novilk. - novilkums	Univ. - Universitāt
nr. - numurs	uzrād. - uzrādīts
p. - page, pants, puslapis	v. - von
papild. - papildinājums, papildināts	v. a. - voir aussi
parakst. - parakstīts, parakstīja	v. d. - von der
paral. - paralēls	v. J. - vom Jahr
pavair. - pavairojams, pavairots	val. - valoda
piez. - piezīme	verb. - verbessert
Portr. - Portrāt	vereid. - vereidigt
priekšv. - priekšvārds	verm. - vermehrt
prof. - profesors	vol. - volume
pt. - part	vt. - vaata
rec. - recenzija	zinātn. - zinātnisks
red. - redakcija, redaktors	ziņoj. - ziņojums
rets. - retensioon	ž. - žurnāls
Rez. - Rezension	вып. - выпуск
S. - Seite	г., гг. - год, годы
s. a. - see also, siehe auch	г. изд. - год издания
sal. - salīdzināt	диск. - дискуссия
sast. - sastādītājs, sastādītājs	д-р - доктор
sēj. - sējums	др. - другие
sk. - skatīties, skati	изд. - издание
sl. - sleja	кн. - книга
Sp. - Spalte	

Saīsinājumi

N - номер
портр. – портрет
проф. - профессор
рец. - рецензия
род. - родился, родилась
с. - страница
сен. - сенатор

см. - смотри
содерж. - содержание
сост. - составитель, составил
стб. - столбец
т. - том
ч. - часть

SATURS

PRIEKŠVārds OTRAM IZDEVUMAM. <i>D. A. Lēbers</i>	5
--	---

BIOGRĀFISKĀ DAĻA

AUGUSTS LĒBERS (LOEBER) (1865-1948)	
LATVIJAS TIESĪBNIEKU SAIMĒ. <i>D. A. Lēbers</i>	7
Darbība Latvijas Senātā	9
Likumu izstrādāšana	40
Darbība mācību iestādēs	51
Zinātniskais darbs	62
Sabiedriskā darbība	67
Dzīve un darbs pirms 1918. gada	75
Privātā dzīve	80
IZDEVUMĀ PUBLICĒTO FOTOGRĀFIJU UN DOKUMENTU AVOTU SARAKSTS	91

BIBLIOGRĀFISKĀ DAĻA

NO SASTĀDĪTĀJIEM	92
AUGUSTA LĒBERA PUBLICĒTIE DARBI	93
Raksti tiesību zinātnē	93
Ar tiesību zinātni nesaistīti raksti	117
LITERATŪRA PAR AUGUSTU LĒBERU	118
PERSONU RĀDĪTĀJS	147
PERIODISKO IZDEVUMU RĀDĪTĀJS	153
SAĪSINĀJUMI	156

CONTENTS

FOREWORD TO THE SECOND EDITION. <i>D. A. Loeber</i>	5
---	---

BIOGRAPHICAL PART

AUGUST LOEBER (1865-1948) IN THE COMMUNITY OF LATVIA'S LAWYERS. <i>D. A. Loeber</i>	7
Work in the Senate of Latvia	9
Drafting Legislation	40
Work in Educational Establishments	51
Work as a Scholar	62
Public Activities	67
Life and Work before 1918	75
Private Life	80
PHOTOGRAPHS AND DOCUMENTS PUBLISHED. A LIST OF SOURCES	91

BIBLIOGRAPHICAL PART

A NOTE FROM THE COMPILERS	92
AUGUST LOEBER'S PUBLISHED WORKS	93
Writings in the Field of Law	93
Writings in Fields Other than Law	117
LITERATURE ON AUGUST LOEBER	118
INDEX OF PERSONS	147
PERIODICALS INDEX	153
ABBREVIATIONS	156

СОДЕРЖАНИЕ

ПРЕДИСЛОВИЕ К ВТОРОМУ ИЗДАНИЮ. <i>Д. А. Лебер</i>	5
---	---

БИОГРАФИЧЕСКАЯ ЧАСТЬ

АВГУСТ ФЕДОРОВИЧ ЛЕБЕР (1865-1948)	
В СЕМЬЕ ЛАТВИЙСКИХ ЮРИСТОВ. <i>Д. А. Лебер</i>	7
Работа в Сенате Латвии	9
Разработка законов	40
Работа в учебных заведениях	51
Научная работа	62
Общественная деятельность	67
Жизнь и деятельность до 1918 года	75
Частная жизнь	80
СПИСОК ИСТОЧНИКОВ ОПУБЛИКОВАННЫХ ФОТОГРАФИЙ И ДОКУМЕНТОВ	91

БИБЛИОГРАФИЧЕСКАЯ ЧАСТЬ

ОТ СОСТАВИТЕЛЕЙ	92
ОПУБЛИКОВАННЫЕ РАБОТЫ АВГУСТА ЛЕБЕРА	93
Труды по правоведению	93
Труды, не связанные с правоведением	117
ЛИТЕРАТУРА ОБ АВГУСТЕ ЛЕБЕРЕ	118
ИМЕННОЙ УКАЗАТЕЛЬ	147
УКАЗАТЕЛЬ ПЕРИОДИЧЕСКИХ ИЗДАНИЙ	153
СОКРАЩЕНИЯ	156

Senator (Justice) of the Supreme Court of Latvia

AUGUST LOEBER

Biobibliography

Compiled by M. Kadiķe, G. Štāle, Dz. Zaķe

Edited by L. Krūmiņa, S. Čvanova

Latvian Academic Library

Riga 2002

Сенатор Латвийского Сената

АВГУСТ ЛЕБЕР

Биобиблиография

Составители Д. Заке, М. Кадике, Г. Штале

Редакторы Л. Круминя, С. Чванова

Латвийская Академическая библиотека

Рига 2002

Latvijas Senāta senators

AUGUSTS LĒBERS

Biobibliogrāfija

Sastādītājas *M. Kadiķe, G. Štāle, Dz. Zaķe*

Redaktores *L. Krūmiņa, S. Čvanova*

Datorsalikums *I. Barone*

Parakstīta iespiešanai 11.11.2002. Formāts 84x108/32. Garnitūra *Times*. Pasūt. Nr. E-148. Latvijas Akadēmiskā bibliotēka, LV-1235, Rīgā, Rūpniecības ielā 10. Reģistr. apliec. Nr. 2-0810. Iespiests Latvijas Akadēmiskajā bibliotēkā, LV-1006, Rīgā, Lielvārdes ielā 24. 2002.

LZ

LATVIJAS
ZINĀTNIĒKI

